

Täiskasvanute
hingamispäevakooli
õppetükid

Okt | Nov | Dets 2015

JEREMIJA

SEITSMENDA PÄEVA
ADVENTISTIDE
KOGUDUS

Originaali tiitel:
Jeremiah,
Imre Tokics

Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükid valmistab ette Seitsmenda Päeva Adventistide Peakonverentsi alluvuses olev täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükkide osakond. Õppetükkide ettevalmistamist suunab otseselt hingamispäevakooli väljaannete nõukogu, mis on hingamispäevakooli õppetükkide kirjastaja – Peakonverentsi Administratiivkomitee (ADCOM) – alakomitee. Trükitud õppetükid kajastavad ülemaailmse hindamiskomitee poolset osa ja hingamispäevakooli kirjastusnõukogu heakskiitu ega esinda seega ainuliselt või tingimata autori(te) kavatsust.

Tõlge: AKEL 2015

Tõlkija: Mall Kaaver

Toimetajad: Toivo Kaasik, Ly Kaasik

Kujundus: Indrek Ploompuu ja Kaile Tuvi

Küljendus: Kaile Tuvi

Kaaned: Justinen Creative Group

Trükkis: Vali Press

Sissejuhatus

Mi-yittan

Piibli heebrea keel, nagu enamik keeltest, on üle puistatud idioomidega: sõnade või püsiühenditega, mis tähendavad midagi teist, kui see, mida need otseselt ütlevad. Näiteks on *mi-yittan*, mis koosneb kahest heebrea sõnast: *mi*, mis on küsisõna „kes?“, ja *yittan*, mis tähistab tulevikuvormi sõnast „annab“. Seega saame „kes annab?“ (tulevikus).

Heebreakeelses Piiblis väljendab see sõnaühend kellegi soovi, kellegi igatsust, kes midagi kangesti tahab. Näiteks hüüatasid Iisraeli lapsed pärast Egiptusest põgenemist kõrbes katsumustele otsa vaadates: „Oleksime ometi võinud surra Issanda käe läbi Egiptusemaal!“ (2Ms 16:3) Fraas „oleksime ometi“ on originaalis *mi-yittan*. Ps 14:7 toob Taa vet kuuldavale igatsuse: „Oh, et Iisraelile tuleks pääste Siionist!“ Heebrea keel ei ütle „oh“; see ütleb *mi-yittan*. Ib 6:8, kui Iiob hüüatab: „Oh, et ometi mu palve täide läheks“, tõlgitakse „oh“ *mi-yittanist*.

See esineb ka 5Ms 5:29. Tuletades meelde Jumala hoolitsust, meenutab Mooses Iisraeli lastele nende palvet, et tema, Mooses, räägiks Issandaga nende eest, et nad ei sureks. Moosese sõnade kohaselt oli Issand

nende palvega rahul ja ütles siis: „Oleks neil ometi niisugune süda, et nad mind kardaksid ja peaksid alati kõiki mu käske.“

Sõna, mis on tõlgitud „oleks“? Jah, see on *mi-yittan*.

Hämmastav! Issand – Looja Jumal, Tema, kes tegi ruumi, aja ja materia, Tema, kes ütles ja meie maailm hakkas eksisteerima, Tema, kes hingas Adamasse eluõhku – lausub selle sõnaühendi, mis üldiselt on seotud inimliku nõrkuse ja piiratusega.

Jutt on vaba tahte tegelikkusest. Jutt on piiridest, milles Jumal saab tegutseda suure võitluse keskel. Selline *mi-yittani* kasutamine näitab, et isegi Jumal ei suru alla vaba tahet (sest hetkel, kui Ta seda teeks, poleks tahe enam vaba).

Kui üks raamat Vanast Testamendist paljastab Jumala tegeliku igatsuse, et inimesed Temale kuuletusid, ja inimliku kalduvuse seda mitte teha, siis on selleks Jeremija raamat, käesoleva veerandaasta teema. Vana-aja Lähis-Ida suurte geopoliitiliste muutuste taustale paigutatud Jeremija raamat jutustab selle prohveti tegevusest ja sõnumist, kui ta sügava liigutuse ja ustavusega jutlustas Jumala sõnumit inimestele, kes enamjaolt ei tahtnud seda kuulda.

See raamat algab prohveti kutsumisega ning viib meid läbi piibelliku ajaloo aastakümnete sedamööda, kuidas Issand kasutas seda noort (ja hiljem vana) meest, et kuulutada põhitõdesid, mis on olnud algusest peale piibelliku sõnumi alusmüür. Ja kõikide selles raamatus õpetatavate vaimulike tõdede hulgas, mida Issand oma rahvalt ootab, tabavad tuuma kõige paremini sõnad: „Nõnda ütleb Issand: Ärgu kiidelgu tark oma tarkusest, ärgu kiidelgu vägev oma vägevusest, ärgu kiidelgu rikas oma rikkusest, vaid kes kiitleb, kiidelgu sellest, et ta on arukas ja tunneb mind, et mina olen Issand, kes teeb head, õigust ja õiglust maal. Sest seesugused asjad on mu meele järgi, ütleb Issand“ (Jr 9:22, 23).

Lugeda Jeremija raamatut tähendab minna rännakule, vaimulikule teekonnale, mis viib inimliku pahelisuse suurimatest sügavikest Issanda suursugususe ja majesteetlikkuse kõrgendikeni – Issanda, kes hüüab neist kõrgustest meile kõigile, isegi meie langenud olukorras: *Mi-yittan teil selline süda!*

Imre Tokics, PhD on Pecelis (Ungaris) asuva Adventistide Teoloogilise Kolledži Vana Testamendi osakonna dekaan. Ta on Vana Testamendi ja juudi religioossete teaduste professor, samuti on tal doktorikraad õigusteaduse alal (LLD).

Jeremija kutsumine prohvetiks

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Js 1:19; Jr 7:5–7; 1Kn 2:26; Jr 1:1–5; Js 6:5; Jr 1:6–19; Mt 28:20.

Meelespeetav tekst: „Enne kui ma sind emaihus valmistasin, tundsin ma sind, ja enne kui sa emaüstast välja tulid, pühitsesin ma sinu: ma panin su rahvastele prohvetiks“ (Jr 1:5).

Me teame Jeremija elust rohkem kui ühegi teise Vana Testamendi prohveti omast. Tema raamatus esinevad eluloolised andmed aitavad meil paremini mõista tema tööd prohvetina. Jeremija avaldas ajaloos sellist mõju, et isegi Jeesuse ajal oli ta austatud prohvet.

Samal ajal oli selle prohveti töö, inimliku mõõdupuuga mõõtes, vähe edukas. Hoolimata aastakümneid kestnud innukast hoiatamisest ja anumisest ei kuulunud suurem jagu rahvast sõnumeid, mida ta neile Issandalt edastas.

Sellegipoolest, hoolimata vastuseisust, ei saanud Jeremijat ära osta ega maha müüa; ta seisis „kindlustatud linnana ja raudsambana ning vaskmüürina“ (Jr 1:18) mitte oma jõust, vaid Issanda jõul.

Jeremija osa elus oli mitmel moel õnnevaene. Tema amet tõi talle kannatusi, häda, põlgust, lausa vangistamist. Veel halvem oli tõik, et väga palju neist hädadest tuli just nende poolt, keda ta püüdis aidata, kellele ta püüdis õige suuna kätte anda. Nii peegeldus Jeremija isikus omal moel see, millele vaatas otsa Jeesus samal maal sadu aastaid hiljem.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 3. oktoobriks.

Oma elukutse poolest olid prohvetid määratud olema Jumala seaduse kaitsjad. Nad seisid lepingu ja kümne käsu alusel (Jr 11:2–6). Mi 3:8 esitab kokkuvõtlikult prohveti töö, kui ta ütleb, „kuuluta Jaakobile ta üleasutumist ja Iisraelile ta pattu“. Patu mõistel aga pole mõtet ilma seaduseta (vaata Rm 7:7).

Missugune oli prohveti sõnum rahvale? Mismoodi on see sõnum sama meie ajal? Js 1:19; Jr 7:5–7; Hs 18:23. (Vaata ka Mt 3:7–11.)

Jumala karistus polnud paratamatu, kuid see pidi tulema juhul, kui inimesed ei lahku oma kurjadelt teedelt. Muutus aga pole kergete killast, eriti siis, kui inimesed on harjunud tegema kurja. Kes poleks näinud, kuidas inimesed harjuvad kurjaga, mis neid kord kohutas? Prohvetite sõnumid pidid juhtima inimesi nägema, kui halb oli nende kurjus ja milised on tagajärjed, kui nad sellele selga ei pööra. See sõnum polnud loomulikult prohvetite oma; sõnum oli Issandalt.

Prohvetid ei märgi ära, kuidas Jumala sõna neile ilmutati või kuidas nad seda kuulsid. Mõnikord rääkis Jumal nendega otse; teinekord puudutas Püha Vaim neid unenägudes või nägemustes või, võib-olla, „vaikse, tasase sahina“ kaudu (1Kn 19:12). Ükskõik, kuidas sõnum neile tuli, oli prohvetite ülesandeks edastada Jumala tahe lihtrahvale, kuid vajaduse korral kuulutada seda ka kuningate, keisrite ja pealikute ees.

See ülesanne oli väga vastutusrikas: kui võimul olevatele inimestele tõtt öeldi, võisid nad prohveti tappa, kuid juhul, kui prohvet tõde ei edastanud, oli teda tabamas Jumala karistus. Prohveti amet on raske amet ja Piibli põhjal saame öelda, et inimesed, kellele see kutse esitati, võtsid seda tõsiselt.

Võime olla rõõmsad, et nad nii tegid, sest nende sõnumid on Piibli vahendusel jõudnud meieni. Selles mõttes räägivad nende sõnad ikka veel, ka täna. Küsimus on nüüd, nagu Jeremija ajal, täpselt sama: kas me kuulame?

Mida prohvetid, ka pärast nii suurt ajavahet, meile endiselt räägivad? Mis on nende sõnumi tuum Jumala rahvale?

Esmaspäev, 28. september

Jeremija perekondlik taust

Loe IKn 1. ptk ja IKn 2:26. Mis sündmused on taustaks Ebjatar'i pagendamisele oma koju, Anatotti?

Siis, kui Saalomon kindlustas oma võimu pärast konflikti Adonijaga troonipärimise asjus, kõrvaldas ta Ebjatar'i preestriametist ja pagendas viimase oma kodulinna, Anatotti, mis usutavasti asus Jeruusalemmast umbes kolm miili kirde suunas. Jeremija isa Hilkija oli Anatotis elava preesterliku perekonna liige. Mõni on arvanud, et Jeremija perekond võis põlvneda Ebjatar'ist. Igal juhul teame Jr 1:1 järgi, et selle noormehe sugupuu oli kõrgelt hinnatud. Nii võime näha, et kogu prohvetliku tegevuse ajaloo jooksul on Issand kutsunud prohvetiametisse igat tüüpi inimesi – karjaseid, rabisid, kalamehi, preestreid.

„Leviitliku preesterkonna liikmena oli Jeremijat lapsest saati kasvatatud püha teenistuse jaoks. Noil õnnelikel ettevalmistusaastail ei aimanud ta, et teda on juba sündimisest saadik pühitsetud „rahvastele prohvetiks“. Kui ta siis kuulis jumalikku kutset, valdas teda väärtusetuse tunne. „Oh Issand Jumal!“ hüüdis ta. „Vaata, ma ei oska rääkida, sest ma olen noor“ (Jr 1:5, 6).“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 407.

Preestrid pidid olema rahva hulgas juhid moraaliõpetuse ja vaimulikkuse alal; neile oli antud tähtis osa, mis mõjutas riigi vaimuliku elu peaaegu iga valdkonda. Mõni oli sellele ülesandele ustav; teised kuritarvitasid ja rüvetasid seda lausa kujuteldamatul moel. Nagu me Jeremija raamatust peagi loeme, oli prohvetil öelda väga karme sõnu sellistele truudusetutele preestritele, kes olid osutunud oma vastutuse ja neile usaldatud ameti suhtes väärituiks.

Milline on sinu vaimulik vastutus, olgu siis kodus, koguduses, mõlemas kohas korraga või veel kuskil mujal? Juhul kui prohvetil tuleks sulle sellest vastutusest nüüd rääkida, mida ta siis ütleks?

Jeremija kutsumine prohvetiks

Loe Jr 1:1–5. Mida räägib see meile Jeremija ametisse kutsumisest?

Nii nagu teisedki prohvetid Vana Testamendi ajal (ja Paulus Uues Testamendis; vaata Gl 1:1; Rm 1:1), ei keeruta Jeremija selles küsimuses, kes teda kutsus. Ta ütleb selgesõnaliselt nii neis salmides kui ka terves Jeremija raamatus, et ta rääkis „Issanda sõna“, mis oli talle tulnud. Kahtlemata võimaldas see tuline veendumus tal edasi liikuda, hoolimata tulisest vastuseisust ning vaevanägemisest, kannatustest ja katsumustest.

Jeremija kutsumine toimus Joosija 13. valitsemisaastal, mis paigutub aastasise 627/626 eKr. Me ei tea prohveti täpset sünniaastat ega vanust oma tööd alustades. Enda meelest, nagu näeme, pidas ta ennast veel lapseks, liiga nooreks talle antud ameti jaoks.

Loe Jr 1:4, 5. Missuguse julgustuse ja lohutuse võis ta neist sõnust saada?

Jumal valis Jeremija prohvetiks juba enne tema sündimist. Jumal eraldas ta eostumishetkest peale prohvetiameti täitmiseks. Sõnad, mida tõlgitakse „pühitsesin ma sinu“ (5. s), tulenevad tegusõnast, mis tähendab muu hulgas „pühaks tegema/pühaks pidama“, „püha olema“ ja „pühitsema“. Kindlasti on sellel vaimulik ja religioosne kõrvaltähendus, niisugune, mis seob seda mõistet ka pühamuteenistusega. Loomulikult tuleb sõna „pühamu“ samast sõnatüvest. Mõte, mida see kannab, on selles, et miski või keegi „eraldatakse pühaks otstarbeks“. Just selline plaan oli Jumalal Jeremijaga juba enne tema sündimist. Need salmid ei õpeta elu enne sündi ega saatuse ettemääratust; need õpetavad hoopis Jumala etteteadmist.

Jumal teab lõppu algusest. Missugust lohutust pakub see meile katsumuste keskel, millele me paratamatult otsa vaatame?

Kolmapäev, 30. september

Vastupunnivad prohvetid

Vaatamata Issanda kinnitusele, et Jeremija oli Jumalast valitud seda ülesannet täitma, ehmus noormees ja tundis, et ei suuda toime tulla. Võib-olla ei tahtnud Jeremija niisugust tööd seetõttu, et ta tundis tolle aja vaimulikku olukorda, mis ei olnud hea, ja teadis, mida tal teha tuleb.

Võrdle Jr 1:6 Js 6:5ga ja 2Ms 4:10–15ga. Mis on kõigil neil juhtumitel ühist?

Kõik need mehed, ükskõik, mis põhjusel, tundsid, et ei suuda ülesandega toime tulla. Võib-olla oli see prohvetiameti oluline eeldus: tajuda omaenda väärtusetust ning suutmatust sellist otsustavat ja ülitähtsat ülesannet täita. *Looja eestkõneleja?* Pole ime, et nad esimese hooga tagasi kohkusid.

Pööra tähelepanu ka Jeremija esimesele reaktsioonile pärast ametisse kutsumist. Nagu Mooseski, tõi ta kohe esile oma suutmatuse hästi rääkida. Jesajagi nimetas oma vastuses enda suud, oma huuli. Igal juhul teadsid nad, et nende amet tähendas kõige muu juures ka rääkimist ja suhtlemist. Nad pidid saama Jumalalt sõnumid ja niiviisi vastutama nende sõnumite kuulutamise eest kaasinimestele. Erinevalt tänapäevast, kus sa võid luua veebilehe või saata tekstisõnumi, pidi selline suhtlemine toimuma sageli silmast silma. Kujutle, et sul tuleb seista vaenulike juhtide või taltsutamatu rahva ees ning edastada neile teravaid noomitus- ja hoiatussõnu? Nende tulevaste prohvetite vastupunnimine on mõistetav.

Loe Jr 1:7–10. Mismoodi Jumal Jeremijale vastab? Miks peaks see vastus kandma endas meie jaoks lootust ja töotust, ükskõik, mis ülesande puhul, mille kohta me usume, et Jumal on meid seda tegema kutsunud.

Prohvet on Jumala tunnistaja; tema tööks pole rääkida mitte enda, vaid ainult Jumala nimel. Jeremijat ei kutsutud leidma lahendusi rahva probleemidele või saama suureks isiksuseks või karismaatiliseks juhiks, keda rahvas järgiks. Jeremijal oli ainulaadne missioon anda edasi Jumala sõnu rahvale ja nende juhtidele. Rõhk ei ole siin inimesel või inimlikul võimalikkusel, vaid üksnes Jumala ülimal võimul ja väel. Prohvet pidi suunama inimesed Issanda juurde, kellel üksi oli lahendus nende probleemidele. Loomulikult ei ole ka meie olukord tänapäeval teistsugune.

Millest oli Jeremija esimene nägemus? (Vaata Jr 1:11–19.)

Enamik piiblitõlkeid tõlgivad 11. salmis esineva heebreakeelse väljendi „mandlipuu oksaks“. Sellised tõlked aga kaotavad ära siin oleva heebreakeelse sõnademängu. Sõna, mida tõlgitakse „mandlipuu“, on samatüveline tegusõnaga „valvama“, mis esineb 12. salmis, kui Issand ütleb, et Ta „on valvas“ oma sõna pidama.

Võib väita, et kogu Jeremija raamatu keskne sõnum leidub selles 11. ja 12. salmis. Jumal on armu ja andestuse Jumal. Juhul, kui Tema rahvas pöörab selja oma pattudele, on Ta ustav neile andeks andma ja nad taastama; kui nad pattudele selga ei pööra, siis täidab Ta ustavalt oma sõnad nuhtlemise ja karistamise kohta.

Nagu näha võime ei olnud Jumala sõnad lausunud ainult rahvale. Issand rääkis otseselt Jeremijaga, hoiatades teda olema valmis vastuseisuks, mis teda ootab. Igal juhul pidi Jeremijat kinnitama Jumala ütlus „Ma olen sinuga“. Nagu näeme, vajas Jeremija seda.

Me kõik ju vajame?

Loe Mt 28:20. Millise julgustuse saame enda jaoks neist sõnadest ajal, milles me elame?

Edasiseks uurimiseks: Martin Luther kirjutas Jeremijast sissejuhatuses oma kommentaarile tema raamatu kohta: „Jeremija oli kurb prohvet, kes elas haletsusväärsel ja keerulisel ajal ning, mis veel kurvem, tema prohvetlik teenistus oli äärmiselt raske, kuna tal tuli lahingut lüüa ja võidelda halvatujuuliste ja kangekaelsete inimestega. Silmanähtavalt ei saavutanud ta suurt edu, sest ta sai oma nahal tunda, kuidas tema vaenlased muutusid järjest kurjemaks. Mitmel korral püüdsid nad prohvetit tappa. Nad rõhusid teda rängalt, piitsutasid teda mitmel korral. Ometi jäi ta ellu, et oma silmadega näha, kuidas tema maa laastati ja tema rahvas vangipõlve viidi.“

„Neljakümne aasta jooksul seisis Jeremija rahva ees tõe ja õiguse kuulutajana. Ennenägematu ärataganemise ajal pidi ta oma elu ja iseloomuga olema eeskujuks ainsa tõelise Jumala kummardamisest. Jeruusalemma hirmsatel ümberpiiramise päevadel pidi ta tegutsema Issanda hääletoruna. Ta pidi kuulutama ette Taaveti koja langemist ja Saalomoni poolt ehitatud kauni templi hävitamist. Ja kui ta julge väljaütlemise pärast vangistati, pidi ta siiski selgelt hukka mõistma kõrgemalseisvate isikute patte. Inimestest põlatud, vihatud ja hüljatud prohvet pidi lõpuks nägema tema poolt edastatud ligineva karistuse sõna-sõnalist täitumist. Temagi pidi omal nahal tundma kurbust ja häda, mis järgnes hukkamõistetud linna hävitamisele.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 408.

Küsimused aruteluks:

1. Üks nukramaid tõsiasju, mis peaks ometi pakkuma praegu mõtteainet meile kõigile kui seitsmenda päeva adventistidele, on see, et Jumal oli Jeremijat hoiatanud suure vastuseisu eest *oma rahva poolt*. Loe veelkord Jr 1:17–19. Kes pidid tema vastu võitlema? Millise kohkumapaneva õppetunni peaksime siit enda jaoks saama? Kuidas suhtume meile antud prohvetlikku sõnasse, eriti siis, kui kuuleme seda, mis meile ei meeldi? Kuidas aitab ülaltoodud tsitaat Ellen G. White'i sulest väljendada ehmatavat tõde, et just need, kes pidanuks ilmutama maailmale õiget Jumalat, olid need, kes söimasid ja ründasid Tema eestkõnelejat ning võitlesid nii Tema vastu? (Vaata ka Kg 1:9.)

Harry ja Alex (varjunimi) töötasid Malawi Vabariigis turvameestena. Sageli rääkisid nad sellest, kuidas igavust peletada. Ühel öhtul ütles Alex: „Mul on mõte, kuidas lisaraha teenida.“

„Mis siis?“ küsis Harry huvitatult.

„Võiksime kasutada oma vintpüsse, et natuke kõrvaläri teha,“ ütles Alex püssi kergitades. „Rikastel inimestel on rohkem, kui nad vajavad, ja meie vajame rohkem, kui saame. Me võtaksime neilt natuke ära, nii et meil endil oleks piisavalt.“

Harry kõhkles, aga lõpuks veenis öeldu tedagi. Kaks meest murdsid sisse ühe rikka perekonna koju ning varastasid sularaha ja kõike, mida said kaasa viia. Järgnevatel päevadel riisusid nad teisi kodusid. Aga ühel öhtul võeti nad kinni. Kongis istudes mõistis Harry oma kuritegude tõsidust. Kahele mehele mõisteti kaheksa aastat sunnitööd kõige rangema režiimiga vanglas ja nad saadeti erinevatesse vangimajadesse.

Harry tuli vanglasse põgenemismõttega. Ta vangirüüle oli trükitud tema vabanemise tähtaeg. Ühel päeval pakkus Harry kaasvangile altkäemaksu, et mees vahetaks temaga rüü.

Kui Harry kandis uut särki, millele oli trükitud lühem karistumäär, suunati ta kergema režiimiga tööle vangla aias. Harry pani tähele, et igal pärastlõunal muutus relvastatud valvur, kes nende järele vaatas, uniseks. Ühel päeval, kui valvur norskas, pani Harry kõpla kõrvale ja jooksis minema. Teised vangid hakkasid samuti jooksuma.

Valvurid said kõik teised vangid kätte, aga mitte Harryt, kes oli peitnud end mõne suure kivi vahele. Pimeduse saabudes loobusid valvurid otsinguist ja pöördusid vanglasse tagasi. Harry roomas välja ja kadus.

Harry leidis tööd ning 18 kuud töötas ta kõvasti ja elas probleemideta. Siis, ühel päeval, kui ta bussipeatusse tuli, ootas teda ees politsei ja viis ta tagasi vanglasse. Nüüd tuli tal seal olla 10 aastat.

Kui Harry oma kongi juhatati, leidis ta üllatusega, et kongikaaslasteks oli Alex, tema endine kuriteokaaslane.

„Kuule, mul on mõte,“ ütles Alex pärast seda, kui Harry oli end sisse seadnud.

„Mis mõte?“ küsis Harry. Ja järsku oleksid olnud nagu vanad ajad.

Vanglamüürid olid tehtud muldtellistest, millel oli peal paks tsemendikiht. Harry ja Alex otsustasid kaevata väikese tunneli sealt läbi. Neil kulus müürist läbi kaevamiseks ainult kolm päeva. Kaks meest ootasid pimeduse saabumist ja ronisid müüriauku.

Kõik näis olevat vaikne, kuid siis, kui nad teiselt poolt välja tulid, märkas neid valvur ja hakkas karjuma. Valvurid asusid neid jälitama, kuid Harryl ja Alexil oli tubli edumaa.

Kaks meest peatasid tee ääres auto, kamandasid juhi välja ja võtsid auto enda valdusse. Nad söitsid linna ja müüsid auto osadena maha. Kuid keegi hakkas kahtlustama ja andis politseile teada. Alex põgenes, aga Harry saadi kätte. Sel korral mõisteti ta karistust kandma ühte väikesesse vanglasse, kus teda väga pingsalt jälgiti. See otsus muutis ta elu. *Jätukub*

Kriis (sees- ja väljaspool)

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Km 2:1–15; 1Kn 12:26–31; 2Aja 33:9, 10; Jr 2:1–28; 5:2, 3.

Meelespeetav tekst: „Iisrael oli pühitsetud Issandale, olles tema uudsevili: kõik, kes teda sõid, said süüdlasteks, nende peale tuli õnnetus, ütleb Issand“ (Jr 2:3).

Kui peaksime valima ühe sõna kirjeldamaks olukorda pattulangemisest alates, oleks selleks „kriis“, mille ulatust saab kõige paremini mõista meetme kaudu, mis meid kriisist välja viib: Jeesuse surm ristil. See kriis peab olema üsna halb; vaata lõppude lõpuks seda äärmist abinõu, mida selle lahendamiseks vajati.

Kogu Piibli jooksul on ühe või teise loo toimumise taustaks üks või teine kriis. Olukord Jeremija elu ja tegevuse ajal polnud teistsugune.

Jumala rahvas vaatas otsa paljudele väljakutsetele, nii seestpoolt kui ka väljastpoolt tulevatele. Õnnetuseks, vaatamata võõraste jõudude kohutavatele sõjalistele ähvardustele, tuli suurem kriis mitmel moel hoopis seestpoolt. „Seestpoolt“ ei pruugi tähendada ainult rikutud juhte ja kõlvatut preesterkonda, mis oli isegi halb, vaid „seestpoolt“ tähendab inimesi, kelle süda oli patust ja ärataganemisest nii kõvaks muutunud ja kahjustatud, et nad keeldusid tähele panemast hoiatusi, mida Jumal neile saatis, hoiatusi, mis säästnuks nad hävingust.

Patt on juba küllalt halb, kuid kui sa keeldud sellele selga pööramast, siis võib rääkida kriisist!

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 10. oktoobriks.

Lõpuks, kui iisraellased olid pärast aastaid kõrbes ringi rändamist astunud Tootatud maale, ei kulunud kuigi kaua aega, kui algasid probleemid. Selleks oli vaja vaid, et uus põlvkond kasvaks peale, need, kes ei „tundnud Issandat“ (Km 2:10), ning algas vaimulik kriis, mis mitmel moel nakatas rahvast kogu ajaloo kestel. Tegemist on probleemiga, millega on tõepoolest nakatunud ka kristlik kirik.

Loe Km 2:1–15. Mis põhjustas kriisi ja kuidas see ilmnis?

---

11. salm ütleb: „Kui Iisraeli lapsed tegid kurja Issanda silmis“. Iga järgnev sugupõlv astus sammukese Jumalast kaugemale, kuni rahvas tegi täpselt seda, mida Issand oli neil keelanud teha. Oma patu pärast seisid nad ühe kriisi ees teise järel, kuid isegi siis ei loobunud Issand neist. Ta saatis neile kohtumõistjad (Km 2:16), kes vabastasid nad neile kaela langenud hädadest.

Pärast kohtumõistjate ajajärku astus rahvas suhtelise rahu ja õit-sengu aega, „ühendatud monarhia“ nime all tuntuks saanud Sauli, Taaveti ja Saalomoni valitsemisaega, mis kestis umbes sada aastat. Taaveti ja seejärel Saalomoni valitsuse all kasvas riik piirkondlikuks jõuks.

„Head“ ajad aga ei jäänud püsima. Pärast Saalomoni surma (umbes aastal 931 eKr) jagunes riik kaheks kildkonnaks, Iisraeliks põhja pool ja Juudaks lõuna pool. Küllalt suur süü oli Saalomoni ekslikul valitsemisel. Kogu oma tarkuse juures tegi see kuningas palju vigu. „Endise valitseja ajal olid Iisraeli suguharud äganud ebaõiglase ja raske rõhumise all. Ärataganemise aastail oli Saalomon luksuslikkuse taotlemise tõttu rängalt maksustanud rahva ja nõudnud neilt palju sunnitööd.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk-d 88, 89. Enam kunagi ei olnud Jumala valitud rahva käekäik endine. Nad tegid kõike, mille eest Issand oli neid hoiatanud, ja lõikasid seega nukraid tagajärgi.

Mõtle probleemile, et järgmisel põlvkonnal ei ole neid väärtusi ja uskumusi, mis olid varem. Kuidas meie kui kogudus sellega tegeleme? Kuidas õppida edasi andma oma väärtushinnanguid neile, kes meie järel tulevad?

Esmaspäev, 5. oktoober

Kaks kuningriiki

Pärast kuningriigi kaheks jagunemist läksid asjalood järjest hullemaks. Põhja kuningriigis tegi kuningas Jerobeam nii mõnegi hirmsa vaimuliku valiku, millel oli pikaajaline mõju kurjuse kasuks.

Loe 1Kn 12:26–31. Mida peaks see meile rääkima, kuidas käesolevad olukorrad võivad meie otsustusvõimet pimestada?

Tõsiasi, et kuningas tõi riiki sisse ebajumalateenistuse, viis rahva hukatuslikule kursile. „Jerobeami valitsemisajal alanud ärataganemine levis üha laiemalt, kuni viis Iisraeli kuningriigi täieliku hävitamiseni.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 107. Aastal 722 eKr tegi Assüüria kuningas Salmaneser sellele riigile lõpu ja küüditas selle elanikud oma impeeriumi erinevatesse osadesse (vaata 2Kn 17:1–7.) Sellest pagendusest ei olnud tagasipöördumist. Seekord kadus Iisrael ajaloost.

Lõuna kuningriigis polnud asjad vähemalt sellel ajal veel nii halvad. Kuid need polnud ka suurepärased. Nagu Põhja kuningriigi puhul, nii püüdis Issand ka seda rahvast säästa õnnetest, mille otsa Põhja kuningriik pörkus, ainult et nüüd olid ohuks babüloomlased. Kahjuks oli Juudas väheste eranditega terve rida kuningaid, kes suunasid rahvast jätkuvalt süvenevasse ärataganemisse.

Mida räägivad need salmid mõne Juuda kuninga valitsemisest? 2Aja 33:9, 10, 21–23; 2Kn 24:8, 9, 18, 19.

Hoolimata väga halvast juhtkonnast, on paljudes Piibli prohvetlikes raamatutes, sealhulgas Jeremija raamatus, kirjas sõnad prohvetitelt, keda Jumal saatis oma rahva juurde püüdlusega pöörata neid patust ja ärataganemisest, mis näris kuningriigi südant. Issand ei loobunud oma rahvast ilma, et Ta oleks neile andnud küllalt aega ja võimalust pöörata kurjale eluviisile selg ning saada hoitud hävingust, mida nende patt vältimatult tooma pidi.

Nii raske on oma kultuuriruumist ja keskkonnast välja astuda ning ennast objektiivselt vaadelda. Tegelikult on see võimatu. Miks siis peame lakkamatult võrdlema oma elu Piibli mõõdupuuga? Milline muu mõõdupuu meil on?

Sellisel taustal alustas noor Jeremija oma prohvetlikku tegevust. Talle tuli „Issanda sõna“ ning ta kõneles seda lootuses, et inimesed, juhul kui nad sellele tähelepanu pööravad, jäävad laostumata, mis neid vastasel juhul tabanuks.

Loe Jr 2:1–28 ja vasta järgmistele küsimustele:

Millised töötused oli Jumal rahvale andnud juhul, kui nad jäävad ustavaks? (Vaata s-d 2, 3.)

Mis pattu tegi osa preestreid, õpetajaid ja prohveteid? (Vaata s 8.)

Millisel väga hirmuärataval moel pettis rahvas ennast oma vaimuliku olukorra suhtes? (Vaata s-d 23, 24.)

Isegi siis, kui rahvas koges mõningast usulist uuendust Hiskija ja Joosija juhtimise all, pöördusid inimesed tagasi oma vana eluviisi juurde ja langesid veel hullemasse ärataganemisse. Jeremija räägib siin, nagu kogu oma tööperioodil, täiesti selgesõnaliselt sellest, mis on teoksil.

Eriti huvipakkuvad on tema sõnad Jr 2:13. Inimesed olid sooritanud kahekordse süüteo: nad jätsid maha Issanda, elava vee allika, ning selle tulemusena raiusid enestele pragulisi kaevusid, mis muidugi ei saanud mingit vett kinni hoida. Teisisõnu, Issandast taganemisega olid nad kaotanud kõik. Need sõnad said veel tähendusrikkamaks selle valgel, mida Jeesus Jh 4:10 ütles.

Jr 2:5 ütles Issand, et inimesed läksid „tühjuse“ järele ja selle tagajärjel muutusid „tühjuseks“. Mõlema sõna aluseks olevad heebrea sõnad pärinevad samast heebreakeelsest sõnast (*hbl*), mida kasutatakse Koguja raamatus ja tõlgitakse sageli „tühisuseks“. See tähendab veel ka „auru“ ja „hingeõhku“. Kuidas teeb väärtusetute asjade järgimine meid „väärtusetuks“? Mida see tähendab? Kuidas aitab see mõttekäik meil mõista inimesi, kes tunnevad vahel, et nende elu on mõttetu või väärtusetu? Mis on neile lahenduseks?

Kolmapäev, 7. oktoober

Oht Babülooniast

Poliitiliste sündmuste taust, mis Jeremija kuulutust kujundas, on mõningal määral ajalukku kadunud. See tähendab, et paljud üksikasjad pole kättesaadavad. Kuid meil on Piiblis (arheoloogiliste leidude abiga) enam kui küll teavet, et luua üldpilt sellest, mis toimus. Kuigi inimlikust vaatenurgast näis tõenäoliselt kõik kontrolli alt väljas olevat, kui rahvad maa, võimu ja ülemvõimu pärast võitlesid, õpetab Piibel meile teisiti.

Loe Jr 27:6. Mida siit leiame?

Väike Juuda kuningriik leidis Jeremija töö varastel aastatel olevat ennast tõmmatud lahingutesse Babülooniaga, Egiptusega ja kahaneva Assüüria võimuga. Assüüria impeeriumi hääbumisel seitsmenda sajandi lõpuosas eKr üritas Egiptus uuesti jõudu koguda ja selles piirkonnas valitsejaks saada. Kuid Karkemise lahingus 605 eKr Egiptus purustati ja Babülooniast sai uus maailmavõim.

See uus võim muutis Juuda enda vasallriigiks. Juuda kuningas Joojakim suutis riiki kindlustada ainult sellega, et vandus truudust Babüloonia kuningale. Paljud ei tahtnud aga seda teha; nad tahtsid võidelda ja ennast babüloonlaste käest vabastada, kuigi Issand ei olnud seda kavatsenud. Vastupidi, Jumal kasutas Babülooniast vahendina oma ärataganenud rahva karistamisel.

Loe Jr 25:8–12. Milline oli Jeremija sõnum Juuda rahvale?

Ikka ja jälle andis Jeremija rahvale hoiatuse, mis nende patu pärast juhtuma hakkab ning ikka ja jälle keeldusid paljud poliitikud ja usujuhid hoiatusi tähele panemast, uskudes hoopis seda, mida nad uskuda tahtsid – nimelt, et Issand säästab neid. Eks olnud nad ju Jumala poolt eriliselt kutsutud rahvas?

Millal sa viimati uskusid seda, mida uskuda tahtsid, kuigi see uskumine paistis ilmselgelt vale olevat? Millise õppetunni oled saanud, et midagi sellist enam ei juhtuks?

Jr 5:1 käsib Issand käia inimestel läbi tänavad ja vaadata, kas nad leiavad „kedagi, kes teeb õigust, kes nõuab tõde – siis ma annan linnale [Jeruusalemmale] andeks“. See toob mõtteisse kaks lugu. Üks on antiik-kreeka filosoofist Diogenesest (4. saj eKr), kellel oli legendi järgi tavaks päeva ajal turuplatsil ringi jalutada ja öelda, et ta otsib üht ausat inimest. Teine lugu, millest me teame, et see on kindlasti tõsi, räägib sellest, kuidas Jumal ütles Aabrahamile, et juhul kui Ta leiab linnast 50 õiget inimest (see number langes peagi 10ni), ei hävita Ta linna.

Mõte on selles, et Jeremija kaudu öeldud Issanda sõnad paljastasid, kui laiaulatuslik oli ärataganemine ja kui ulatuslikult oli patt Jumala rahva keskel levinud. Kas on üldse kedagi, kes tegi õigust ja otsis tõde? Kui oli, siis oli neid väga vähe.

Loe Jr 5:2, 3. Mida siin öeldakse, mis väljendab, kui halvaks olid asjad muutunud? (Vaata 3Ms 19:12.)

Need salmid toovad esile mõtte, mis tõuseb esile kogu selle raamatu jooksul. Ükskõik, kui langenuks oli rahvas muutunud, uskus palju inimesi, et nad käisid ikkagi ustavalt Issand ajärel! Nad lausused Tema nime, kuid tegid seda „vales“, mitte aga „tões, õiguses ja õigluses“ (Jr 4:2), nagu Issand neid käskinud oli. Nad ei kuulanud Issandalt tulevaid hoiatusi, vaid jätkasid oma elu ja usukombeid nii, nagu oleks kõik nende ja Jumala vahel hästi, kuigi tegelikult ei olnud selles suhtes peaaegu mitte midagi õigesti.

Nende pettuse sügavust võib näha Jr 7:4, mispuhul said inimesed valelohotust sõnadest *hekhah yhwah hekhah yhwah hekhah yhwah hemmah!* („See on Issanda tempel, Issanda tempel, Issanda tempel“), otsekui oleks templi olemasolu kõik, mida nad vajasid hea käekäigu tagatiseks. Üks asi on teada, et oled kriisis; kuid kui sa oled kriisis ega tunne seda, siis on olukord hullem.

Kuidas tagada kõigi nende imeliste tõdede juures, mida meile kui seitsmenda päeva adventistidele on antud, et me ei langeks samasugusesse pettusesse, uskudes ainulaadset kutsumist, millest üksi ei piisa päästetud saamiseks?

Edasiseks uurimiseks: „Ärge tehke enam nõnda, nagu me täna teeme siin, igäüks seda, mis õige on tema silmis“ (5Ms 12:8). „Kui sa kuulad Issanda, oma Jumala häält, pidades kõiki tema käske, mis ma täna sulle annan, ja tehes, mis õige on Issanda, su Jumala silmis!“ (5Ms 13:19). „Neil päevil ei olnud Iisraelis kuningat, igamees tegi, mis tema enese silmis õige oli“ (Km 17:6; 21:25).

Neis salmides on toodud väga terav vastandus, eriti meie aja jaoks, mil palju inimesi mässab mõtte vastu, et üks autoriteet väljastpoolt ütleb, mida teha või mis on õige ja mis vale. Ometi näeme siin selget vahetegemist nende kahe maailmavaate vahel. Ühe puhul teevad inimesed seda, mis on nende silmis „õige“; teise puhul teevad nad seda, mis on õige „Issanda, su Jumala silmis“. Esimese seisukoha probleem on selles, et mõnegi meelest „õige“ on Jumala silmis vale. Just sellepärast tuleb meil allutada kõik, ka oma südametunnistus, Jumala Sõnale.

Küsimused aruteluks:

1. Too mõni näide, mille puhul sa arvad, et „head“ inimesed tegid midagi väga halba, ehkki nad sel korral mõtlesid, et käitusid õigesti? Palju kultuure vaatab täna õudusega tagasi kommetele, mid olid kord tavaline tegutsemisviis. Mida saame neist näidetest enda jaoks õppida, mitte ainult selle kohta, miks on meil vaja allutada ennast Piibli õpetusele, vaid miks on ka vaja olla väga hoolikas selles, kuidas me Piiblit tõlgendame? See on eriti oluline siis, kui mõistame mõnel juhul, et nii mõnegi „halva“ teo saatsid korda need, kes uskusid, et Piibel õigustab nende tegusid. Mida peaks see meile rääkima tõsiasjast, milliseks aluspõhjaks ja põhimõtteks kõikidele meie uskumustele peaksid olema kümme käsku?

2. Kui õpime sellel veerandaastal Jeremija raamatut, siis pea meeles mõtet, et vaatamata üksteise järel antud hoiatustele uskusid inimesed, et nad olid Jumalaga õiges suhtes. Mis põhjusel nad ennast oma tõelise olukorra suhtes nii rängalt petsid? Millist sõnumit edastab see mõte meile?

2. OSA

Mõned kristlastest lihtliikmed külastasid seda vanglat igal nädalal, et õpetada vange Jumalat tundma. Üks vangidest kutsus Harry enda kaasa. Mees läks, kuid tema mõte tegeles ainult sellega, kuidas vanglast põgeneda. Üks jutlustaja andis talle raamatu „Suur võitlus“. Harry luges seda, kuid oli kindel, et kõikide nende kuritegude tõttu, mida ta toime oli pannud, ei hoolinud Jumal temast põrmugi.

Õhtuti laulsid vangid sageli ja palvetasid koos oma kambrites. Ühel õhtul puudutasid nende laulu sõnad Harry südant. „Olen ekselnud Jumalast kaugelt, kuid nüüd lähen ma koju,“ laulsid nad. Pimeduses voolasid Harry silmadest takistamatult pisarad. Siis hakkas ta nuuksuma. Sama lugu juhtus uuesti mõni õhtu hiljem. Harry taipas, et Jumal kutsus teda koju tagasi, ja ta ei keeldunud.

Harry oli kahevahel, kas ühineda mõne usugrupiga, sest ta ei teadnud, milline neist õpetas Piibli tõde. Ta õppis tundma palju erinevaid usundeid. Ta õppis ära isegi araabia keele, et lugeda Koraani. Kuid näis, et ükski neist religioonidest ei sisaldanud tõde.

Siis tuli Harryle meelde raamat, mille ta oli saanud. Ta võttis selle välja ja hakkas uuesti lugema. „Suurt võitlust“ lugedes tajus ta, et see raamat õpetas tõde.

Harry hakkas osa võtma piibliklassist, kus õpetasid adventistid. Ta ühines ristimisklassiga ja valmistus ristimiseks. Kuid kuna Harryl oli põgeneja maine, keeldusid valvurid teda ristimise ajaks valveta jätmast.

Kuu aega hiljem viidi Harry üle sellesse vanglasse, kust ta alguses oli põgenenud. Kui ta vanglasse sisenes, tervitasid valvurid teda. Mõni neist oli kuulnud, et Harry oli muutunud, ja nad tahtsid näha, kas see oli tõsi. Nad isegi ostsid kaasvange altkäemaksuga ära selleks, et Harry järele luurata.

Harry rõõmustas, kui sai teada, et adventistid pidasid selleski vanglas jumalateenistusi. Ta ühines nendega ja jätkas Prohvetikuulutamise Hääle õppevihikute õppimist, mida ta mõni kuu tagasi oli alustanud. Lõpuks anti luba tema ristimiseks.

Harry kirjutas oma pereliikmetele ja rääkis neile, et ta oli andnud elu Jumalale. Kui nad teda külastasid, hämmastas neid temaga toimunud muutus. Kui Harry ja tema pereliikmed koos palvetasid, kummardasid ka vangivalvurid pea. Nad jätsid ta emaga lausa kahekesi, sest olid veendunud, et ta ei püüa enam põgeneda.

Harry hakkas tegelema vanglasisesse evangeeliumitööga. Ta pidas jumalateenistusi, kirjutas kaasvange Prohvetikuulutamise Hääle kursustele ning jagas kaasvangidele Ellen White'i raamatuid. Vanglas Jumalat teeniv adventistide grupp kasvas umbes sajaliikmeliseks enne seda, kui Harry vabanes.

Kui Harry koju sai, hakkas ta töötama kirjandusevangelistina. Talle meeldib rääkida oma usust neile, kellega kohtub, ja suunata neid Jumala juurde. „Suunata hingi Jeesuse juurde on uus ja rahuldustpakkuv elukutse, palju-palju parem kui see, mille tõttu ma vanglasse sattusin,“ tunnistab ta.

Iisraeli viis viimast kuningat

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 2Aja 34. ptk; Jr 22:1–19; 29:1–14; 2Aja 36:11–14; Jr 23:2–8.

Meelespeetav tekst: „Ta mõistis õigust viletsale ja vaesele, ja siis oli tal hea. Eks see tähenda minu tundmist? ütleb Issand“ (Jr 22:16).

Kuulus vene kirjanik Fjodor Dostojevski viibis 1800ndatel neli aastat Siberis vangilaagris riigivõimu õonestava poliitilise tegevuse pärast. Hiljem oma kogemusest kirjutades jutustas ta mõningatest kaasvangidest, kellel täielikult puudus süümepiin oma õudse käitumise pärast. „Mitme aasta jooksul ei näinud ma nende inimeste juures kordagi märki kahetsusest, mitte jälgegi meeleheitlikust mõtisklemisest oma kuritegude üle, ning enamik neist pidas ennast oma meelest täiesti õigeks.“ – Joseph Frank, *Dostoevsky, the Years of Ordeal, 1850–1859*, lk 95.

Dostojevski sõnad võinuks väga hästi käia viie kuninga kohta (Joo-sija välja arvatud), kes valitsesid Juudat Jeremija tegevusaajal. Näis, et need üksteisele järgnevad mehed ei kahetsenud oma tegusid põrmugi, ka siis, kui sai üha ilmsemaks, et nende teod toovad õnnetusi, mille tulekut Issand Jeremija kaudu oli hoiatanud.

Jumala kava kohaselt ei pidanud Iisraelis kunagi kuningat olema; selle nädala õppetüki lõpuks mõistame paremini, miks. Mõistame ka seda karmi survet, mida vaene Jeremija oma tänamatus töös kohtas.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 17. oktoobriks.

Joosija oli kuueteistkümnnes kuningas Lõuna kuningriigis; tema valitsemisaastad olid 640–609 eKr. Ta sai kuningaks kaheksa-aastaselt, pärast rohkem kui pool sajandit kestnud allakäiku kõlbluses ja vaimulikus elus oma isa (Aamoni) ja vanaisa (Manasse), Juuda kahe kõige õelama kuninga käe all. Joosija valitses 31 aastat. Erinevalt oma eelkäijaist, Joosija „tegi, mis õige oli Issanda silmis“ (2Kn 22:2), hoolimata temale vastu töötavast keskkonnast.

„Joosija kui õela kuninga poeg oli kiusatud käima oma isa jälgedes. Tal oli ainult mõne sellise nõuandja tugi, kes julgustas teda käima õigel teel. Ometi jäi Joosija ustavaks Iisraeli Jumalale. Ta võttis õppust eelaste põlvkondade eksimustest. Ta tahtis toimida õigesti, mitte vajuda isa ja vanaisa taoliselt patu ja mandumise sohu. Ta elas, kaldumata paremale või vasakule. Asudes talle usaldatud ametipostile, otsustas ta järgida Iisraeli valitsejate suunamiseks antud juhtnööre ning tema kuupekuse varal sai Jumal kasutada teda „paremaks tarviduseks mõeldud riistana.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 384.

Loe 2Aja 34. ptk. Millest koosnes Joosija reform ja miks on need põhimõtted keskel kohal iga vaimuliku uuenduspüüdluse juures kas ühiskondlikus või isiklikus plaanis?

Joosija reform koosnes kahest peamisest osast: esiteks, vabaneda nii palju kui võimalik kõigest, millel oli ebajumalateenistuse maitse. Tähen-dab, ta tegutses selle nimel, et kõrvaldada kurjad tavad, mis rahva keskel tõusnud olid.

Kuid see oli ainult esimene samm. Halbade harjumuste või väärte tavade puudumine ei tähenda automaatselt, et edasi tuleb hea. Teiseks, olles kuulnud, mida talle Seaduseraamatust ette loeti, tegi kuningas Issanda ees lepingu, „et nad käivad Issanda järel ja peavad tema kāske, manitsusi ja määrusi kõigest südamest ja kõigest hingest, et täita selle Seaduse sõnu, mis sellesse raamatusse on kirjutatud“ (2Aja 34:31).

Loe 2Aja 34:32, 33. Mida räägivad need salmid meile hea eeskuju jõust, eriti mõjuvõimsal positsioonil olevate inimeste omast? Mõttele pikalt ja tõsiselt, millist mõju avaldavad sinu sõnad ja teod kaasinimestele?

Esmaspäev, 12. oktoober

Jooahas ja Joojakim: teine langus

Jooahas (tuntud ka nimega Sallum) oli 23 aastat vana, kui ta asus isa järel troonile. Tema valitsemine kestis ainult kolm kuud. Vaarao määras tema asemel troonile tema venna, kuna egiptuse poliitikud ei soosinud Jooahast. Jooahas viidi Egiptusesse ja seal ta suri. (Vaata 2Aja 36:4; 2Kn 23:31–34.)

Kuningas, kes Jooahasele järgnes, oli Joojakim ja tema valitsemisaastad olid 609–598 eKr. Ta oli Joosija poeg. Siis, kui Nebukadnetsar vallutas Jeruusalemma, viidi Joojakim Babülooniasse koos templiriistadega. Jeremija hoiatas taas inimesi, et nende uus kuningas juhib rahva valele teele.

Loe Jr 22:1–19. Mis olid need küsimused, mille puhul Issand Joojakimile nii karmi noomituse tegi?

Issandal, kes Jeremija kaudu rääkis, olid sellele kõlvatule ja saamahimulisele valitsejale öelda väga teravad sõnad. Joojakim oli vägivaldne ja ahne kuningas, kes pani Juudale peale rasked maksud (vaata 2Kn 23:35), selleks et maksta egiptlastele. Hullem oli aga see, et sunnitööd kasutades tegi ta keerukaid ehitustöid oma palee juures, trotsides Toorat, mis ütles selgesõnaliselt, et inimestele tuleb nende töö eest tasuda: „Ära tee liiga oma ligimesele ja ära riisu teda; päevilise palka ära hoia enese käes üle öö hommikuni“ (3Ms 19:13). Erinevalt oma isast Joosijast laskis Joojakim paganlikel riitustel jälle Juudas õilmitseda.

Jr 22:16 on võimas tekst. Kontekstis, kus Issand võrdleb kõlvatut Joojakimi tema isaga, ütleb Issand Joosija kohta: „Ta mõistis õigust viletsale ja vaesele, ja siis oli tal hea. Eks see tähenda minu tundmist?“ Võib öelda ka nii, et tõeline Jumala tundmine tuleb sellest, kuidas me kohtleme abivajajaid; see tuleb siis, kui astume endast kaugemale nende heaks, kes ei saa tõesti mitte midagi omakorda vastu teha. Näeme siin jälle, nii nagu kogu Piibli jooksul, et Issand hoolib vaestest ja abitutest ning meil on kohustus aidata neid, kes ei saa ennast ise aidata.

Mõtiskle selle üle, et „vaeste ja abivajajate“ aitamine on viis, kuidas saame tunda Jumalat. Mida see tähendab?

Juuda üheksateistkümnendaks kuningaks sai Joojakin, Joojakimi poeg. Ta valitses Taaveti troonil napilt kolm ja pool kuud. Aastal 598 eKr tõi Nebukadnetsar oma sõjajõud Jeruusalemma ja võttis vangi 18aastase kuninga koos tema ema, naiste ja paljude teiste kuninglikust soost isikutega. Aastal 561 eKr, Joojakini vangipõlve 37. aastal, andis Nebukadnetsari järglane Evil-Merodak talle armu. Talle tagati õigus süüa koos Babüloonia kuningaga ja ta võis kanda kuninglikke rõivaid. (Vaata 2Kn 25:27–30; Jr 52:31–34.) Tema pojad olid Babüloonias koos temaga, ometi ütles Jeremija prohvetikuulutus, et nad peavad Taaveti trooni loovutama.

Loe Jr 29:1–14 Issanda sõnu Jeremija kaudu kuningas Joojakinile ja tema perekonnale ning Jeruusalemmast vangi viidud õukonnale. Kuidas avaldub ka keset seda tragöödiat Jumala armastus ja arm?

Ühed tuntuimad salmid Piiblis on need: „Sest mina tunnen mõtteid, mis ma teie pärast mõlgutan, ütleb Issand: need on rahu, aga mitte õnnetuse mõtted, et anda teile tulevikku ja lootust“ (Jr 29:11). Siin ütleb otsene kaastekst muidugi, et Issand räägib Jeremija kaudu Juuda vangidele, kes on näinud, kuidas babüloonia vallutajad nende elu lausa juurtega välja kiskusid. Ometi, ükskõik kui halb nende olukord näis, tahtis Issand, et nad teaksid, et Tema armastab neid ikkagi ja peab silmas seda, mis on neile hea. Võttes arvesse jubedusttekitavaid olukordi, tervitasid nad kahtlemata rõõmuga sellist töotust ja lootusesõnu. Nii et ka keset kohutavaid hoiatusi ja ähvardusi anti inimestele ikkagi töotus „tulevikust ja lootusest“. Kuivõrd tähtis pidi selline kinnitus nende jaoks olema, eriti just tollel ajal!

Tulevikku ja lootust? Millistele Issandalt antud töotustele „tuleviku ja lootuse“ kohta saad sina toetuda just praegu, olukordadele vaatamata?

Loe 2Aja 36:11–14. Mida räägivad need salmid meile Juuda viimasest kuningast enne rahvusriigi lõplikku hävingut? Millised ärataganemise võimalikud põhjused neis salmides ilmnevad?

Sidkija (tuntud ka kui Mattanja) sai troonile 21aastasena; Nebukadnetsar pani ta troonile nukuvalitsejana. Kahjuks, nagu see kirja-koht ütleb, ei olnud ta õppinud paljudest õppetundidest, mida eelnevad kuningad olid läbi teinud, ja tagajärjeks oli see, et ta tõi riigile kaela veel suurema hävingu.

2Aja 36:14 märgib ära midagi väga sügavmõttelist, mõtte, mis mitmeti puudutab ärataganemise tuuma. Loetledes kogu seda kurja, mida tehti Sidkija valitsemise all, on öeldud, et inimesed Juudas „lisisid üha üleastumisi paganate igasugu jäleduste eeskujul“.

Seal nad siis olid – sadu aastaid pärast Egiptusest väljatulemist, sadu aastaid lepingurahvana elamist, kes pidi olema rahvastele valguseks ja tuletorniks (5Ms 4:5–8), olid nad niivõrd sisse võetud valitsevast kultuurist, niivõrd sisse võetud oma naabrite kultuurilisest ja religioossest keskkonnast, et nad tegid „paganate igasugu jäleduste eeskujul“.

Kas siin võib olla sõnum meie jaoks?

Loe Jr 38:14–18. Mida kuningas talt küsis ja miks?

Issand oli paljudel juhtudel selgelt väljendanud, et rahvas peab allutama ennast Babüloonia võimu alla, sest vallutamine oli karistus nende ülekohtu eest. Sidkija aga keeldus kuulamast ning moodustas sõjalise liidu Nebukadnetsari vastu. Iisrael toetus kõvasti Egiptuse sõjaliste võitude lootusele. Kuid 597. aastal eKr võitis Nebukadnetsar vaarao sõjaväe. See lüüasaamine pitseeris jäävalt Jerusalemma ja selle rahva saatuse. Hoolimata nii paljudest võimalustest keeldus Juuda meelt parandamast, reformeerumast, usuliselt elustumast.

Meid kui kogudust on ellu kutsutud selleks, et kuulutada maailmale sõnumit, mida mitte keegi teine maailmas ei kuuluta. Mitmel moel on see väga sarnane sellega, mida tuli teha Juudal. Missuguse õppetunni saame ja peame õppima nende vigadest enda jaoks?

Mis sai Iisraelist ja Jeruusalemmast pärast seda, kui nad hülgasid Jumala sõnumi? Jr 39:8, 9.

Kõik, mille eest Jumal oli neid hoiatanud, juhtus nendega. Kui väga nad ka ei tahtnud neid hoiatusi uskuda, uskusid nad kindlasti, kui see kõik nende peale tuli. Kes poleks ka oma isiklikul tasandil kogenud midagi sarnast? Issand on meid hoiatanud, et me midagi ei teeks või muidu juhtub see ja see, kuid me teeme seda ikkagi ja, kindlamast kindel, juhtubki nii, nagu meile öeldi.

Missugune sõnum leidub Jr 23:2–8? Missugune lootus anti sellega rahvale?

Inimlikust vaatenurgast võttes näis kõik olevat kadunud: nende riik jäi varemesse, tempel hävitati, nende valitsejad viidi vangipõlve ja jäid sinna ning Jeruusalemma linn oli kivihunnik. Juudi riik ja juudi rahvas pidanuks sel ajal ajaloost kaduma, nagu oli juhtunud paljude rahvusriikidega, kes olid läbi elanud sama, mis nemad.

Issandal aga olid teised plaanid ja eeltoodud salmides (ning paljudes teistes) andis Ta neile lootust, et kõik polnud kadunud, vaid jääk jääb ning tuuakse tagasi ja nende kaudu täituvad need töötused. Tähendab, et kõigi hukatuse ja hävingu hoiatuste keskel edastasid prohvetid inimestele nende ainsa lootuse.

„Juuda kuningriigi lõpuaastad olid nii hävituse ja surma värvi, et vapraimgi meel oleks lootusetult masendunud, kui Jumala sõnumitoojad poleks julgustanud prohvetlike sõnumitega. Jeremija Jeruusalemmas, Taaniel Babüloonia kuningakojas ja Heseziel Kebari jõe kallastel olid mehed, kelle vahendusel Issand oma halastuses selgitas igavesi eesmäärke ja kinnitas tahtlikkust täita valitud rahvale Moosese kirjades leiduvad töötused. Ta teeb kindlasti seda, mida Ta on lubanud teha neile, kes jäävad Talle ustavaks. Jumala Sõna elab ja jääb igavesti. (Vt 1Pt 1:23.)“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 464.

Edasiseks uurimiseks: „Juuda ususttaganemise viimastel aastatel oli prohvetite manitsustest näiliselt vähe kasu; nad kõik kaotasid lootuse, kui kaldealased kolmandat ja viimast korda Jeruusalemma piirasid. Jeremija ennustas täielikku hävingut ja viimaks heideti ta vanglasse, kuna ta nii järjekindlalt palus, et linn alistuks. Jumal aga ei jätnud linnas ikka veel leiduvat vähest ustavat jääki lohutamatusse lootusetusesse. Isegi siis, kui Jeremija oli kuulutust pilkavate inimeste kindla valve all, sai ta värskeid ilmutusi Taeva tahtlikkusest andestada ja päästa. Samad sõnumid on olnud kindlaks lohutuseks Jumala kogudusele toonasest tänini.“ – Ellen G. White, *Prohevtid ja kuningad*, lk 466.

Vaata fraasi „Taeva tahtlikkus andestada ja päästa“. Mõtlen kõigele sellele, mismoodi on meile näidatud „Taeva tahtlikkust“ andestada ja päästa. Lõpuks peaks kas või rist üksi meile sellest tahtlikkusest rääkima. Meil on Jumala Sõna, mis avab lunastusplaani. Meile on antud prohvetlikult kuulutamise Vaim, imeline and. Millisel muul moel veel on meile näidatud „Taeva tahtlikkust andestada ja päästa“?

Küsimused aruteluks:

1. Inimesed astusid prohvet Jeremija juurde ja ütlesid talle: „Langetage nüüd meie alandlik palve sinu ette ja sina palu meie eest Issandat, oma Jumalat, kogu selle jäägi eest; sest suurest hulgast on meid pisut järele jäänud“ (Jr 42:2). Mida on sel salmil ja sellel, mida lugesime Jr 23:3st, öelda ülejäänute teema kohta Jeremija raamatus?

2. Meie vaatenurgast on nii kerge vaadata vaimulikule ajaloole tagasi ning näha kõiki vana-aja Jumala rahva vajakajäämisi, vigu ja puudusi. Ja me peamegi vaatama, sest meile on öeldud, et need lood on kirja pandud meile näiteks (1Kr 10:11). Kurb on see, et palju inimesi oma ajas, oma kontekstis ja kultuuris mõtlesid, et nad tegid õigesti, et neil oli Issandaga kõik korras. Millise hoiatuse peaks see andma meile selle kohta, kui pimedad võime olla oma tõelise vaimuliku olukorra suhtes? Mismoodi hakkame taipama oma tõelist vaimulikku olukorda? Miks peame selles protsessis hoidma keskmes risti? Mis juhtuks meiega juhul, kui me ei hoiaks risti oma vaimuliku elu keskmes?

Väike grupp adventiste Malawis kavandas evangeelset koosolekute sarja. „Koosolekute esimene öhtu valmistas meile pettumuse, sest vähe inimesi tuli. Me palvetasime, kuid osavõtjaid jäi 30 ringi. Keegi käis välja mõtte, et katkestame koosolekute pidamise, kuid kõneleja keeldus. Kui me innukalt palvetame,“ ütles ta, „laseb Jumal millelgi toimuda.“

Järgmisel öhtul olid koosoleku alguseks kohal needsamad 30 inimest. Me laulsime ja palvetasime, siis astus ette kõneleja. Äkki summutas plaksutamine ja hõiskamine kõneleja sõnad.

Melu kasvas sedamööda, kuidas nooblitesse rohust riietesse ning peahetesse ja maskidesse rüütatud rahvahulk, kes nyau (=vaimudeteenija) kannul käis, koosolekupaigale ligines. Nyau oli tõenäoliselt teel surnuaeda.

Kui nyau lähemale astus, lõpetas ta tantsimise ja pöördus kõneleja poole. Tema kannul käiv rahvahulk peatus ja ka nyau ei liikunud paigast. See-eest nõjatus ta müürile, ilmselt kavatsedes evangelisti kuulama jääda. Rahvahulk järgis tema eeskujul, lõpetas plaksutamise ja kuulas, kui kõneleja kiiresti oma sõnumist ülevaate tegi.

Nyau kuulas vaikselt kogu järgneva jutluseosa. Kellegi hinnangul kuulas 200 inimest, kes olid nyauga koos tulnud. Kõneleja oli ärevuses, kuid jätkas ettekannet Nebukadnetsari unenäost Tn 2. peatükis. Enne lõpupalvet liikus nyau oma kaaskonnaga edasi surnuaia poole.

Järgmisel öhtul algas koosolek sama 30 inimesega, kuid sedamööda, kuidas kava edasi läks, tuli inimesi juurde. Ka nyau, kes kandis maski ja uhket rüüd, tuli koos kaaskonnaga. Teisigi külastajaid tuli uudishimust kuulama, mida naabruskonnas jutlustatakse, mis vist nyaulegi huvi pakub. Sellel öhtul viibis koosolekul umbes 80 inimest.

Koosolekutel osalejate arv kasvas järjest. Mõni öhtu hiljem kutsus kõneleja kuulajaid üles Jeesust oma Päästjana vastu võtma. Sellel öhtul tunnis- tas 95 inimest Jeesuse omaks ja palus jätkuvat piibliõpet.

Järgmisel öhtul tuli koosolekutele pea 200 kuulajat, sealhulgas veel kaks nyauid, riidetatud narmendavatesse rüüdesse ja nagu katvatesse puu- okstesse. Sellel öhtul vastas veel 50 inimest üleskutsele võtta Jeesus vastu.

Koosolekud kestsid 21 öhtut ja siis järgnesid ristimisklassid. Ristimis- päeval ristiti 145 inimest. Nende hulgas oli mees, kes ütles, et on see nyau, kes oli esimesel öhtul koosoleku katkestanud ja seejärel kuulamiseks peatu- nud. Esimene nyau on jätkuvalt Jeesusele ustav.

Täna sel päeval on see väike grupp, kes palvetas ja tegutses koos liik- meskonna suurendamise nimel, teenimas Jumalat suuremas kirikuhoones. Nende endine hoone jäi liiga väikeseks, et mahutada kõiki uusi liikmeid ja neid, kes tulid uudishimust kuulama sõnumit, mis köitis Saatana kummar- dajaid, kellest said elava Jumala kummardajad.

Noomitused ja kättemaks

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Jr 17:5–10; Jr 17:1–4; Jr 11:18–23; Jh 3:19; Jr 12:1–6; 14:1–16.

Meelespeetav tekst: „Tee mind terveks, Issand, siis ma saan terveks; aita mind, siis ma saan abi, sest sina oled mu kiitus“ (Jr 17:14).

„Mis on olnud, see saab olema, ja mis on tehtud, seda tehakse veel – ei ole midagi uut päikese all“ (Kg 1:9).

Mitte midagi uut päikese all? Eriti tõsi on see siis, kui mõelda Jumala prohvetite elule ja tegevusele; prohvetite, keda sageli kutsuti edastama hoiatuse ja noomituse sõnu neile, kes pidanuks teadma paremini. Kuigi prohvetid püüdsid olla ustavad oma kutsumusele, vaatas suurem jagu neist otsa tulisele vastuseisule, lausa kättemaksule, mis tuli sageli usujuhtide poolt, kes pidanuks esimesena neid kuulda võtma. Pole ime, et Jeesus ütles: „Häda teile, kirjatundjad ja variserid, te silmakirjatsejad, sest te ehitate prohvetite hauamärke ja ehite õigete hauakambreid ja ütlete: „Kui meie oleksime elanud oma esiisade päevil, siis meie küll ei oleks olnud nende kaasosalised prohvetite vere valamisel“ (Mt 23:29, 30).

Sellel nädalal hakkame vaatama Jeremija katsumusi. Jeremija töö näis sisaldavat ainult noomitusi ja kättemaksu: tema poolt tuli noomitused, juhtide poolt kättemaks.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 24. oktoobriks.

Moosese esimese raamatu esimesest peatükist kuni Ilmutuseraamatu viimase peatükini toob Piibel meie ette ainult kaks võimalust, kuidas elada: me kas käime Issanda järel kogu südamest ja hingest või ei tee seda. Nagu Jeesuse sõnad, mis on paljusid häirinud: „Kes ei ole minuga, see on minu vastu, kes ei kogu minuga, see pillab“ (Lk 11:23). See on tugevalt ühemõtteline avaldus vaimuliku tegelikkuse kohta, mis on suurem kui paljale silmale või kainele praktilisele mõistusele näib. See on suure võitluse teema kõige põhimõttelisemal tasandil. Ja teatud mõttes ei ütle Jeesus mitte midagi uut ega pöördelist. Ikka on see niimoodi olnud.

Loe Jr 17:5–10. Millised väga olulised vaimulikud põhimõtted siit leiame, eriti Kristuse ja Saatana vahelise suure võitluse valguses?

Nende sõnade vahetu kaastekst peegeldab tõenäoliselt Juuda poliitilist flirti ning Issand soovis panna nad mõistma, et nende ainus abi oli Jumalas, mitte poliitilises või sõjalises jõus; seda tõsiasja õppisid nad hiljem küll tundma, kuid alles pärast seda, kui oli juba liiga hilja. Kuigi Issand saab kasutada ja kasutab kaasinimesi meie aitamiseks, tuleb meil lõpuks ikka usaldada ainult Teda. Me ei tea kunagi kindlalt kaasinimeste motiive; me võime aga alati teada Jumala kavatsusi meie heaks.

Jr 17:9 on hea põhjus hoiatada meid inimsüdame petlikkuse eest. Heebrea keeles ütleb see salm, et süda on petlikum kui „kõik muu“. Patu kohutavad füüsilised tagajärjed, nii halvad kui need ka on, ei ole nii pahad kui patu mõju kõlblusele ja vaimulikkusele. Probleem on selles, et kuna meie süda on juba nii petlik, ei suuda me täielikult tunda, kui halvad need tagajärjed tegelikult on. Jeremija pidi peagi ise nägema, kui kurjad võivad olla inimeste kavatsused.

Kuidas saad õppida usaldama Issandat rohkem, kui oled usaldanud? Mismoodi saad astuda usus edasi just praegu ning teha seda, mis on Issanda silmis õige?

Kindlasti ei pidanud Jeremija ülesanne olema kerge. Võib-olla leiab mõni inimene loomuvastast naudingut inimeste pattudele osutamisest, kuid enamiku inimeste meelest on see väga ebameeldiv töö, eriti reaktiooni pärast, mida nende sõnad võivad esile kutsuda. Kuigi mõni inimene võib noomitussõnu kuuldes kahetseda ja elu ümber korraldada, ei ole lugu tavaliselt nii, eriti siis, kui noomitus on väga otsene ja karm. Ja tõepoolest olid Jeremija sõnad (nagu kõikide prohvetite omad) just sellised: otsesed ja karmid!

Loe Jr 17:1–4. Milliseid hoiatusi Jeremija rahvale edastas?

Kujund südamelauasse uurendatud patust on väga võimas. See näitab rikutuse sügavust. Mõte pole ainult selles, et patt on sinna kirjutatud, nagu pliiatsiga, vaid see on sinna *uurendatud*, tööriistaga sisse uuristatud. Kõik muutub veel jõulisemaks siis, kui tuletada meelde Issanda sõnu Juuda esivanematele: „Kui sa kuulad Issanda, oma Jumala häält, pidades tema käske ja määrusi, mis on kirjutatud sellesse Seaduse raamatusse, kui sa pöördud Issanda, oma Jumala poole kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest“ (5Ms 30:10; võrdle Ps 40:9 ja Jr 31:33). Jumala armastamisel ja Tema seadustele kuuletumisel polnud nende südames kohta; selle asemel oli nende patule – seadusest üleastumisele (1Jh 3:4) – söövitatud koht nende südames.

„Ärgu ükski, kes peab ennast Jumala käsu hoidjaks, arvaku, et ta välise käsust lugupidamisega võib takistada jumaliku õigluse rakendamist enda suhtes. Ärgu keegi põlaku noomimist patu puhul ega süüdistagu Jumala sulaseid selles, et nad on liiga agarad puhastama leeri ülekohtust. Patte vihkav Jumal õhutab kõiki, kes väidavad end pidavat Tema seadust, loobuma igasugusest ülekohtust.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 416.

Südamesse uurendatud patt? See on õudne mõte, kas pole? Mida räägib see kujund meie südame puhastamise vajaduse sügavusest ja pingelisusest? Mis on ainus viis selle teostamiseks?

Hoiatus Jeremijale

„Ent kohus on see, et valgus on tulnud maailma, aga inimesed on armastanud pimedust enam kui valgust, sest nende teod on kurjad“ (Jh 3:19).

Jeremija kurb lugu on see, et vastuseis, millele ta pörkus, tuli just nende poolt, keda Issand tema kaudu päästa püüdis. Issand tahtis neid hoida hävingust, mis pidi kindlasti tulema. Probleem on selles, et inimesed ei taha sageli kuulata seda, mida neil on vaja kuulda, sest see lööb teravasti nende patuste ja rikutud soovide pihta.

Loe Jr 11:18–23. Mis siin toimub? Mida tuletab nii mõnigi kujund meile meelde?

Kuigi vana-aja Iisraelis tabas inimesi, kes Issanda nimel valesti prohveteerisid, surm, ei ole antud juhul viidet sellele, et Anatoti mehed arvasid Jeremijat valesti rääkivat. Küll aga näib, et nad tahtsid ta lihtsalt vaikima panna. Nad ei tahtnud kuulda seda, mida ta ütles. Kuigi tekst ei ütle, kuidas nad ta tappa kavatsesid, on mõned õpetlased arvanud, et nad võisid mõelda mürgitamisele.

Anatot oli Jeremija kodulinn, nagu me näeme, ning selle elanikud lükkasid tema sõnumi tagasi, olles lausa valmis teda tappa. See oli aga alles algus palju laialdasemale hülgamisele oma rahva hulgas, kus talle seisid vastu kõik peale „jäägi“.

Mõistagi tuletab see kõik, sealhulgas kujund „nagu süütu talleke, keda viiakse tappa“, meelde Jeesuse ohvrit. Selles mõttes oli Jeremija Kristuse prototüüp, mitte algkujuna (nagu loomohvrid), vaid selles, et ta pörkus, nagu ka Jeesus, nende inimeste suurele vastuseisule, keda ta püüdis aidata. See olukord Jeremija elus tuletab muidugi meelde seda, mida ka Jeesus oma teenistuse vältel maa peal koges (Lk 4:14–30).

Millal kuulsid sa viimati midagi, millest teadsid, et see on tõsi, kuid lihtsalt ei tahtnud seda kuulda? Missugune oli sinu esialgne reaktsioon? Miks tuleb meil selliste juhtumite puhul õppida võtma endale oma rist?

Jeremija esimestes peatükkides oli Issand oma prohvetit hoiatanud, et tema töö prohvetina ei saa olema kerge. Ametisse kutsumise ajal öeldi Jeremijale, et Juuda vürstid, kuningad, preestrid ja rahvas „võitlevad sinu vastu“ (Jr 1:19). Kuigi talle öeldi, et Issand toetab teda ning et vastased „ei saa võimust su üle“ (Jr 1:19), polnud hoiatus, mille suhtes tema oma rahva enamus temaga võitles, teretulnud uudis. Jeremija aga ei teadnud siis veel pooltki katsumustest ning kui need tulid, oli ta arusaadavalt vihane ja sai haiget.

Kuigi Jeremija räägib oma olukorrast, missugune laiem plaan on Jr 12:1–4 prohveti heitlusel? Missugune on prohveti suhtumine neisse, kes teda haavasid? Mida räägib see meile ka ustavaimate Jumala sulaste inimlikkusest?

Jr 12:1 on täis Vana Testamendi õigusalast sõnavara: heebrea sõnad „õigluse“ ja „õigeksmõistmise“ kohta esindavad õigusvaldkonda. Prohvet, kes oli väga ärevil selle tõttu, millele ta pörkus, „mõistab kohut“ (vaata 5Ms 25:1) Issanda peale. Tema kaebus on loomulikult harilik: miks õelad näivad olevat edukad, kuid Jeremija, kes püüab igati täita Jumala tahet, pörkab kokku selliste katsumustega?

Näeme Jeremija inimlikkuse ilmnemist. Ta tahab, et karistataks neid, kes on temale kurja teinud. Siin ei räägi ta nagu teoloog; siin räägib ta nagu langenud inimene, kes vajab armu, kes Iiobi ja paljude Jumalale ustavate inimeste taoliselt ei mõista, miks see kõik temaga on juhtunud. Miks pidid Jeremijale, Jumala sulasele, kes kutsuti kuulutama Jumala tõe vastuhakkavale rahvale, saama osaks reetlikud sepitsused? Jeremija usaldas Jumalat, kuid kindlasti ei saanud ta aru, miks juhtus see, mis juhtus.

Kuidas õppida usaldama Issandat, hoolimata kõigest sellest, mis juhtub ja millest me üldse aru ei saa?

Loe Jr 14:1–10. Mis siin toimub?

Kogu maad tabas põud; iga linn, alev ja küla kannatas. Rikas ja vaene kannatasid ühtmoodi. Veepuuduse käes vaevles loodus, kuid mitte ainult. Ülikud ootasid oma sulaseid linnavärava juures lootuses, et nad on leidnud vett, kuid allikad olid kuivanud. Vett ei olnud ja ilma veeta ei saanud elu jätkuda. Nende häda kasvas iga päevaga aina suuremaks. Inimesed panid selga leinarüü ja käisid ringi, pilgud maas. Siis võis näha neid äkitselt põlvitamas ja kisendamas meeleheitlikku palvet.

Sellise looduskatastroofi ajal oli kombeks külastada templit Jeruusalemmas (Jl 1:13, 14; 2:15–17), paastuda ja tuua Jumalale erilisi annetusi.

Jeremija nägi rahva innukust, kuid ta teadis hästi, et nad ei otsinud Issandat, vaid kõigest vett. See muutis prohveti veel kurvemaks. Jeremija palvetas ka, aga mitte vee pärast, vaid Jumala halastuse ja läheduse pärast.

Jeremija mõistis sedagi, et see oli alles hädade algus. Jumal nägi inimeste südant ja teadis, et kui Ta põua kõrvaldab, siis kaob ka meeleparandus. Inimesed tegid kõikvõimaliku, et olukorda muuta, sealhulgas läksid Jeruusalemma, palvetasid, paastusid, panid selga kotiriide ja töid ohvriande, kuid unustasid ühe: tõelise uskutuleku, tõelise kahetsuse. Nad püüdsid kõrvaldada ainult probleemi tagajärgi, mitte probleemi ennast, milleks oli nende patt ja sõnakuulmatus.

Loe Jr 14:11–16. Kuidas me öeldut mõistame?

„Ära palu selle rahva eest tema heaks,“ ütles Jumal Jeremijale, kuigi Jeremija esitas varem suurepärase näite vahemehepalvest: „Kui meie süüteod tunnistavad meie vastu, siis, Issand, toimi meiega oma nime kohaselt!“ (Jr 14:7). Kuigi meid on kästud palvetada „lakkamatult“ (1Ts 5:17), annab antud juhul Issand, kes teab lõppu algusest, Jeremijale teada, kuivõrd rikutud ja pattulangenud need inimesed on. Muidugi teab Jumal inimeste südant ja tulevikku; meie seda ei tea. Seega, kui Uus Testament manitseb meid palvetama, isegi oma vaenlaste eest, siis ei kaota see manitsus siin vähimatki oma jõust.

Edasiseks uurimiseks: Jeremija maadles küsimusega, millega me kõik silmitsi seisame: kuidas saab kurjusel olla mingit mõtet? Aga võib-olla ongi probleem selles, et püüame aru saada millestki, mil ei ole mõtet, mida tuleb pidada lausa „mõttetuseks“. Seda silmas pidades kirjutas Ellen G. White: „Patu algust on sama võimatu seletada, kui võimatu on leida põhjust selle olemasoluks... Patt on sissetungija, mille olemasoluks pole ainsatki põhjust. See on mõistatuslik, seletamatu; seda vabandada tähendab seda kaitsta. Kui leiduks vabandus või põhjus patu eksisteerimisele, siis poleks patt enam patt.“ – Ellen G. White, *Suur võitlus*, lk-d 492, 493. Pane sõna *patt* asemele *kurjus* ja see lõik toimib samamoodi: *Kurjuse algust on sama võimatu seletada, kui võimatu on leida põhjust selle olemasoluks... Kurjus on sissetungija, mille olemasoluks pole ainsatki põhjust. See on mõistatuslik, seletamatu; seda vabandada tähendab seda kaitsta. Kui leiduks vabandus või põhjus kurjuse eksisteerimisele, siis poleks kurjus enam kurjus.*

Kui inimesi tabab tragöödia, kuuleme neid ütlemas või mõtleme ise niimoodi: *Ma ei saa sellest aru. See on täiesti mõttetu.* Jah, meil on põhjust seda mitte mõista: see ei olegi mõistetav. Juhul, kui see oleks mõistetav, kui see sobituks mingisse loogilisse või ratsionaalsesse plaani, siis ei oleks see kurjus; see ei oleks nii traagiline, sest see teeniks mõistuspärrast eesmärki. Seetõttu on väga oluline meeles pidada, et kurjust, nagu pattugi, ei saa sageli seletada. Meil on aga olemas risti tegelikkus, mis näitab meile Jumala armastust ja headust, olgugi et patust tingitud kurjust on võimatu seletada.

Küsimused aruteluks:

1. Mõtiskle veel selle üle, et kurjusel ja kannatustel ei ole mõtet, et nende jaoks pole ratsionaalset või head seletust. Miks on asja niimoodi näha parem? Mõtle sellele. Toimub kohutav õnnetus: võib-olla sureb väike laps hirmsasse haigusesse pärast mitmeaastast kannatamist. Kas me tegelikult tahame uskuda, et selle jaoks on olemas hea ja mõistuspärane põhjus? Kas pole kergem võtta seda kui pattulangenud maailmas elamise kohutavat ja kurja tagajärge? Arutlege klassis.

Ei muud, kui vaid usk – I. osa

John kasvas suureks teadmiseiga, et Jumal kutsus teda jutlustajatöösse. Kui ta püüdis seda kutsset vältida, leidis ta, et ei saa sellest üle ega ümber.

Zimbabwe on õpilastel peaaegu võimatu tööd leida, nii tuli Johnil toetuda emale, et ta maksaks poja õppemaksu Solusi Ülikoolis, Zimbabwe adventistide ülikoolis.

John armastab evangeeliumitööd ning koolivaheaegadel oli ta mitme misjoniprogrammi eestvedaja. Ühel koolivaheajal pidas ta lühikest koosolekuseeriat ühes ja teises koguduses ning rõõmustas, kui nägi, et 100 inimest tuli Jeesuse juurde.

John tuli evangeeliumitöölt koju, et valmistuda uueks koolisemestriks, ja lootis, et õppemaks on tasutud, kuid see ei olnud makstud. Ema selgitas, et ta pole suutnud kaupu maha müüa. „Võib-olla pead ühe semestri ootama, enne kui jälle kooli lähed,“ soovitas ta Johnile.

„Ära muretse,“ ütles John emale. „Jumal on mu kutsunud teenistusse ja Tema aitab mind õppemaksuga.“

John pakkis koti, suudles ema hüvastijätuks ja läks Solusi viivale bussile ning jõudis kohale nii, et tal polnud taskus isegi tagasisõidupileti ostmiseks taha. Tal ei olnud muud kui vaid usk.

Kuna John jõudis Solusisse hilja õhtul, ei saanud ta enam registreeruda ja jäi seepärast ööbima ühe sõbra ühiselamutuppa. Järgmisel päeval läks ta dekaanaadist otsima majutusasjadega tegelevat inimest. Dekaan keeldus andmast talle tuba enne, kui rahaasjad on korras. Kuid ta tundis Johni ja nõustus lõpuks. „Siin on su võti,“ ütles mees. „Aga kui sa ei ole rahaasjus selgust saanud kella viieks homme pärastlõunal, tuleb sul välja kolida.“

John tänas teda ja pani asjad tuppa. Enne koti lahti pakkimist ta põlvitas ja palvetas: „Jumal, tänan sind, et mul on see tuba. Juhul, kui Sina minu õppemaksu ei tasu, tuleb mul homme siit välja kolida, nii et kõik oleneb Sinust. Tänan sind, Issand. Amen.“

John oli kuulda saanud, et tema sõber, öde Jeremiah, üks evangelist, pidas õppehoones koosolekuid. Mees läks talle külla. „Kas sa maksid oma õppemaksu ära?“ küsis öde Jeremiah temalt.

„Ei,“ ütles noormees ausalt. „Mu emal ei ole raha. Tulingi selleks, et võiksin selle asja pärast palvetada.“

„Ärme palu Jumalalt raha,“ ütles öde Jeremiah. „Lihtsalt täname Teda, et Tema hoolitseb raha eest, mida sa vajad.“ Nii põlvitasid nad kahekesi palvesse ning öde Jeremiah tänas Jumalat raha eest, mida John ei olnud veel saanud.

Raha sellel päeval ei tulnud. Kui John õppehoones liikus, küsis üks ja teine sõber, kuidas asjalood lähevad. John ei rääkinud neile rahavajadusest, vaid vastas naeratades: „Kõik on hästi, Jumal kontrollib asju.“

Üks tüdruk koolist teadis Johni olukorda. Kui tüdruk õhutas teda koolist lahkuma, vastas poiss: „Ära püüa mind araks teha. Jumal hoolitseb.“

Kuid õhtul magamamineku ajaks polnud midagi juhtunud. John pani jälle oma olukorra Jumala kättesse ning heitis magama. *Jätukub*

Veel rohkem häda prohvetile

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Jr 23:14, 15; Jr 20. ptk, Ap 2:37; Ib 3. ptk; Jr 18:1–10, 18–23.

Meelespeetav tekst: „Sa valmistasid mulle pettumuse, Issand, ja ma olen pettunud; sa oled minust tugevam ja võitsid. Ma olen iga päev olnud naeruks, kõik pilkavad mind“ (Jr 20:7).

Üks, mida õpib iga inimene, kes on vähema või pikema aja jooksul käinud Issanda järel, on see, et Jeesusesse uskumine ja püüdmine Tema tahet täita ei taga hõlpsat minekut läbi elu. Meile on ju öeldud, et „kõiki, kes tahavad elada jumalakartlikult Kristuses Jeesuses, kiusatakse taga“ (2Tm 3:12). See on tõde, mida Jeremija kindlasti ise õppis.

Samas aga saab usk meie jaoks teha seda, et annab katsumuste ajal meile avarama arusaamise, mistõttu muutume keset oma heitlusi tasakaalukamaks. See tähendab, et siis, kui ülekohtused ja ebaõiglased kannatused ja katsumused tulevad (ning kahtlemata on paljud neist ülekohtused ja ebaõiglased), pole meid jäetud üksinda mõttetuse ja otstarbetuse tundega, mis tabab sageli inimesi, kes ei tunne Issandat. Me teame üht-teist suurest plaanist ja tunneme lõplikku lootust, mida Jumal meile pakub, olgu siis olevik nii sünge kui tahes, ning sellest teadmisest ja lootusest saame jõudu. Jeremija teadis sellest seosest üht-teist, ehkki ühel või teisel korral näis, et ta unustas ja keskendus ainult oma hädadele.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 31. oktoobriks.

Kronoloogilises mõttes oleme jõudnud Juudast rohkem kui 2000 aasta kaugusele ning kultuuritausta ja ühiskonnakorra poolest võib-olla veel kaugemale, seetõttu on meil raske mõista kõike, mis Jeremija ajal toimus. Lugeses Piiblit, eriti neid karme hoiatusi ja ähvardusi, mida Jumal inimestele välja ütles, mõtlevad paljud, et siin maalikse Issandast pilt kui karmist, alatust ja kättemaksuhimulisest olevusest. Siiski on selline arusaam vale ning põhineb ainult niisuguste kirjakohtade pealiskaudsel lugemisel. Vana Testament paljastab hoopiski selle, mis ilmneb ka Uues Testamendis: Jumal armastab inimsugu ja tahab seda päästa, kuid Ta ei survesta meie valikuid. Juhul, kui tahame teha valesti, Tema anumistest hoolimata, oleme vabad nii tegema. Meil tuleb lihtsalt meeles pidada, et on olemas tagajärjed ja meid on eelnevalt nende eest hoiatatud.

Issand suunas Juuda puhul tähelepanu mõningatele õelatele tegudele – mis need olid? Milliste õeluste vastu Jeremija prohvetlikult kuulutas? Jr 23:14, 15; 5:26–31.

Siin esitatud kurjade tegude litaania on vaid väike valik sellest, milleni oli Jumala rahvas langenud. Nii preestrid kui ka prohvetid olid „jumalavallatud“; see oli uskumatu iroonia, arvestades tõsiasja, et preestrid pidid olema Jumala esindajad ning prohvetid Tema eestkõnelejad. Ja see on alles nende probleemide algus, millele Jeremija otsa vaatas.

Siin kirjapandud õelused on esitatud erinevate näidetena. Juttu on vaimulike juhtide ärataganemisest; nemad aga juhtisid ka teised kurja tegema, „et ükski ei pöörduks oma kurjusest“ (Jr 23:14). Ka siis, kui Issand hoiatab saabuva kohtu eest, ütlevad prohvetid neile, et seda ei tule. Muide, Jumalast kaugel, nagu nad olid, olid nad unustanud manitsuse kanda hoolt vaeslaste eest ja kaitsta vaeseid (Jr 5:28). See rahvas oli erineval viisil Issandast ära langenud. Piiblis on väga mitmes kohas, vähemasti Vana Testamendi prohvetlikes raamatutes, talletatud seda, kuidas Issand püüab kutsuda oma isemeelset rahvast tagasi. Kogu kurjale ja kõigele muule vaatamata oli Ta valmis neile andeks andma, neid parandama ja nad taastama. Kuid mida sai Ta teha juhul, kui nad keeldusid?

Prohvetite tööks on alati olnud edasi anda Jumala sõnumeid, mitte loendada, kui palju inimesi need vastu võtavad või tagasi lükkavad. Üleüldiselt on nende inimeste arv väike, kes võtavad prohvetite kuulutuse vastu juba nende töö ajal. Näiteks, kuigi me ei tea, kui palju inimesi elas Noa ajal, on mõistlik oletada, et valdav enamus, võrreldes laeva läinute väikese arvuga, polnud kuigi vastuvõtlik. Kogu Jumala rahva ajaloo jooksul näib muster olevat sama.

Loe Jr 20:1–6. Missuguse vastuvõtu osaliseks sai see sõnum?

Saamaks paremini aru sellest, mis siin toimub, on kõige parem lugeda sõnu, millega Jeremija kuulutas, sõnu, mis töid talle nii kõrge ametniku poolt häda kaela. Jr 19. peatükis on meil kirjas osa sellest prohvetikuulutusest: Jumal laseb „tulla sellele paigale niisuguse õnnetuse“ (Jr 19:3), Tema laseb inimestel langeda mõõga läbi, nende surnukehi söövad linnud ja loomad (Jr 19:7) ning Tema laseb juhtuda sellel, et Juuda elanikud hakkavad sööma üksteist (Jr 19:9).

Kuigi mitte kellelegi ei valmistaks rõõmu olla sellise prohvetikuulutuse märklaud, oli Pashur kui juht eriti solvunud. Nagu inimesed enamasti, nii oli ka tema koheseks reaktsiooniks sõnum tagasi lükata; lõppude lõpuks, kes tahaks uskuda midagi nii verdtarretamapanevat? Kuid vähe sellest – oma positsiooni kasutades tegi Pashur selle vea, et laskis karistada sõnumitoojat. Ta oli Jeremijat peksnud seaduse kohaselt (5Ms 25:1–3) ja sulgenud siis ta jalad paku. Kuigi Pashur laskis Jeremija järgmisel päeval lahti, et lõpetanud prohvet selle piinava ja alandava kogemuse pärast veel kuulutuse edastamist, sel korral mitte ainult Juuda kohta, vaid eriliselt Pashuri ja tema perekonna kohta. Üsna pea pidi Pashuri ja tema perekonna saatus olema hirmuäratavaks näiteks kõikidele, kes pidid nägema neid vangiahelais. Ühtlasi on see esimene koht Jeremija raamatus, kus vangipõlve paigana mainitakse Babülooniast. (Peatükid ja lõigudki peatükkides ei ole kronoloogilises järjestuses.)

Kujuta ette, et kuuled midagi seesugust enda kohta kuulutatavat. Mida sa arvad, milline on su kohene reaktsioon, vastandina sellele, milline see tegelikult peaks olema? (Milline see üldse peaks olema?) (Vaata Ap 2:37.)

Teisipäev, 27. oktoober

Põletav tuli luudes-liikmetes

Jeremija karmid sõnad Pashurile ja rahvale ei olnud tema enda omad; ta ei lausunud neid viha pärast, et tal tuli ühe päeva jalapakus istuda. Need olid Issanda sõnad, öeldud temale rahva jaoks.

See, mis järgneb, tuleb aga otse Jeremija südamest ja on kirja pandud Püha Vaimu ajal. See on sellise inimese südamepõhjast tulev karje, kellele lihtsalt ei meeldi olukord, milles ta on, ja kes kisendab sellest välja saamise pärast.

Loe Jr 20:7–14. Mida ta siin ütleb? Mida õpetab see meile tema inimlikkusest ja samuti meie endi inimlikkusest?

Jeremija sõnad paistavad esmapilgul olevat peaaegu pühadustteotavad. Võib ju imestada, miks ta ütleb, et Issand on teda petnud, kuigi Issand oli teda algusest peale hoiatanud, et ta põrkub metsikule vastu-seisule. Siiski ta haliseb: „Iga kord, kui ma räägin, ma hüüan „Vägivald ja rüüstamine!“ Pole ime, et inimesed on mu vastu.“

Samas, millise üliolulise mõtte ütleb ta välja Jr 20:9?

Jeremija oleks meelsasti loobunud ja jutlustamast lakanud, kuid Jumala sõna oli nagu põletav tuli ta südames ja tuli ta luudes. Milline võimas kirjanduslik kujund kellegi suust, kes teadis oma kutsumust ja jätkas oma ametit kõigele vaatamata, hoolimata isiklikust valust. (Leiame sarnased mõtted Am 3:8 ja 1Kr 9:16.)

Nendes salmides näeme Jeremija võitlusi; näeme, kuidas suur vastuolu teda väljast ja seest rebis. Ühel hetkel ülistab ta Jumalat abivajaja vabastamise eest õelate käest; järgmisel hetkel (nagu homme näeme) neab ta päeva, mil ta sündis.

Miks on väga oluline, eriti kohutavates oludes, tänada ja kiita Issandat ning mõtiskleda kõige selle üle, kuidas Ta on avaldanud meile oma armastust?

Kolmapäev, 28. oktoober

„Neetud olgu päev“

Isegi Piibli kõige karmimad kriitikud peavad olema nõus ühes tõsiasjas: Piibel ei ilusta ega varja inimese halbu külgi ja nõrkusi. Kui Jumala laitmatu ja patuta Poeg välja arvata, siis ainult väikese osa juures neist piiblitegelastest, kelle elu on üksikasjalikult kirjeldatud, ei tule välja nõrkusi ega vigu. See käib ka prohvetite kohta. Varem sai märgitud, et Jumal, keda need prohvetid teenisid, on täiuslik; prohvetid, kes Teda teenisid, ei olnud täiuslikud. Nad olid nagu me kõik, patused, kes vajavad, et neile arvataks usu kaudu osaks Kristuse õigus (vaata Rm 3:22). Noast Peetruseni ja kõik seal vahepeal olid patust kahjustatud olevused, kelle ainsaks lootuseks oli, nagu Ellen G. White ütleb, minna Issanda juurde ja öelda: „Mul ei ole headuse teeneid, millega võiksin päästet nõuda, kuid ma toon Jumala ette Tema veatu Talle kõikilepitava vere, kes võtab ära maailma patu. See on mu ainus kaitse. Jeesuse nimi annab mulle ligipääsu Isa juurde. Tema kõrv, Tema süda on avatud mu väga jõuetutele anumistele ning Tema täidab mu sügavaimad vajadused.“ – *Faith and Works*, lk 106.

Loe Jr 20:14–18. Mida räägib see lõik meile prohveti meeleolust oma isikliku olukorra puhul?

Need sõnad siin meenutavad meile muidugi Iiobi omi, kelle olukord oli palju hullem kui Jeremija oma (vaata Ib 3. ptk). Kuigi Jeremijal oli kinnitus, et ta tegi Jumala tahtmist ja et Issand oli temaga, neelas teda sel hetkel valu käesoleva olukorra pärast. Ta võis mõistuslikult tõest vägagi palju aru saada, nüüd aga masendasid teda tema enda mured.

Ühel ja teisel korral võib palju inimesi leida ennast sarnasest olukorrast: nad võivad mõistusega teada kõiki Jumala töotusi, kuid mured ja valu matavad neid enese alla niivõrd, et töötused tõugatakse tahapoole ja nad suudavad keskenduda ainult vahetutele kannatustele. See on arusaadav reaktsioon; see ei tähenda, et see on õige, kuid see on arusaadav. Näeme siin jälle Jeremija inimlikkust, mis on samasugune nagu meil kõigil.

Oled sa kunagi tundnud midagi sellist nagu Jeremija siin tundis? Kui jah, siis mida sa sellest kogemusest õppisid, mis aitab sind paremini toime tulla järgmisel korral, kui sa niimoodi tunned?

Neljapäev, 29. oktoober

Plaanid prohveti vastu

Loe Jr 18:1–10. Missuguseid olulisi põhimõtteid prohvetikuulutuse tõlgendamisest siit leiame?

Milliseid väga olulisi vaimulikke põhimõtteid me samadest salmidest samuti leiame?

Kogu selle kurjuse juures oli Issand ikkagi valmis andma oma rahvale võimaluse kahetseda. Nii et me näeme siin Jumala armu, mida pakutakse neile, kes selle vastu võtavad. Veel nüüdki oli neil aeg ümber pöörata, vaatamata kõigele, mida nad teinud olid.

Neis salmides võime ka näha paljude prohvetikuulutuste tingimuslikkust: Jumal ütleb, et Ta teeb midagi, sageli valmistub karistust tooma. Kuid juhul, kui inimene kahetseb, ei tee Ta seda, mida ütles. See, mida Ta teeb, on tingimuslik ning sõltub sellest, kuidas inimene vastab. Miks peaks Jumal tegema teisiti? Ta ei manitseks inimesi pöörduma kurjadelt teedelt, et neid siis ikkagi karistada, kui nad kahetsesid ja oma kurjadest eluviisidest loobusid. Sellisel juhul Ta ei karista ja Ta ütleb seda neis kirjakohtades sõnaselgelt.

Loe Jr 18:18–23. Millised põhjused olid inimestel enda meelest teha Jeremijale seda, mida nad teha tahtsid? Missugune on Jeremija väga inimlik reageering?

Kui ääretult pettununa pidi Jeremija ennast tundma, et teda süüdistasid inimesed, kes ründasid teda seetõttu, nagu nad ütlesid, et tahtsid hoida „seadust“, „tarkade nõu“ ja „prohvetite sõna“. Oo, kui väga võib süda tegelikult ennast petta!

Missuguse õppetunni saame selle kohta, kui hoolikas tuleb meil olla siis, kui teeme midagi Issanda nimel? Esita oma vastus hingamispäeval klassis.

Edasiseks uurimiseks: Jr 18:11–17 leiame, et Issand käsib oma rahval lõpetada see, mida nad teevad. 11. salm ütleb: „Pöördugu see pärast igaüks oma kurjalt teelt ja parandagu oma viise ja tegusid.“ 12. salmis ütleb Issand põhimõtteliselt seda, et Ta juba teab, et nad Tema hoiatusi ja anumisi ei kuula, vaid jätkavad käimist oma „kurja südame paadumuses“ (12. s). Issand ütleb siis, et Ta teeb seda nende sõnakuulmatuse pärast. Tegemist on ühega paljudest kirjakohtadest Piiblis, mis näitab, et kuigi Jumal teab meie vaba valikut ette, ei riku see meie valikut mingit meeleolu. Miks pidanuks Issand anuma, et nad pöörduksid oma kurjusest, juhul kui neil poleks olnud vabadust Talle kuuletuda? Või miks pidanuks Ta karistama neid sõnakuulmatuse pärast juhul, kui neil poleks olnud vabadust kuulekas olla? On selge, et Issand teab täpselt, missugused saavad olema nende vabad valikud, juba enne seda, kui nad valivad. Seda olulist tõde võib näha ka näiteks 5Ms 31:16–21. Juba enne seda, kui Iisraeli lapsed sisenesid Tootatud maale, ütleb Issand Moosesele, et Ta teab, et nad „pöörduvad teiste jumalate poole ja teenivad neid“ (5Ms 31:20). Siin on veel tõendeid selle kohta, et meie valikute etteteadmised Jumala poolt ei tungi meie vabadusse neid otsuseid langetada.

Küsimused aruteluks:

1. Mõtiskle veel neljapäevase osa lõpus oleva küsimuse üle. Kes poleks kuulnud inimesi ütlemas, et nad teevad nii ja nii sellepärast, et Issand käskis neil teha? (Mida sa vastad kellelegi, kes nii ütleb?) Kuigi pole kahtlustki, et Jumal juhib meid, siis mismoodi saame seda kontrollida, olemaks kindel, et see on tõesti Issanda juhtimine?
2. Jeremija ütles, et Issanda sõna oli nagu „tuli luudes-liikmetes“. Kuidas saame hoida tuld põlemas ka enda sees?
3. Mida leiame sel nädalal õpitud salmidest, mis aitab meil mõista, mida sisaldavad endas vaimulik ärkamine ja uuendus? (Lõppude lõpuks, see oli ju see, mida Issand ootas ja oma rahva juures teha tahtis?) Näiteks, miks on tunnetus, et me oleme patused, vaimuliku ärkamise jaoks nii tähtis? Seda meele hoides, miks peab rist ja lootus, mida see pakub, olema vaimulikus ärkamises kesksel kohal?

Ei muud, kui vaid usk – 2. osa

Järgmisel hommikul läks John ühiselamu palvekoosolekule. Õde Jeremiah viis selle läbi ning ta palus vabatahtlikel palvetada kõikide üliõpilaste pärast. John palvetas õpilaste pärast, kes on puuduses, ja vaikselt palus ta ka oma vajaduse pärast.

Paar tundi hiljem kohtas ta ühiselamus üht sõpra. „Kuidas käsi käib? Kas kõik on hästi?“ küsis sõber temalt.

„Jah,“ vastas John, „kõik on hästi. Jumal kontrollib asju.“

„Kuidas emal läheb?“ küsis sõber.

„Toredasti,“ vastas John. Siis lisas ta pikemalt mõtlemata, „aga ta muretseb minu õppemaksu pärast.“

„Kui palju sul vaja on?“ küsis sõber.

John vajas registreerumiseks 50 000 zimbabwe dollarit.

Tema sõber tõmbas välja mõned pulad, Botswana rahad. „Siin on 250 pula,“ ütles sõber. See raha võrdus 23 000 zimbabwe dollariga. John tänas sõpra soojalt ja võttis raha vastu. Jah, Jumal, mõtles ta, kuidas ma saan nüüd neist puladest nii palju zimbabwe dollareid, kui mul registreerumiseks vaja on?

Mõne minuti pärast leidis ta kellegi, kes oli valmis vahetama pulad zimbabwe dollari teks vääringus, mis andis talle poole registreerumiseks vajaminevast summast. John ruttas telefoni juurde plaaniga helistada emale, et Jumal on juba imest poole teinud.

„Ema,“ ütles ta, „kas sa palun saaksid saata Mercy [Johni õde] panka, et ta deponeeriks 25 000 zimbabwe dollarit?“

„John,“ vastas ema, „sa tead, et mul ei ole raha.“

„Saada Mercy lihtsalt linna,“ ütles John. „Jumal hoolitseb raha eest.“ Tema ema oli hämmelduses, kuid ei vaielnud vastu. Kui Johnil oli selline usk, siis ei söandanud ema kahelda. Ta palus Mercyl minna linna ja oodata, kuni Jumal annab talle Johni jaoks raha.

Vahepeal oli John läinud linna, et deponeerida Solusi pangaarvele 25 000 dollarit, mille ta oli saanud. Kui ta linna jõudis, helistas ta uuesti emale.

„Olen püüdnud sind kätte saada!“ ütles ema. „Mercy kohtas linnas ühte sinu sõpra, kes oli lubanud sulle toidu jaoks natuke raha anda. Kuid sina olid juba kooli ära läinud. Nii palus ta Mercyl kanda raha sinu arvele. Kui Mercy rääkis talle, kui väga sa praegu raha vajad, oli vajadus küll suurem, kui summa, mida ta sulle anda oli kavatsenud, aga siis, kui ta rahatasku avas, oli seal rohkem kui 25 000 dollarit. Nii andis ta selle raha Mercyle sinu jaoks. Meil on nüüd vaja teada Solusi arve numbrit, et see raha üle kanda!“

Johni silmi valgusid pisarad, kui ta kuulis, kuidas Jumal tema palvetele vastanud oli. Ta andis emale info edasi ning tänas ema ja õde, et nad aitasid kaasa selle ime juhtumisele.

Siis ruttas ta kooli tagasi ning jõudis kohale mõni minut enne, kui registreerimislaud töö lõpetas. Tema süda oli kerge ja samm kiire, kui ta mõtles, kuidas Jumal oli teinud jälle ühe ime noore mehe jaoks, kellel polnud midagi muud, kui vaid usk.

Solusi Ülikoolis käib rohkem kui 1000 üliõpilast. Paljud on seal usust, nagu Johni. Kool kasvab suuremaks ja söökla vajab rohkem ruumi. Täname, et toetate seda oma kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusega.

John Mavesere oli selle loo kirjutamise ajal teoloogiaõpilane Solusi Ülikoolis

Kujundlikud teod

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1Ms 4:3–7; 4Ms 21:1–9; Js 29:16; Rm 9:18–21; Jr 19. ptk; Hb 5:14; Jr 13:1–11.

Meelespeetav tekst: „Või kas pole potissepal meelevalda savi üle – valmistada samast segust üks nõu auliseks, teine aga autuks tarbeks?“ (Rm 9:21).

Iga Piiblit tundma õppiv inimene teab, et Piibel on täis sümboleid, märke, mis kirjeldavad mõisteid ja mõttekäike millegi muu kaudu. Kogu maapealne pühamuteenistus oli näiteks sümboolne prohvetikuulutus lunastusplaani kohta. „Juudi riigi olulisust ei ole veel täielikult mõistetud. Selle kombetalitused ja sümbolid osutasid ääretutele ja sügavamõttelistele tõdedele. Evangeelium on ise enda saladuste avamise võti. Lunastusplaani tundmisega avanevad selle tõesed arusaamiseks.“ – Ellen G. White, *Kristuse tähendamissõnad*, lk 133. Maapealse pühamu sümboolika või prohvetlike raamatute sümbolite kaudu (nagu Tn 2., 7., ja 8. ptk ja Ilm omad) ning mitmel muul moel on Issand kasutanud võrdkujusid, et edasi anda tõde. Jeesus kasutas ju ise sümboleid oma mõistujuttude ja tähendamissõnade näol, et selgitada sügavaid tõdesid.

Jeremija raamat on rikas sümboolika ja kujundlikkuse poolest. Sellel nädalal heidame pilgu mõningatele sümbolitele: mis need olid, mida tähendasid ja millised õppetunnid neist enda jaoks saame.

Selle nädala õppetükki õppides valmistatud hingamispäevaks, 7. novembriks.

Tõde sümbolites

Pühakiri on võrdkujude poolest üpris rikas. Neid on külluses ja enamasti esitavad need endist palju suuremaid tõdesid.

Loe IMs 4:3–7. Mida need kaks ohvrit sümboliseerivad?

Üsna Piibli alguses näeme juba vahet püüdluse vahel pääseda oma tegudega taevasse (Kaini ohver) ning arusaamise vahel, et pääste on ainult armust, tehtud meile kättesaadavaks üksnes ristilöödud Päästja teenete tõttu (Aabeli ohver).

Loe 4Ms 21:4–9. Mis oli ridva otsa tõstetud vaskmao sümboolne tähendus? (Vaata ka Jh 12:32.)

„Iisraellased jäid ellu ridva otsa tõstetud maole vaatamisest. Sellele vaatamine eeldas usku. Nad jäid ellu, kuna uskusid, mida Jumal ütles, ning usaldasid Tema poolt pakutud päästevahendit.“ – Ellen G. White, *Patriarhid ja prohvetid*, lk 431.

Vana Testamendi läbib maapealse pühamu teenistus, mille kaudu esitati lunastusplaani väga detailsel sümbolisel kujul. Terve aastatuhande jooksul on jäänud lahtiseks küsimus, kuivõrd iisraellased kõikide nende rituaalide tähendust mõistsid, kuigi kahtlemata taipasid paljud seal õpetatavatest tõdedest tähtsaimat: asenduslikku lepitust, mõtet, et nende pattude andestamiseks tuleb asemikul nende eest surra (vaata 1Kr 5:7).

Tõsiasi on, et pühamuteenistuse näol on meile antud sümbolid Jeesuse surma kohta, kuid mitte ainult – ka Tema ülempreesterliku teenistuse kohta taevas, Tema tuleku-eelse kohtu kohta ning patu lõpliku kõrvaldamise kohta maailma-ajaloo lõpul.

Missugused teised piibellikud sümbolid lunastusplaani kohta sulle meelde tulevad? Millised kõnelevad sulle eriti Jumala päästvast armust ja lootusest, mida neist ammutame?

Esmaspäev, 2. november

Potissepa savi

Milliseid väga tähtsaid tõdesid need salmid ja neis leiduv sümboolika õpetavad? (Vaata 1Ms 2:7.)

Jr 18:1–10 _____

Js 29:16 _____

Js 45:9 _____

Js 64:7 _____

Rm 9:18–21 _____

Pideva äralükkamise ja tagakiusamise tõttu, millele Jeremija pörkus, tahtis ta kahtlemata loobuda. Kas see rahvas oli väärt, et tema pärast heidelda ja võidelda? Ühel ja teisel korral tundis ta kindlasti, et vastus oli: „Ei!“

Pole aga kahtlust, et siis, kui Jeremija jälgis potissepa kätt, sai ta kujundi, sümboli sellest, kuidas Issand töötab inimsaviga. Kujund potissepast ja savist sisaldab küll ka muid tõdesid, kuid eelkõige õpetab see Jumala maksimaalset suveräänsust, sõltumatut võimu. Tähendab, et ükskõik kui lootusetu võis olukord näida Jeremija meelest, näitas potissepa ja savi sümboolika talle, et hoolimata valedest või lausa *tahtlikest* valedest otsustest, mida inimesed teevad, on Issandal ometi kontroll maailma üle. Tema on jõu ja mõjuvõimu absoluutne allikas ning lõpuks võidutseb Tema, näigu asjalood praegu pealegi teistsugused.

Sajandeid pärast Jeremijat kasutab Paulus seda Vana Testamendi kujundit Rm 9. peatükis ja jätkab sellega, andes selle abil edasi põhiliselt sama õppetunni, mida Jeremija õpetas. Tegelikult võib olla, et Paulus viitab Rm 9:21-s lausa otseselt Jr 18:6-le. Me võime olla kindlad, et olgu inimese vaba tahte ja vabade valikute reaalsus milline tahes ning vaba tahte kuritarvitamise tagajärjed sageli õnnetud, võime lõpuks loota meie armastava ja ennastohverdava Jumala absoluutsele suveräänsusele, kelle armastus avaldub ristil. Kurjus ei võidutse; Jumal ja Tema armastus võidutseb. Selline lootus on meil!

Kuidas õppida usaldama potissepa ja savi õppetundi käesolevate olukordade kiuste? Millised teised kirjakohtad Piiblis näitavad meile Jumala sõltumatu võimu tegelikkust?

„Sellepärast et nad hülgasid minu ja muutsid tundmatuseni selle paiga ning suitsutasid seal teistele jumalatele, keda ei tundnud nemad ise ega nende vanemad ja Juuda kuningad, ja täitsid selle paiga süütute verrega“ (Jr 19:4).

Selles salmis on meile esitatud mõned näited kurjusest, mis oli Juuda vallutanud. Peale selle, et nad hülgasid Issanda, suitsutasid „teistele jumalatele“ ja valasid süütut verd, „muutsid nad tundmatuseni selle paiga“. Siin kasutatud heebrea tegusõna tähendab „võõraks tegema“, „võõristavaks tegema“, „labastama“. Salm ei ütle, kas „see koht“ oli tempel või Jeruusalemm. Oluline on aga, et see rahvas pidi olema püha, eraldatud Issandale (vaata 2Ms 19:5, 6), teistmoodi ja erinev ümberkaudsetest rahvastest. Kuid seda ei toimunud. Nad kaotasid oma ainulaadse olemuse, erisugususe, mis teinuks nad maailma jaoks tunnistajateks. Nad muutusid just sellisteks nagu kõik teised.

Millised õppetunnid on siin meie jaoks?

„Ning ehitasid ohvrikünkaid Baalile, et põletada tules oma lapsi Baalile põletusohvriks, mida mina ei ole käskinud ega millest ma ei ole rääkinud ja mis mulle ei ole meeldegi tulnud“ (Jr 19:5).

Kuigi inimohvri mõiste oli vana-aja maailmas tuntud, oli see Issanda silmis neetud asi ja Ta keelas iisraellastel seda teha (5Ms 18:10). Fraas, mida on tõlgitud „mis mulle ei ole meeldegi tulnud“ kõlab heebrea keeles „see ei tõusnud mu südames üles“. Tegemist on idiomaatilise väljendiga, mis näitab, kui neetud ja Jumala tahtest kaugel selline komme oli. Juhul kui meie, patust paadunud ja langenud inimolevused, peame seda jäledaks, siis kujuta ette, mis peab see meie püha Jumala meelest olema!

Ometi oli aegu, mil moraalse laostumise ja kultuuri võim ujutasid Jumala rahva niivõrd üle, et nad mandusid sooritama sellist kohutavat rituaali. Milliseks õppetunniks peaks see olema meile sellest, kui kergesti võib meid pimestada valitsev kultuur, nii et võtame omaks sellised tavad või isegi osaleme neis, mida me Issanda ja Tema Sõnaga harmoonias elades – nagu peaksime – iialgi ei salliks, vaid pörkuksime kokkumult tagasi (vaata Hb 5:14).

Kolmapäev, 4. november

Kruusi purustamine

Nagu eile nägime, oli see rahvas langenud sügavasse ärataganemisse. Nad ei võtnud sõnumit kuulda. Siis käskis Jumal Jeremijal teha midagi mõjusat ja sümboolset, mis pidanuks ideaalis äratama rahva nägema enda eest seisvat ohtu.

Loe Jr 19:1–15. Mida Jeremijal teha tuli ja mis oli selle teo tähendus?

Jeremija pidi uuesti minema potissepa kotta. Sel korral aga soovis Issand, et ta võtaks kindlasti endaga tunnistajad, kes näeksid täpselt, mida ta teeb. Tunnistajateks olid Juuda rahva vanemad ja preestrid (Jr 19:1). Juhtidena olid nad vastutavad selle eest, mis riigis juhtus, ja nii oli neil vaja saada sõnum, mille Jeremija pidi neile andma sümboolse teo mõjukusega. Potikillu värav (Jr 19:2), kus ta pidi purustama savikruusi, võis olla potisseppade töökodade lähedal ning sellest väravast välja minnes võis kohe olla prügimägi, kuhu nad katkiläinud pottide killud kandisid. Niiviisi muutus kujundlikkus veel mõjuvamaks.

Mis kasu on purustatud savipotist? Juhul, kui pott oli mõranenud, võis sellele veel mingit rakendust leida ka siis, kui seda ei saanud enam algsel otstarbel kasutada. Kuid Jeremija pidi tegema rohkem, kui potile lihtsalt mõrad sisse lööma – ta pidi poti purustama, selle täiesti kasutuks muutma. Raske on ette kujutada, et selle teo enese ja selle juurde käivate sõnade kaudu poleks inimesed hoiatust mõistnud. Muidugi on hoiatuse mõistmine ja selle kohaselt toimimine kaks täiesti ise asja.

Veelgi ehmatavam on selle teo silmnähtav lõplikkus. Kes saaks parandada purustatud kruusi? Kuigi Issand andis inimestele lootust tulevikuks, mõisteti Juuda elanikud sel hetkel hukka, nemad ise ja nende lapsed, kui nad ümber ei pööra. Kõik kohad, mida nad oma jäleduste ja patuste tegudega olid rüvetanud, pidid varsti olema rüvetatud nende laipadega. Võib-olla saab kõlvatuse sügavusest paremini aru nende peale tuleva karistuse sügavuse kaudu.

Mõtlemisele, mis on purunenud, parandamatult purunenud. Millest see algselt tehtud oli ja mis sellega juhtus, nii et see on nüüd kasutu? Kui võrd hoolikad peame olema, et meiega midagi seesugust ei juhtuks!

Neljapäev, 5. november

Linane vöö

Loe Jr 13:1–11. Milline sümbolne tegu kästi Jeremijal siin teha, ja millise tähtsa õppetunni pidi see andma?

See kujundlik tegu on tõlgendajate ette tõstatanud mõne raskuse, kuna Frati [Eufrati] jõgi (harilik tõlge heebrea keelest, kuid mitte tingimata ainus) oli Jeruusalemmast sadade kilomeetrite kaugusel. Esral kulus neli kuud, et see vahemaa ühes suunas läbi käia (Esr 7:9). Selle sõnumi paremaks mõistmiseks pani Jumal Jeremija minema ja tulema kaks korda. Niisiis on osa õpetlasi väitnud, et mõeldi mingit teist kohta. Teised aga jälle väidavad, et pikk vahemaa, mis Jeremijal maha käia tuli aitas tal näidata, kui kaugelt iisraellased pidi ära viidama. Ja veelgi enam – pärast selliselt pikalt teekonnalt tagasi pöördumist mõistis Jeremija 70aastasest vangipõlvest naasmise järgset rõõmu.

Igal juhul sümboliseeris vöö Iisraeli sugu ja Juuda sugu, puhast ja plekkideta nende kutsumise ajal. Mees, kes vööd kannab, on Jumal ise. See näitab, lisaks kõigele muule, kui tihedalt sidus Jumal ennast oma rahvaga. Mõni kommentaator on näinud tähendust asjaolus, et vöö oli linane, samast materjalist nagu preestri riided (3Ms 16:4); lõppude lõpuks pidi Juuda olema preesterlik rahvas (2Ms 19:6).

Nii nagu vöö oli rikutud, pidi saama rikutud ka rahva uhkus. Nagu vöö on inimese niuete ümber, nii oli see rahvas olnud kord Issanda ümber ning oli Tema tänamise ja austamise allikas. Kuid nad olid väärtuse kaotanud ja muutunud rikutuks kontakti tõttu ümberkaudsete kultuuridega.

Loe Jr 13:11 ja seosta see 5Ms 4:5–8ga. Kuidas näitavad need salmid koos, mis oli selle rahvaga juhtunud? Mida on neil kirjakohthadel öelda ka meile?

Edasiseks uurimiseks: Kujund potissepast ja savist, eriti nii, nagu see ilmneb Rm 9. peatükis, tõstatab tähtsa küsimuse selle kohta, kuidas püüame mõista Jumala tegevust. Tõsiasi on muidugi, et sageli me ei tee seda. Pole üllatav, ega ju? Loe Js 55:8. Inimolevustena oleme lihtsalt väga ahaste teadmistega kõigest, seda enam siis Jumala teedest.

Selles punktis avaldub inimliku teadmise piiratus niinimetatud „enese-viiteseose probleemina“. Jälgi lauset: „Sevilla habemeajaja ajab habet igaühel, kes endal ise habet ei aja.“ Kas Sevilla habemeajaja ajab endal habet? Juhul, kui ta ajab endal habet, ei saa ta endal habet ajada sellepärast, et ta ajab habet igaühel, kes *ei aja* endal. Aga juhul, kui ta ei aja endal habet, siis tuleb tal endal habet ajada samal põhjusel – kuna tema ajab habet igaühel, kes endal ei aja. Vastus moodustab lahendamatu paradoksi, mis väljendab mõtlemise piiratust. Juhul kui mõtlemine läheb sassi millegi nii ilmalikuga nagu see, kellel Sevilla habemeajaja habet ajab, kui palju enam siis millegi nii sügavmõttelisega nagu Jumala suhtlemise olemus ja ulatus maailmas? Meil on rist, mis annab meile küllaldaselt põhjust usaldada Teda ja Tema armastust isegi siis, kui Tema maailmas juhtub asju, millel pole meie jaoks üldse mõtet.

„Paljudele inimestele on patu algus ja selle olemasolu põhjustanud palju küsimusi. Nad näevad kurjuse tööd, sellest tuleneva häda ja viletsuse kohutavaid tagajärgi ning ei suuda mõista, kuidas saab see kõik eksisteerida Tema kõrgeima võimu all, kel on piiritu tarkus, jõud ja armastus. Siin peitub saladus, millele nad ei leia seletust. Teadmatuse ja kahtluste tõttu ei suuda nad hinnata tõesid, mida on selgesti ilmutatud Jumala Sõnas ning mis on olulised päästmiseks.“ – Ellen G. White, *Suur võitlus*, lk 492.

Küsimused aruteluks:

1. Millised väljakutsed esitab meile mõte Jumala absoluutsest suveräänsusest seoses kurjuse küsimusega? Kuidas aitab suure võitluse stsenaarium meil, praegu vähemalt osaliselt, tungida läbi järeleandmatute küsimuste?
2. Milliseid sümboleid sa Piiblist veel leiad? Miks Jumal üldse sümboleid kasutab? Mis on sümboolite eelis?

Mul polnud kunagi kavatsust saada kristlaseks. Kohtusin Jumalaga siis, kui astusin riigi internaatkooli. Tegelikult kohtasin tüdrukut, kellega tahtsin käia. Kogusin kokku julguse paluda talt kohtumist ja läksin siis tema õppetuppa, et meelitada ta endaga jalutama. Ma teadsin, et ta oli kristlane, aga see mulle muret ei teinud. Kui ma sellesse tuppa astusin, leidsin ta lugemas üht brošüüri. Istusin ta kõrvale ja küsisin, mida ta loeb. Ta pakkus ühe sellise brošüüri mulle ja ma teesklesin, et loen seda, lihtsalt et talle muljet avaldada. Kui küsisin temalt jalutama mineku kohta, ütles ta leebelt ära, kuid palus mul brošüür endale jätta. Õhtul hiljem istusin maha ja lugesin seda. Brošüür oli Prohvetikuulutamise Hääle õppevihik, mis rääkis põrgust, ja see vaevas mind. Ma ei maganud sel öösel kuigi hästi.

Olin sageli probleemide ees, sest aeg-ajalt rikkusin ma kooli reegleid. Laupäeva hommikul, üks päev pärast seda, kui olin tüdrukut jalutama kutsunud, läksin koolivalitsuse hoonesse, et näha, kas mind on tabatud mõnelt seaduserikkumiselt ja määratud mulle mingi kohustus ühiselamus.

Kui ma nimekirja lugesin, tuli üks poiss mu kõrvale ja kutsus mind jumalateenistusele, mida sellel päeval loengusaalis peeti. Ma polnud kümme aastat kirikusse astunud ja mind ei huvitanud usuasi. Kuid mingil põhjusel võtsin selle poisi kutse vastu. Minu meelest oli isegi tema üllatunud, et ma kutse vastu võtsin! Läksime koos läbi koolihoone ja astusime loengusaali. Mulle polnud pähegi tulnud, et see tüdruk, keda endaga eelmisel päeval jalutama kutsusin, oli adventist.

Midagi kummalist juhtus veel. Mul oli taskus kaks dollarit, mille olin kavatsenud kulutada laupäeva õhtul alkoholile. Kuid siis, kui annetuskast minust möödus, panin endalegi üllatuseks sinna 2 dollarit. Hiljem mõistsin, et see tegevus hoidis mind sellel nädalalõpul alkoholi joomast.

Ma leidsin, et see keskkooliõpilaste rühm tegi muudki, kui vaid palvetas ja laulis. Neil oli tugev rajaleidjate programm. Mind huvitas rajaleidjate tegevus, nii jäin kohale ka pärastlõunaks ja vaatasin pealt. Järgmisel nädalal ühinesin rajaleidjate klubiga. See üllatas kõiki.

Kuigi ma ei olnud kutset kirikusse tulla võtnud vastu tüdruku pärast, kellega tahtsin käia, olin rõõmus, kui teda kirikus nägin. Ta kohtles mind sõbralikult ja aitas mul ennast kirikuteenistustel teretulnuna tunda. Aga ta ei hakanud ikkagi minuga käima.

Esimesest päevast peale, kui ma kirikust osa võtsin, otsustasin lõpetada suitsetamise ja joomise. Tänu Jumalale, et ma ei hakanud kunagi uuesti suitsetama ega jooma. Kui ma vanadest sõpradest irdusin, tekitasid nad mulle mu usulise huvi pärast probleeme. Nad palusid mind koos nendega jooma tulla ja püüdsid mind igati enda poole tagasi võita. Kuid ma keeldusin. Sain kirikus uusi sõpru. Mitu kuud hiljem andsin oma elu Kristusele ja astusin Tema jälgedes ristimisele. Olin tollal 17aastane.

Kriis jätkub

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Jr 8:23 – 9:25; Jr 10:1–15; Rm 1:25, Jr 26. ptk; Ap 17:30, Ap 5:34–41.

Meelespeetav tekst: „Vaid kes kiitleb, kiidelgu sellest, et ta on arukas ja tunneb mind, et mina olen Issand, kes teeb head, õigust ja õiglust maal. Sest seesugused asjad on mu meele järgi, ütleb Issand“ (Jr 9:23).

Jumala sulase vaevanägemine ja katsumused jätkuvad. Tegelikult käsitleb päris suur osa kogu Jeremija raamatust väljakutseid ja võitlusi, mis prohvetil olid, kui ta püüdis inimesi panna kuulama sõnu, mida Issand katsus neile armastuse ja hoole pärast edasi anda.

Kujuta ette, mis oleks juhtunud juhul, kui inimesed oleksid Jeremijat kuulanud ja prohveti hoiatuse vastu võtnud. Juhul, kui nad oleksid kuulanud – kui inimesed, kuningad ja rahva juhid oleksid ennast Jumala ees alandanud –, siis poleks kohutavat kriisi tulnud. Nende ees oli võimalus meelt parandada. Isegi pärast seda, kui nad olid teinud nii palju valesti, nii palju kurja, ei olnud üks hüvitusse ja päästmisse sulgunud. Üks oli avatud; nad lihtsalt keeldusid sellest sisse minemast.

Meil täna on jälle nii kerge pead raputada nende südame paadumuse üle. „Aga kõik see sai neile osaks näite pärast ning on kirjutatud hoiatuseks meile, kelle ajal jõuab kätte ajastu lõpp“ (1Kr 10:11). Meie silme ees on need näited; mida me neist õpime?

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 14. novembriks.

Jr 9. peatükis alustab prohvet oma kaeblust sellepärast, et ta näeb möödapääsmatut katastroofi tulemas oma riigi ja rahva peale. Jumal kuulutas Jeruusalemmale välja kohtuotsuse ja kui Jumal midagi ütleb, siis Ta teeb seda. See, mis nende ees seisis, polnud midagi juhuslikku, mitte lihtsalt üks neist kohutavatest ja seletamatutest asjaoludest, mis üks või teine kord juhtub. Ei, nende ees oli Jumala otsene karistus. Ja selle mõistmine põhjustas Jeremijale niisuguse kurbuse. Tema kurbus oli aga ainult kerge peegeldus valust, mida pidi tundma Jumal.

Kuigi kaastekstid on erinevad, võtab järgmine tsitaat mõtte väga hästi kokku: „Kristuse rist ilmutab meie nüristanud meelte seda piina, mida patt tekkimisest peale on Jumala südamele põhjustanud. Iga kõrvalekaldumine õigusest, iga julm tegu, iga ebaõnnestumine, mil inimkond pole küünitunud Tema ideaalini, teeb Talle südamevalu. Kui vana-aja Iisraeli peale tulid hädad, mis olid Jumalast eemaldumise kindlaks tulemuseks – kui vaenlased nad alistasid, õelutsesid ja surmasid – siis on öeldud, et „ei sallinud tema hing enam Iisraeli vaeva“. „Kõigis nende ahistustes tundis ta ahistust... ta... tõstis nad üles ja kandis neid kõigil muistseil päevil“ (Km 10:16; Js 63:9) – Ellen G. White, *Kasvatus*, lk 263.

Loe Jr 9. ptk, prohveti kurba nutulaulu. Pööra eriti tähelepanu salmi-
dele 23, 24. Miks on need sõnad väga kohased meie jaoks tänapäeval?

On öeldud, et kui asi puudutab surma, siis oleme kõik nagu „müürideta linn“. Tarkusel, mõjuvõimul ja rikkusel on kõigel oma koht, kuid toetuda neile, eriti katastroofide keskel või siis, kui surm ligi hiilib, on viljatu, mõttetu ja tühine. Kõikide hukust rääkivate hoiatuste keskel on inimestele öeldud, millel on tõeliselt kaalu, ning selleks on tunda ja mõista enda jaoks, vähemalt sel määral nagu suudame, Jumala armastavat headust, õiglust ja õigust. Mida muud meil on, mis muu saab anda meile lootust ja lohutust siis, kui kõik maine, kõik inimlik, sealhulgas meie oma ihu, äpardub?

Mida räägib rist meile Jumala armastavast headusest, õiglusest ja õigusest?

Esmaspäev, 9. november

Kas loodu või Looja?

Nagu juba näinud oleme, on Jumala rahvast kutsutud erinema neid ümbritsevatest rahvastest, kes kõik olid paganlusest, ebajumalateenistusest ja valeõpetustest läbi imbunud. Nii palju hoiatusi Moosese viies raamatus käisid just nende naabrite kommete järgimise vastu. Iisraelased pidid olema hoopis maailmale tõe tunnistajad Issandast kui Loojast ja Lunastajast. Kahjuks on väga suur osa Vana Testamendi ajaloojutustus sellest, kuidas nad tihtilugu hiilisid samade kommete juurde, mille eest neid hoiatati.

Loe Jr 10:1–15. Mida Issand oma rahvale siin ütleb? Juhul kui sama hoiatus oleks esitatud täna, meie ajal ja meie kultuurikontekstis, siis kuidas oleks see kirja pandud?

Jeremija räägib rahvale seda, mida nad pidanuks juba teadma: paganlikud jumalad ei ole mitte midagi muud kui inimlik looming, inimeste enda väljamõeldised deemonlikult lõimitud ettekujutustes. Just sellest mõtles Paulus sajandeid hiljem, kui ta pani kirja sõnad neist, kes „on Jumala tõe vahetanud vale vastu ning austanud ja teeninud loodut Looja asemel, kes olgu kiidetud igavesti. Aamen“ (Rm 1:25).

Pane selle salmi juures tähele, kuidas Paulus vastandab loomise ja Looja. Sama vastanduse esitab Jeremija oma raamatu salmides, kus jutt käib selliste „jumalate“ võimetusest ja nõrkusest, vastandina tõelisele Jumalale. Kõikide selliste kirjakohtade kaudu püüab Jeremija inimestele näidata, kui mõtlematu ja rumal on panna oma lootus asjadele, mis ei suuda mitte midagi teha. Kõik see vastandub Loojale Jumalale, kes mitte ainult ei loonud maailma, vaid hoiab seda ka oma väe abil ülal (vaata Hb 1:3).

Olgu need kirjakohtad pealegi muistsed, kuid sõnum on ikka ajakohane. Võib-olla pole meil kiusatust kummarduda silmili maha ja jumalada inimkätega tehtud kujusid; samuti ei kohuta ega pane meist enamjagu muretsema märgid taeval. Ometi on aga endiselt kerge usaldada asju, mis ei saa meid rohkem päästa kui nood ebajumalad, mis ei saanud päästa Juudat kohtupäeval.

Millele, kui me pole hoolikad, hakkame oma lootust rohkem panema kui peaks?

Loe Jr 26:1–6. Missuguse lootuse pakub Issand siin oma rahvale?

Siinne sõnum oli sama mis kogu Piiblis, nii Vanas kui ka Uues Testamendis, ning selleks on üleskutse meelt parandada, pöörata selg oma pattudele ja leida pääste, mida Jumal meile kõigile pakub.

Mis on järgmiste salmide sõnum? 2Aja 6:37–39; Hs 14:6; Mt 3:2; Lk 24:47; Ap 17:30.

„Juuda elanikest ei väärinud keegi Jumala armu, ent Jumal siiski ei hüljanud neid. Nad pidid ülistama Tema nime paganate keskel. Paljud, kellele Tema iseloomuomadused olid täiesti tundmatud, pidid veel nägema jumaliku iseloomu au. Oma halastusrikaste plaanide selgitamiseks saatis Jumal järjest teele prohveteid sõnumiga: „Pöördugu ometi igäüks oma kurjalt teelt“ (Jr 25:5). „Oma nime pärast,“ kuulutas Jumal Jesaja vahendusel, „olen ma pikameelne ja oma kuulsuse pärast hoian ma ennast tagasi, et sind mitte hävitada... Iseenese pärast, iseenese pärast teen ma seda, sest muidu ju teotatakse mind. Oma au ma teistele ei anna!“ (Js 48:9, 11).“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 319.

Vana Testament, Uus Testament – lõpuks on Jumala sõnum meile kõigile sama: me oleme patused, oleme teinud valesti ja väärime karistust. Kuid Kristuse risti tõttu, Jeesuse lepitava surma tõttu on Jumal meile kõigile valmistanud tee saada päästetud. Meil on vaja ära tunda oma patusus, meil on vaja usus klammerduda Jeesuse teenete külge, mida antakse meile tasuta, hoolimata meie vääritusest, ja meil on vaja kahetseda oma patte. Ning muidugi sisaldab õige kahetsus Jumala armu abil oma elus pattudest loobumist.

Ükskõik, mida oleme teinud, me võime oma patte kahetseda ja andeks saada. See on evangeeliumi suur tingimus. Milliseid patte on sinul just nüüd vaja kahetseda?

Meie vaatepunktist tagasi vaadates on raske uskuda rahva kõva südant. Nagu eilses õppetunnis nägime, oli Jeremija sõnum – olgu pealegi, et vali – täis lootust. Juhul, kui nad oleksid kahetsenud, hoidnuks Jumal ära kohutava karistuse, mis lepingu töotuste ja needuste kohaselt pidi neid tabama. Kui nad ainult oleks teinud seda, mida neilt eeldati, kui nad vaid oleksid kuulnud Jumala sõna ja saanud õnnistused, mida kuulekus endaga toonuks, siis olnuks kõik hästi. Jumal andestab, Jumal parandab, Jumal taastab. Evangeeliumi ettenägevus, mis oleks lõppude lõpuks Jeesuse ohvri tõttu tulnud, olnuks piisav, et andestada kõik nende patud ja taastada see rahvas.

Missugune sõnum lootusest, töotusest, päästest!

Kuidas reageeriti Jeremijale ja sellele sõnumile? (Vaata Jr 26:10, 11.)

Israelis võis ainult seaduslikult kogunenud kohus surmaotsuse välja kuulutada. Ainult kohtunike enamushälte korral leidis surmamõistev otsus kinnitust. Preestrid ja prohvetid algatasid Jeremija suhtes süüdistuse mõista ta surma. Tema vastased tahtsid näidata teda poliitilise kurjategijana ja reeturina.

Kuidas reageeris Jeremija? (Jr 26:13–15.)

Jeremija ei taganenud sammugi; teda ähvardas surm ja prohvet oli kahtlemata pisut hirmul, ometi ei pehmandanud ta ainsatki sõna teates, mille oli talle andnud Issand, kes oli juba alguses teda eriliselt hoiatanud, et ta ei jätaks sõnagi ära (Jr 26:2). Nii et kõrvutades teda selle Jeremijaga, kes ühel või teisel korral halises, soigus ja oma sündimise päeva needis, näeme Jeremijat nüüd jumalamehena, kes seisab ustavalt ja veendunult.

Millal tuli sul viimati ustavaks jääda, makstes isiklikku lõivu tõe pärast nii, nagu see Jeesuses on? Juhul, kui sa pole seda mitte kunagi teinud, siis mis on lahti?

Nagu eile nägime, jäi Jeremija vankumatuks, hoolimata oma hirmudest ja tunnetest, täiesti teadlikuna oma võimalikust surmast, mida tema seisukoht kaasa toonuks. Ta hoiatas vürste ja rahvast väga selgelt Jr 26:15 („teadke kindlasti“, ütles ta), et juhul kui nad ta tapavad, karistatakse neid süütu vere valamise eest. Jeremija teadis, et ta pole süüdi tema vastu tõstetud süüdistustes.

Loe Jr 26:16–24. Kuidas Jeremija surmast pääses?

Vägagi paeluv, et „maa vanemad“ ja „rahvakogu“, kes Jeremija kaitseks välja astusid, pidid noomima preestrid ja prohveteid, keda peeti vaimulikeks juhtideks. Nad tuletasid meelde Miikat, kes elas Iisraelis Jeremijast sajand varem. Kuningas ei teinud tol korral Miikale kurja, vaid kuulas tema nõu ning kogu rahvas kahetses ja häving jäi tulemata, vähemasti tol korral. Nüüd olid inimesed Jeremija päevil oma juhtidest targemad ning tahtsid säästa riiki tegemast seda viga, et surmavad Jumala prohveti.

Õigeks mõistmine rõhutas tõsiasja, et Jeremija ei olnud süüdi selles, milles teda süüdistati. Preestrite ja prohvetite vihkamine aga tugevnes. Neis tõusis soov kätte maksta, et järgmisel korral täie raevuga Jeremija kallale söösta. Prohveti lahtilaskmine tähendas talle ainult üht kergendushetke. Ta polnud täiesti väljaspool ohtu.

Näeme siin näidet sellest, kuidas osa inimesi õppisid ajaloost, samas aga teised, sedasama ajalugu tundes, keeldusid sama õppetundi õppimast. Võime midagi sarnast näha sajandeid hiljem variser Gamalieli puhul, kes hoiatas kaasjuhte selle suhtes, kuidas toimida Jeesuse järgijatega.

Loe Ap 5:34–41. Millised paralleelid on siin toimuva ja Jeremijaga juhtunu vahel? Tähtsam aga, missuguse õppetunni saame enda jaoks ajaloost ja eelkäijate vigadest?

Edasiseks uurimiseks: „Armastuse me oleme ära tundnud sellest, et Kristus on jätnud oma elu meie eest (1Jh 3:16). Kahtlemata saame loodust, inimsuhteid ja loomisimesid vaadeldes näha Jumala armastust, kuigi patt on palju rikkunud nii loomist kui ka meie suutlikkust seda hinnata või üldse sellest õigesti välja lugeda. Kuid ristil tõmmati eesriie kõrvale ning maailmale paljastati nii ilmsel ja teraval kujul, kui üldse võimalik on, see armastus – nii suur armastus, mis pani Ellen G. White'i seda nimetama „jumalike jõudude lahutamiseks“ – *Piibli kommentaarid. SPA poolt välja antud*, 7. kd, lk 924.

Jumalike jõudude lahutamine?

Jumal armastas meid niivõrd, et jumalikkus, kelle liikmed armastasid üksteist igavestest aegadest, sallis sellist „lahutust“ meie lunastamise eesmärgil. „Mu Jumal, mu Jumal, miks sa mu maha jätsid?“ (Mt 27:46) on selgeim ja võimsaim väljendus sellest „lahutusest“, mida meie päästmise maksma läks. Võime siin jälle näha valu ja kannatust, mida Issand meie patu pärast on talunud.

Pole siis ime, et „meie armastame, sest tema on meid enne armastanud“ (1Jh 4:19). Langenud inimestena me mõistagi ainult matkime seda armastust ning isegi sellesse jäljendamisse on sageli lõimitud meie isekus ja patused soovid. Jumala armastus ületab meie oma; me peegeldame Jumala armastust sel moel nagu õline porilomp peegeldab taevast.

Küsimused aruteluks:

1. Kuigi meist paljud ei kummarda täna enam loomi või looduse ilminguid nii, nagu vanal ajal tehti, on meil ikkagi oht teha loodusest ebajumal või jumal. Mismoodi?
2. Mis osa on kahetsusel kristlase elus? See tähendab, et liikudes edasi algselt meelearanduselt, mis toimus siis, kui me Jeesuse vastu võtsime, milline osa on kahetsusel jätkuvalt usuelus?
3. Püüa täie tähelepanuga mõelda mõistele „jumalike jõudude lahutamine“. Kuidas meil sellest aru saada tuleb? Kui mitte midagi muud, siis mida see räägib sellest, kui surmav ja kõrge hinnaga on patt?

Pärast keskkooli lõpetamist töötasin kolm aastat kirjandusevangelistina. Ühel päeval külastasin haiglat ja nägin seal kedagi, kes tundus tuttavana. Tundsin selle mehe vaevu ära, aga ta oli üks mu endine jookmakaaslane, minu lapsepõlvesõber. Ta oli suuremas tuberkuloosi ja aidsi. Silmitsesin teda rabatult, kui ta seal teadvusetuna lamas. Oli liiga hilja talle Kristusest rääkida, kuid ma ei suutnud peletada tunnet, et kui mina oleksin Jumala kutsele vastu pannud, siis oleksin minagi seal lamanud. Mu endine sõber suri mõni päev hiljem. See kogemus süvendas mu veendumust, et mul tuleb vastata Jumala kutsele, tulgu see millal ja missugusena tahes. Selle kõrvalelükkamine tähendaks surma.

Kavatsesin kogu oma ülejäänud elu olla kirjandusevangelist. Lõpuks oli ju trükisõna see, mis oli mind mõjutanud Kristuse peale mõtlema. Kuid kohalik misjonipöld kutsus mind kolmele kogudusele pastoriks. Mul polnud pastori väljaõpet ja ma polnud iialgi mõelnud, et teen sedalaadi tööd. Ma pidasin endas võitlust, kas võtta see kutse vastu, kuna see ei olnud niisuguses suunas, kuhu Jumal minu meelest mind juhtima pidi. Igatahes võtsin ma kutse lõpuks vastu.

Pärast seda, kui olin aastaid olnud evangeeliumitöös, õhutas koguduste liit mind minema õppima Solusi Ülikooli. Koolivaheaegadel pidasin evangeelseid koosolekuid kõigis paigus, kuhu mind kutsuti. Levis jutt, et ma olen valmis tulema, ja saabus järjest rohkem kutseid. Ma leidsin, et see on töö, mida ma armastan.

Misjonikooli evangeelisatsioonitundides kutsus kõneleja meid üles avardama oma nägemust sellest, kuidas Jumal meid kasutada saab. Kuid kuidas avardada oma nägemust selle suhtes, mida Jumal minult ootas? Jumal oli juba teinud väga palju rohkem sellest, mida mina oleksin üldse võimalikuks pidanud!

Mitu kuud hiljem sain kutse pidada evangeelseid koosolekuid Lõuna-Aafrikas. Vaatasin kalendrisse ja taipasin, et etteantud kuupäevad olid minu lõpueksamite kuupäevad. Kuna ma palvetasin Jumala poole, et Tema avardaks mu territooriumi, ei rääkinud ma inimestele Lõuna-Aafrikas oma dilemmast, vaid paastusin ja palvetasin, et Jumal võimaldaks mul minna. Ma uskusin, et Jumal avab tee. Ma teadsin, et koosolekute kuupäevad ei olnud muudetavad, ja teadsin sedagi, et ma ei saa oma eksamiplaani muuta. Jumal asus minu heaks tegutsema ning sain teada, et mu eksameid on terve nädala jagu nihutatud. Ma sain eksamid ära teha ja ikka ka Lõuna-Aafrikas teenida!

Need koosolekud olid väga suureks õnnistuseks. Üheksateist inimest andis oma elu Jumalale. Kindlasti oli Jumal suurendanud mu maa-ala, avardanud mu arusaama ning teinud vääritud patuse tahtlikuks tööriistaks Jumala väes.

Moses Muyunda lõpetab õpinguid teoloogias ja teenib praegu ordineeritud jutlustajana Sambias.

Joosija usupuhastus

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 2Aja 33. ptk; Ha 1:2–4; 2Kn 22. ptk; Fl 2:3–8; 2Kn 23:1–28; 1Kr 5:7.

Meelespeetav tekst: „Enne teda ei olnud tema sarnast kuningat, kes oleks nõnda pöördunud Issanda poole kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest ja kõigest oma väest täiesti Moosese Seaduse kohaselt; ja pärast teda ei ole tõusnud tema sarnast“ (2Kn 23:25).

Lapsevanemad teavad, kui raske on näha oma lapsi, eriti siis, kui nad on kasvanud ja vanemliku hoole alt väljas, tegemas valikuid, millest isama teavad, et need teevad haiget. Muidugi ei käi selline südamevalu ainult laste ja vanemate kohta. Kes poleks mingil hetkel näinud sõpru või sugulasi või keda iganes langetamas valikut, millest on teada, et see on neile kahjulik? See on õnnetu külg tahtevabaduse juures. Tahtevabadusel, eriti kõlbelise tahte vabadusel, poleks mingit mõtet juhul, kui meil poleks vabadust langetada valesid valikuid. „Vaba“ olend, kes saab valida ainult õigesti tegemise, ei ole tõeliselt vaba ega ka tõeliselt moraalne.

Niisiis on suur osa Pühakirjast lugu sellest, kuidas Jumal hoiatab oma rahvast valede valikute langetamise eest. Põhiosa Jeremija raamatust on just seesama: Jumala anumised, kes austab Tema valitud rahva vaba valikut ja vaba tahet.

Ja kuigi need lood pole enamjaolt kahjuks head, vaatame sellel nädalal lootusekuma; me vaatleme üht neist vähestest kuningatest, kes oma vaba tahet kasutades valis teha „mis oli õige Issanda silmis“.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 21. novembriks.

Manasse ja Aamoni valitsemisajad

Kuitahes palju meeldib meile rääkida objektiivsusest ning vaadelda asju nii, nagu nad tegelikult on, oleme inimlastena lootusetult subjektiivsed. Me näeme maailma mitte niivõrd sellisena, nagu see tegelikult on, vaid sellisena nagu meie tegelikult oleme. Ning kuna me oleme patulangenud ja rikutud olevused, hakkab see rikutus mõjutama meie taju ja meid ümbritseva maailma lahtimõtestamist. Kuidas teisiti saaksime näiteks selgitada Juuda kuningas Manasse tegusid (umbes 686–643 eKr), eriti neid kohutavaid ärataganemise aastaid tema valitsejaks olemise algupoleel? Vaevu suudame ette kujutada, kuidas ta enda meelest õigustas jäledusi, millel lubas Juudas lokata.

Loe 2Aja 33. ptk. Mida räägib see lugu meile just sellest, kui allakäinud oli kuningas Manasse? Tähtsam aga, mida õpetab see meile Jumala valmidusest andestada?

Kahtlemata pani konksude ja vaskahelatega Babülooniasse vedamine selle mehe oma elu üle järele mõtlema. Ometi on tekst selge: Manasse kahetses tõeliselt oma eluviise ja siis, kui ta tagasi troonile sai, püüdis ta heastada seda kahju, mida oli teinud. Õnnetuseks oli häving suurem, kui ta võinuks arvata.

„Ent nii tähelepanuväärne, kui see patukahetsus oligi, tuli see liiga hilja, et päästa kuningriik aastaid kestnud ebajumalateenistuse laastavast mõjust. Paljud olid komistanud ja langenud ega suutnud enam tõusta.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 383. Veel õnnetum, nende hulgas, keda oli kohutavalt mõjutanud Manasse ärataganemine, oli tema poeg Aamon, kes sai troonile pärast isa surma ja kes „tegi kurja Issanda silmis, nõnda nagu tema isa Manasse oli teinud. Aamon ohverdas kõigile nikerdatud kujudele, mis ta isa Manasse oli teinud, ja teenis neid“ (2Aja 33:22). Seda halvem, et erinevalt oma isast ei kahetsenud Aamon mitte kunagi oma eluviise.

Kes ei teaks isiklikult kohutavaid tagajärgi, mis võivad tulla patust, isegi kui see on andeks antud? Milliste tõotuste külge saad kinnitada patu üle võidu saavutamiseks? Miks mitte kinnitada nende külge enne, kui patt toob kaasa kurvad tagajärjed?

Üks jutlustaja ütles kord nii: „Mõttele hoolikalt, mida sa palud. Sa ju võidki selle saada.“ Iisrael oli palunud ja igatsenud kuningat, just nagu oli nende ümberkaudsetel rahvastel. Nad said, mida palusid, ja väga suur osa iisraellaste ajalugu pärast kohtumõistjate aega oli lugu sellest, kuidas need kuningad troonil kõlbeliselt laostusid ning selle tulemusena laostus ka riik.

Siiski oli alati ka erandeid, nagu näiteks kuningas Joosija, kes sai troonile aastal 639 eKr ja valitses aastani 608 eKr.

Milline taust oli tema troonile saamisel? (Vaata 2Aja 33:25.)

Kuigi demokraatia tähendab eelduste kohaselt seda, et rahvas valitseb, ei hakanud see tavaliselt toimima, nagu ka antud juhul. Siiski tegid inimesed oma tahte teatavaks ja nende tahte järgi tehti. Noor kuningas sai troonile suure segaduse, ärataganemise ja kuritegevuse ajal, mis lokkas kõrgeimalgi valitsuse tasandil. Nähes, mis oli teoksil, arutlesid paljud ustavad inimesed riigis, kas Jumala töötused vana-aja Iisraelile üldse kunagi täituvad. „Inimlikult näis, et Jumala kavatsust valitud rahva suhtes oli peaaegu võimatu teostada.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 384.

Ustavate murelikkust väljendavad prohvet Habakuki sõnad. Loe Ha 1:2–4. Mida prohvet ütleb?

Õnnetuseks oli vastus ülekohtu, vägivalda, tülide ja seadusetuse probleemile tulemas, kuid see tuli põhjast, babüloomlastelt, keda Jumal kasutas oma isemeelse rahva üle kohtumõistmiseks. Nii nagu kogu aeg näinud oleme, ei oleks pidanud nii minema, kuid kuna rahvas keeldus meelt parandamast, vaatasid nad otsa karistusele, mida nende patud nende peale tõmbasid.

Inimlikust vaatenurgast võttes näib „Jumala kavatsusi“ olevat vägagi sageli võimatu teostada? Mida räägib see meile vajadusest astuda usus edasi, kaugemale sellest, mida näeme või täiesti mõistame?

Joosija troonil

„**Joosija** oli kuningaks saades kaheksa aastat vana ja ta valitses Jeruusalemmas 31 aastat; ta ema nimi oli Jediida, Adaja tütar Boskatist. Tema tegi, mis õige oli Issanda silmis, ja käis kõigiti oma isa Taaveti teed, kaldumata paremale või vasakule“ (2Kn 22:1, 2). Arvestades Joosija troonile tõusmise tausta, mis on selles kirjapandus nii tähelepanuväärne?

Piiblis pole pikemat selgitust selle tähelepanuväärse noormehe kohta, kes võinuks asjaolusid arvestades olla vägagi tõenäoliselt sama allakäinud ja õel nagu tema isa enne teda. Kuid nii ei läinud. Mingil põhjusel valis ta teise suuna ja sellel oli positiivne, kuigi lõppkokkuvõttes piiratud mõju riigile.

2Kn 22. ptk mainib, mida Joosija tegi templi heaks. Sellest ajast peale, kui Saalomon templi sisse õnnistas, olid Joosija usupuhastuseni (622 pKr) möödunud pikad sajandid. Kuningad ei olnud tegelikult templi eest hoolitsenud. Aeg oli purenud hoonet, mis oli kunagi ilus. Noor kuningas nägi, et templis polnud enam pärast aastatepikkust hoolitusjätmist võimalik jumalateenistusi pidada.

Mida tegi Joosija siis, kui ta avastas, et tempel oli lagunemas? 2Kn 22:3–7.

Täna võime öelda, et kuningas saatis oma rahandusministri ülempreestri juurde ning käskis tal planeerida ja üle vaadata materjalid ja töö, mis kuluvad templi taastamiseks. Neil ei kästnud arvet pidada raha üle, mis nende kätte usaldati, sest nad toimisid ustavalt. Millegi tõttu ilmutas Joosija nende suhtes usaldust ja nii palju, kui aruanne näitab, tasus see usaldus ennast ära.

Templi remontimine on tore, kuid mis on lõpuks otsustava tähtsusega tegeliku vaimuliku ärkamise ja usupuhatuse jaoks? (Vaata Fl 2:3–8.)

Pühamu, iisraellaste kauaaegse jumalateenistuskeskuse korrastamine oli oluline, kuid hoone taastamine polnud ainus, mida vajati. Kauneimast ja viimistletuimast hoonest, kuigi kavandatud selleks, et aidata jumalakummardajatel tajuda üht-teist Issanda väest ja väarikusest, iseenesest ei piisa, et rahva seas jumalakartust esile kutsuda. Ajalugu kubiseb inimeste kurbadest lugudest, kes ühel hetkel „teenisid“ kuskil mõnes kaunis kogudusehoones ning järgmisel hetkel astusid sealt välja ja sooritasid jõleduse, mida võib-olla isegi kihutas tagant selles ilusas hoones kuuldu.

Mis juhtus templi taastamise käigus? Mis annab tunnistust Joosija reageeringu võimsast tähtsusest nende sündmuste puhul? 2Kn 22:8–11.

Leiti Seaduse raamat; Piibel ei ütle, missugune osa sellest või kas tegemist oli kogu Seadusega. Tõenäoliselt leiti see templi seinu sisse maetuna.

Loe 2Kn 22:12–20. Missuguse sõnumi edastas Hulda Jumala poolt rahvale ja kuningas Joosijale? Mida peaksid need sõnad meile ütlema?

Hulda andis edasi sama sõnumi, mida Jeremija oli juba mitmel korral ette kuulutanud. Inimesed, kes olid Jumalast ära pöördunud, olid oma enda tegudega kaevanud endale haa ja neil tuli hakata lõikama tagajärgi. Joosija ei pidanud seda häda nägema ja pidi surema rahu.

„Hulda vahendusel saatis Issand Joosijale sõna, et Jeruusalemma hävingut ei saa vältida. Isegi kui rahvas nüüd alandaks end Jumala ees, ei pääseks nad karistusest. Nad olid kurja tehes oma meeled niivõrd tumestanud, et pöördusid peagi tagasi sellesama patuse eluviisi juurde, kui neid ei karistataks. „Õelge sellele mehele, kes teid minu juurde läkitas,“ teatas naisprohvet, „nõnda ütleb Issand: Vaata, ma saadan sellele paigale ja selle elanikele õnnetuse kõigi selle raamatu sõnade kohaselt, mida Juuda kuningas luges, sellepärast et nad jätsid mind maha ja suitutasid teistele jumalatele, et mind vihastada oma kõikisugu kätetöödega; mu viha on süttinud põlema selle paiga vastu ega kustu mitte“ (2Kn 22:15–17).“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 399.

Hävinguhoiatusele vaatamata otsustas Joosija teha, mis „õige Issanda silmis“. Võib-olla polnud hävingut võimalik ära jätta, kuid „teatavaks tehes Taeva hukkamõistu, ei olnud Issand välistanud võimalust kahetseda ja usupuhastust läbi viia. Siin nägi Joosija Jumala valmisolekut pehmendada karistust armuga. Seepärast otsustas ta teha kõik temast oleneva, et viia ellu pöördelisi reforme.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 400.

Loe 2Kn 23:1–28. Mis oli usupuhastuse tuum, mille poole ustav kuningas oma allakäinud rahva puhul püüdis? Mida räägivad need tõsiasiad meile selle kohta, kui halvaks oli olukord läinud valitud rahva juures?

Joosija kogus kogu rahva kokku Jeruusalemma selleks, et uuendada lepingut Jumalaga. Loeti äsjaleitud Seaduse raamatut ning siis andsid nad vande käia Iisraeli Jumala järel.

Kuningas ei teostanud seda tööd ise, vaid palus neil, kel olid võimalikud kohustused, teha seda, mis vaja. Näiteks oli sajandite jooksul kogunenud templisse mitmesuguseid esemeid – kujusid ja sümboleid, mis levitasid Iisraelis võõraste jumalate teenimist. Mõnikord olid need olnud osaks rahusobitamise tingimustest, mis peale sunniti; mõnikord olid kuningad neid rahvale näidanud selleks, et tähistada rahuloomist, allaandmise märgiks. Tehti seda siis mistahes põhjusel, kuid need ei kuulunud sinna ning Joosija andis käsu need kõrvaldada ja hävitada.

Paasapäeva ei pühitsetud Joosija usupuhastuse ajal mitte ainult koduseinte vahel, nagu varem oli kombeks olnud, vaid kogu rahvas tähistas seda nüüd koos. Selle sümboolne sõnum rahvale oli, et vana ajajärk on seljataha jäetud ning nad on nüüd astunud uude ajajärku, kus nad on vandunud, et teenivad tõelist Jumalat, kes tõi nad välja Egiptusest, kes andis suguharudele kodu, nagu Ta oli töotanud, ning kes oli nendega nende igapäevaelus.

Rahvusliku paasapäeva pühitsemise tähendus oli alustada midagi uut, kuna (vähemalt ideaalis) kõik vana oli lõpetatud. Mida peaks paasapäeva sümboolika meie, seitsmenda päeva adventistide jaoks tänapäeval tähendama? (Vaata 1Kr 5:7.)

Edasiseks uurimiseks: Nii nagu seda õppetükki alustasime, võib Iisraeli haaranud allakäigu sügavuses näha usupuhastust, mida Joosija ette võttis. Kuidas siiski oli rahvas nii sügavale langenud? Ühes mõttes on vastus lihtne: sellepärast, et inimkond oli langenud nii sügavale. Seda, kui mandunud on inimkond, näitas üks kuulus Yale'i ülikoolis 1960ndail aastail tehtud eksperiment.

Eksperimendis osalejad koguti suvaliselt ajalehereklaami kaudu ja neile öeldi, et neil tuleb anda elektrišokke inimestele, kes on teises toas seotud toolide külge. Lülititel, mis šokki kontrollisid, olid tähised alates sõnadest „kerge šokk“ kuni märkeni „ohtlik: ränk šokk“, lisaks veel kaks pahaendelise tähistusega „XXX“. Osalejatel kästi anda šokke eksperimenti tegeva teadlase korraldusel. Kui nad seda tegid, võisid nad kuulda inimesi kõrvalruumis karjumas või armu palumas. Tegelikult inimesed kõrvalruumis lihtsalt näitlesid: nad ei saanud päriselt elektrišokki. Uurimuse mõtteks oli näha, kui kaugele need „normaalsed“ osalejad läheksid valu põhjustamisel (nagu nad arvasid) neile, keda nemad ei tundnud, lihtsalt sellepärast, et neil kästi seda teha. Tulemused olid hirmuäratavad. Kuigi palju osalejaid muutus ärevaks, meeletuks ja lausa vihaseks, ei lõpetanud see *jalustrabava 65 protsendi* ränga „šoki“ andmist inimestele usus, et nad tõepoolest teevad neile haiget. „Tavalised inimesed,“ kirjutas teadlane, kes eksperimenti läbi viis, „teevad lihtsalt oma tööd ja võivad ilma mingi konkreetse omapoolse vaenulikkuseta muutuda kohutava hävitusprotsessi käsilasteks.“ Kui paljud „tavalised“ inimesed on ajaloo jooksul teinud kohutavaid asju, ka tänasel päeval? Kindel on, et liigagi paljud. Miks? Kristlased teavad vastust. Me oleme patused, selge ja lihtne.

Küsimused aruteluks:

1. Mida räägib lugu Joosija usupuhastusest meile Jumala Sõna tähtsusest meie elus?
2. Nüüd võib tõstatada asjakohase küsimuse: juhul, kui oli liiga hilja saabuvat katastroofi vältida, siis miks esitada üleskutse vaimulikuks ärkamiseks ja usupuhastuseks? Mis oli kõige selle eesmärk? Millise vastuse sina annaksid? Mismoodi võib põhjus leiduda selles, kuivõrd niisugune vaimulik ärkamine mõjutas inimesi individuaalselt, vastandina rahvale tervikuna?

Wesley Banda tegi hingekarjasetööd mitmes külas Malawi Vabariigis. Nende perekond elas kahetoalises majas. Kuna selles piirkonnas ei olnud elektrit, valmistas proua Banda perekonnale toitu õues lahtisel tulel.

Ühel öhtul pärast einet tuli proua Banda oma tule juurde tagasi, et teha hommikusöögiks sadzat (paksu putru maisijahust). Tema abikaasa istus perekonna eestoas ja töötas mingite paberite kallal. Lapsed istusid vaikselt toas ja ootasid perekonna palvushetke, kuid 5aastane Joshua oli jäänud isa jalgade ees olevale vaibale magama.

Kui pastor Banda süütas parafiinilambi, mis oli nende ainus valgusallikas, siis leek praksus ja pastor märkas, et lambis oli kütust väheks jäänud. Ta tõi parafiini ja hakkas lampi täitma. Kuid talle teadmata oli parafiin puutunud kokku väikese koguse bensiiniga. Kui mees valas lambi anumasse kütust, võttis bensiiniaur tuld ning lamp plahvatas ta käes.

Instinktiivselt viskas pastor Banda lambi toanurka, kuid tuli oli juba tema riideid haaranud. Proua Banda kuulis plahvatust ning nägi üles vaadates abikaasat uksest välja jooksvat, riided leegitsemas. Ta viskas jalamaid pannitäie vett maas vähkreva mehe põlevatele riieteile. Varsti tuli kustus.

Lapsed jooksid majast välja ja kisasid: „Tuli! Tuli!“ Põlev kütus oli pannud eestoa leegitsema. Ärevuses ei märganud keegi väikest Joshuat, kes majast välja roomas. Tema riided põlesid. Kui naine poissi nägi, karjatas ta, haaras oma noorima lapse ning kastis ta veenõusse. Tuli susises ja sumbus, kuid Joshua oli saanud kohutavaid põletushaavu.

Naabrid sööstsid majadest välja, et näha, mis toimub. Nad tormasid kohale tuld kustutama, aga suurem osa pere vara hävis.

Nende külas ei olnud tervisekeskust ega haiglat, nii ruttasid naabrid ühe taluniku majja, kellel oli auto. Nad prõmmisid mehe uksele ja palusid, et ta kohe appi tuleks. Talunik sõitis perekond Bandaga kiiresti lähema haigla poole. Kuid isegi nii jõudis kätte peaaegu kesköö, enne kui pereliikmed kiirabihaiglasse saabusid. Plahvatusest oli möödas rohkem kui neli tundi.

Arstid raputasid pead, kui pastori ja tema poja põletushaavu nägid. Pastor Banda põletus oli tõsine, kuid väikese Joshua vigastused olid palju tõsisemad. Kohutavad haavad katsid ta jalgu, kõhtu ja rinda. Iga liigutus tõi poisikesele valugrimassi näole. Kuigi arstid tegutsesid selle nimel, et päästa isa ja poeg, püüdsid nad valmistada pereliikmeid ette tõenäosuseks, et Joshua ei jää elama.

„Me teeme teie poja heaks kõik, mis saame,“ ütles arst leebelt. „Kuid ta on nii hullusti põlenud, et see on lausa õnnistus, kui ta sureb.“

„Ei!“ ütles proua Banda kindlalt. „Jumal on hoidnud ta elu. Tehke, mis teil teha tuleb, kuid Jumal hoiab mu poja elu.“

Jeremija ike

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Jr 16:1–13; Ho 1:1–3; Jr 27:1–18; Tn 4:22; Jr 28. ptk; 2Tm 4:3, 4.

Meelespeetav tekst: „Siis ütles Jeesus kõikidele: „Kui keegi tahab käia minu järel, siis ta salaku oma mina ja võtku oma rist päevast päeva enese peale ja järgnegu mulle“ (Lk 9:23).

Nagu juba näinud oleme, ei jutlustanud Jumala prohvetid ainult suusõnaliselt, vaid ka näitlike õppetundide kaudu. Ühel või teisel korral tuli prohvetitel oma sõnum läbi elada; see oli veel üks viis, kuidas mõte esile tuua.

Niisiis kutsuti Jeremija taas „läbi elama“ sõnu, mida ta edastas. Esiteks tuli tal kanda ikkepuud. „Issand ütles mulle nõnda: Valmista enesele köidikud ja ikkepuud ning pane need enesele kaela“ (Jr 27:2). See pidi parimalgi juhul rõhuma; antud juhul muutus asi raskemaks seetõttu, et valeprohvetid astusid välja Jeremija öeldu vastu. Sellel nädalal heidame pilgu tõele ja valele, mida inimeste süda ja pea mahutab. Näeme sedagi, kuidas armusõnum võib olla ka vale sõnum.

Jeremijal keelati ka minemast leinajate juurde, siis kui teised leinasid, ja rõõmustajate juurde, siis kui teised rõõmustasid. Neil puhkudel oli mõtteks aidata inimestel taibata, mis nende pattude pärast teoksil on, ja niiviisi kahetseda ning kuuletuda, vähendades oma patuste tegude kurba tagajärge.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 28. novembriks.

Kahtlemata polnud Jeremija liisuosa elus kergete killast (ta oli ka esimene, kes seda tunnistas!). Lugu oli aga rängem, kui me ette kujutanud oleme.

Loe Jr 16:1–13. Milline sõnum Issandalt oli siin Jeremijale? Kuigi karm, mismoodi võis see olla prohvetile ka õnnistuseks? (Võrdle Ho 1:1–3ga.)

Vastupidi Hooseale, kel tuli abielluda hooraga, selleks et näidata, kui võrd rikutuks oli muutunud suhe Iisraeli ja Issanda vahel rahva vaimuliku hooramise tõttu, pidi Jeremija jääma abielutuks ja tal ei pidanud olema lapsi. See oli tolles ajas ja kultuuris küllalt harv ja erandlik. Iisraelis oli iga noormehe jaoks väga tähtis oma pere luua. Lisaks abikaasadevahelisele armastusele ja seltsi pakkumisele oli see tähtis ka perekonna nime edasi kandumiseks. Miks keelas Jumal Jeremijal peret luua? Et tema elu oleks näitlikuks õppetunniks sellest, kui kohutav saab olema aeg, kui pered purunevad ja lahutusvalu saab raskeks koormaks ellujäänutele. Jeremija poissmehe-elu oli pidevaks hoiatuseks ja õppetunniks tema kaasaegsetele.

Jeremija üksildane liisuosa laienes ka teistesse valdkondadesse. Tal keelati astuda majja, kus leinati; see pidi sümboliseerima inimeste tahtmatust vastata Jumala üleskutsule parandada meelt ja vaimulikult ärgata.

Lisaks leinakotta mitte minemisele ei pidanud ta ühinema ka nende rõõmupidudega peomajades. See pidi sümboliseerima tulevast aega, mil babüloomlased teevad lõpu nende igasugusele rõõmule ja pidutsemisele.

Niimoodi keelati Jeremijale inimlikud sidemed – leinamine ja rõõm. Tema elu ja selle kurbus pidid olema näitlikuks õppevahendiks. Kui ainult rahvas oleks neist õppinud!

Kuidas peaks selline aruanne aitama meil hinnata inimlikku tuge, mida me teistelt saades naudime või teistele anname? Kui tähtis see tugi ka oleks, kuidas õppida lõppude lõpuks, et parim tugi tuleb ainult Issandalt?

Esmaspäev, 23. november

Jeremija ike

Loe Jr 27:1–18. Milline on Issanda sõnum rahvale? Miks võis see näida reetlik paljudele, kes seda kuulsid?

Ike, mille Jeremija pidi enda kanda võtma oli selge märk alandamisest, mida rahvas taluma pidi; selleks oli meie sõnavara kohaselt sõjaline okupatsioon. (5Ms 28:48 ja 1Kn 12:4 esineb ikke mõte rõhumise väljenduses.) Jeremija pidi füüsiliselt kogema seda, mida tähendas babüloomlaste vallutusretk. Ikkepuu, mille Jeremija oma õlgadele ja käsivartele pani, oli poolteist meetrit pikk ja kaheksa sentimeetrit paks. Selle sõnumi tuumaks oli, et kui riik mässab Babüloonia vastu, siis võtab Issand seda nii, et riik mässab Tema vastu ning vastuhakkajad kannatavad selle tagajärjel.

Kuigi algses tekstis on mõningane kahetähenduslikkus, näib nii, et Jeremija ei pidanud iket tegema mitte ainult enda jaoks, vaid ka võõramaiste saadikute jaoks, kes pidid tulema Jeruusalemma Nebukadnet-sari vastu salanõu sepitsema – kuigi Issand hoiatas, et seda ei tehtaks. Loomulik reaktsioon on võidelda väismaiste vallutajate vastu, mida nad ka teha tahtsid. Kahtlemata polnud Jeremija sõnad üldsegi mitte teretunud.

Mis on eriti tähtis Jeremija 27:5 sõnumi puhul? (Vaata ka Tn 4:22.)

Siin leiame jälle, nagu kogu Piiblis – Vanas ja Uues Testamendis –, et Looja Jumal on absoluutne Valitseja kogu maa üle. Keset sedagi, mis näib kaosena ja katastroofina (paganarahva vallutusretk ja ülemvõim) paljastub Jumala vägi ja mõjuvõim ning see oli ja on lootuse allikaks kogu ustavale jäägile.

Üks asi on olla vangikiik. Küsi aga endalt: kas sa oled kellegi teise pannud ülekohtusesse ikkesse ja kui see nii on, siis miks mitte kõrvaldada seda nüüd?

Halvad uudised on halvad uudised ja sageli ei soovi me neid kuulata või tahame selle igal juhul mõistuspärastada. Sama lugu oli Juudas Jeremijaga ja ikkega, mida ta kandis eksimatu hoiatussõnumina inimestele. „Kokkutulnud saadikute imestusel polnud piire, kui Jeremija, alistumise ike kaelas, neile Jumala tahte teatavaks tegi.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 444.

Loe Jr 28:1–9. Kujuta ette, et sa oled Juuda riigi elanik ja vaatad pealt kõike, mis toimub. Keda sa usuksid? Keda sa tahaksid uskuda? Milline põhjus oleks sul, kui üldse mingi, uskuda pigem Hananjat kui Jeremijat?

Jeremija tõstis oma hääle Jumala nimel ja ka Hananja rääkis Jumala nimel. Kes siis rääkis Jumala eest? Mõlemad ju ei saanud! Meie jaoks täna on vastus silmanähtav. Mõnegi jaoks tollal võis see olla palju keerulisem, isegi kui Jeremija esitab salmides 8 ja 9 võimsa mõtte: *prohvetid minevikus on jutlustanud sama sõnumit, mida mina, süüotsust ja hävingut.*

„Preestrite ja rahva juuresolekul palus Jeremija tõsiselt neil alistuda Babüloonia kuningale Issanda poolt määratud ajaks. Ta pööras Juuda meeste tähelepanu Hoosea, Habakuki, Sefanja ja teiste prohvetite kuulutustele, kelle noomitus- ja hoiatussõnumid olid olnud samasugused kui tema. Ta nimetas kuulajaile sündmusi, mis olid täitnud kahetsemata pattude kohta öeldud prohvetikuulutused. Minevikus olid Jumala karistused tabanud meeltparandamatuid täpselt nii, nagu olid ilmutanud Tema käskjalad.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 445.

Lühidalt, nii nagu meil täna tuleb võtta õppust Jumala rahva ajaloost, püüdis Jeremija omal ajal panna rahvast sama tegema: *õppima möödani-kust, nii et sa ei tee samu vigu, mida tegid su esiisad.* Juhul, kui nende jaoks oli olnud raske teda varem kuulata, siis nüüd, Hananja vastupidise „jutluse“ peale, muutus Jeremija ülesanne sellevõrra keerulisemaks.

Hananja, kelle nimi tähendab „Jumal on olnud helde“, näis esitavat sõnumit armust, andestusest, päästest. Mida peaksime õppima sellelt valelt armukuulutajalt?

Kolmapäev, 25. november

Rauast ike

Lahing prohvetite vahel oli enamat kui ainult sõnad, see oli ka tegutsemine. Jumala korraldusele kuulekas olles pani Jeremija oma kaela ümber puust ikke; see oli varjamatu sümbol sõnumist, mida tal rahvale kanda tuli.

Milline oli Hananja prohvetlik tegu? Jr 28:1–11.

Kujutlege näiteks, et pärast seda, kui Jeesus needis ära viigipuu (Mk 11:13, 19–21), oleks keegi, kes oli kuulnud, mida Jeesus ütles, ja teadis, mis oli juhtunud, istutanud samale kohale uue viigipuu, püüdes teha tühjaks Jeesususe prohvetlikku kuulutust. Hananja toimis just niiviisi Jeremijaga ja ettekuulutusega, mida tema kaela ümber olev ike sümboliseeris. See oli Jeremija poolt väljaöeldu avalik trotsimine.

Pööra tähelepanu ka Jeremija reaktsioonile. Kirjakohas pole talletatud sõnagi sellest, mida ta ütles kohe pärast seda, kui ike murti. Ta lihtsalt pööras ringi ja läks ära. Juhul, kui lugu lõppenuks siin, oleks võinud jääda mulje, et prohvet taandus lüüasaanult.

Loe Jr 28:12–14. Mis edasi sai? Milline oli Jeremija järgmine sõnum?

Jeremija vastus ei olnud kättemaksusõnum: *sina tegid mulle nii, sellepärast teen mina sulle naa*. Tegemist oli hoopis uue selge sõnumiga Issandalt, kuid isegi eelmisest tõsisemaga. Hananja võis küll purustada puust ikke, kuid kes suudaks murda rauast iket? Teatud mõttes ütles Issand neile nii: oma jonnakusega ja keeldumisega kuuletuda tegid nad asja ainult hullemaks. Kui sinu meelest on puust ikke halb, siis proovi rauast iket.

Kes poleks tunda saanud seda ränka teed, kuidas me oma jonnakusega teeme asjad veel keerulisemaks? Kui kõne all on Issand, siis miks on alati parem alla anda ja kohe alanduda kui jätkata võitlemist ja teha asjad enda jaoks raskemaks?

„Kuule ometi, Hananja! Issand ei ole sind läkitanud, vaid sina oled pannud selle rahva uskuma valet“ (Jr 28:15).

Vastus, kummal oli õigus, tuli üsna pea. Jr 28:16, 17 räägib meile valeprohveti saatusest, mis oli just selline, nagu õige prohvet oli öelnud.

Kuigi Hananja suri, oli ta rahvast siiski kahjustanud. Tema teod käisid selles mõttes tema kannul. Ta oli inimesed „pannud uskuma valet“. Heebreakeelne tegusõna siin on *hiphil*, kausatiiv [= põhjustava tegevust näitav sõna] tegusõnast „usaldama“. Tema põhjustas selle, et nad toetusid valele, mitte et ta neid füüsilises mõttes selleks sundis, vaid pettuse kaudu. Kuigi Issand ei olnud teda saatnud, rääkis ta Issanda nimel, millel Juudas oli suuresti kaalu. Lisaks sellele oli Hananja sõnum „armust“, „päästest“ ja „lunastamisest“ kindlasti midagi sellist, mida inimesed kuulda tahtsid, arvestades suurt ähvardust, mida Babüloonia nende riigi jaoks kujutas. Ometi oli see vale „evangeelium“, vale sõnum päästest, mida Issand neile ei olnud andnud. Ajal, mil inimestel oli vaja kuulata Jeremija sõnu ja lunastussõnumit, mida tema kandis, kuulasid nad hoopiski Hananja sõnu ning see tegi nende hädad veel hullemaks.

Mis on järgmistel kirjakohtadel ühist Jr 28:15ga?

2Tm 4:3,4

2Ts2:10–12

Täna pole asjalood teisiti: oleme suures võitluses, lahingus maailma miljardite inimeste südame ja pea pärast. Saatan töötab virgalt, et panna nii paljusid kui võimalik „usaldama valet“ ning kuigi see vale võib tulla väga erinevas maskeeringus ja vormis, jääb see alati valeks. Saatan võib valetada kõige ja kõigi kohta, aga lõppude lõpuks, kuna Jeesus ütles: „Mina olen tee ja tõde ja elu“ (Jh 14:6), on vale kõik see, mis ei sisalda Jeesuses olevat tõde.

Missugused on mõned valed, mis on meie tänases kultuuris vägagi valdavad? Miks on klammerdumine Jeesuse ja Tema Sõna külge meie ainus kaitse nende eest?

Edasiseks uurimiseks: Nagu näinud oleme, tahavad inimesed uskuda häid uudiseid, mitte halbu. Nad tahtsid näiteks uskuda Hananja sõnumit, mitte Jeremija oma. Täna toimub sama. Paljud toonitavad näiteks ikka veel, et meie maailm paraneb ajapikku. Ometi näeb isegi selline jumalasalgaja nagu Terry Eagleton, kui narr selline mõte on: „Juhul, kui üldse on olnud üks vaga müüt ja tükk kergeusklikku ebausku, siis on selleks liberaal-ratsionalistlik uskumus, et mõni luksatus välja arvatud, oleme me kõik pidevalt teel paremasse maailma. Selline rabe võidutsemine on igand liberalismi sangarlikust eposhist, mil keskklassi täht oli tõusuteel. Tänapäeval on see ninapidi koos küünilisuse, skeptitsismi või nihilismiga, kuhu on mandunud suur osa seda aulist päritolu.“ – *Reason, Faith, and Revolution: Reflections on the God Debate*, lk 70, Kindle Edition. Kuigi mõni tahk elus on paranenud, on meie maailmal pakkuda meile vähe lootust, vähe lohutust, eriti pikemas perspektiivis. Selleks, et meil oleks üldse mingit tegelikku lootust, peab see olema milleski jumalikus, mitte maapealses, milleski üleloomulikus, mitte loomulikus. Loomulikult, just sellest kõigest evangeelium jutustabki: Jumala jumalikust ja üleloomulikust sekkumisest meie maailma ja meie ellu. Mida enamat oleks meil ilma selleta peale veel rohkemate Hananjade ja nende valede?

Küsimused aruteluks:

1. Mõttele meie Maa tulevikule tervikuna, kas või ainult puhtinimlikust vaatepunktist. Kas see paistab lootusrikka ja paljulubavana või näib see olevat hirmutav, ohtlik ja täis ebakindlust? Mismoodi sa oma vastuseid põhjendaksid?

2. Jeremija sõnum, nagu me Hananja vale kontekstis nägime, oli vaadata minevikku, vaadata ajalukku ja õppida sellest. Ellen G. White kirjutas sarnased sõnad: „Meil ei ole tuleviku suhtes midagi karta, välja arvatud siis, kui unustame, mismoodi Issand on meid juhtinud ja mida tema on meile möödunud ajal õpetanud.“ – *Life Sketches*, lk 196. Mida ta sellega mõtleb? Mis on meie minevikus juhtunud ja missugune on selles peituv Jumala õppetund, mis aitab meil ette valmistada selleks, mis kahtlemata tulevikus tuleb?

3. Hananja edastas vale armusõnumi. Millised on tänasel päeval sellised armusõnumid, mille suhtes tuleb meil valvel olla? Arm on mõistagi meie ainus lootus, aga mil viisil saab seda esitada valena?

Jumala päästev käsi – 2. osa

Haavade ravimine oli peaaegu sama piinav nagu vigastused ise. Iga päev võtsid haiglaõed sidemed ära ja leotasid põletushaavu lahusse. Siis kaapisid nad haavu õrnalt, et kõrvaldada surnud nahka. See pidi aitama vältida infektsiooni. Õed õpetasid proua Bandale, kuidas haavu pesta ja arstirohtu peale panna. Naine jäi haiglasse oma abikaasa ja poja juurde, et neile toitu valmistada ja nende eest hoolitsemisel abiks olla.

Kahe pika kuu järel palus pastor Banda tungivalt end haiglast välja kirjutada. Tema lihased olid nõrgad ja ta suutis vaevu käia, kuid ta oli mures oma koguduseliikmete pärast.

Pärast pastor Banda kopupöördumist jäid Joshua ja ema haiglasse veel neljaks kuuks. Iga päev rääkis ema julgustavalt pojaga, siis kui ta poisi haavu puhastas ja sidus. Tema kohalolu andis Joshuale jõudu ja lootust.

Pereliikmetel oli raske üksteisest nii paljude kuude jooksul lahus olla. Nad ei näinud üksteist silmast silma, kuid said palvetada,

Kuue kuu pärast viidi Joshua üle taastusravihaiglasse, kus ta sai järgmise kolme kuu jooksul füsioteraapiat. Ta ei saanud kõndida, aga lohistas end käimisraami abil edasi. Tema ema alustas uut igapäevast tegevusterida. Ta leotas poja jalgu sooja veega ja venitas ta jalalihaseid. See oli valus, kuid ema ergutas Joshuat nutmise asemel laulma.

Lõpuks oli Joshua suuteline koju minema, kuid ema jätkas tema ravi- mist ja käima julgustamist. Kui poiss nägi oma sõpru õues mängimas, tahtis temagi mängida. Pärast aastapikkust ravi ja taastumist oli Joshua suuteline ilma kõrvalise abita käima.

Ka pastor Banda taastumine võttis kaua aega. Tema kahjustatud jalalihased ei veninud nii palju, et oleksid võimaldanud tal jalgrattaga sõita. See pärast muutus tal päris keeruliseks maakonna ühe koguduse juurest teise juurde minna. Kuid tema kogudused jätkasid kasvamist arvuliselt ja usus.

Pastor Banda teab, et nende raskes katsumuses oli Jumal iga tema pere- liikme kõrval, neid julgustades, õnnistades ja tervistades. „Jumal õnnistas meid ka meie kõige keerulisemal ajal,“ ütleb ta. „Kui ma haiglast tagasi tööle tulin, käis koguduse käsi isegi veel paremini ning kogudusse tuli rohkem inimesi kui enne tulekahjut.“

Proua Banda oli samuti tänulik Jumala õnnistuste eest kohutava katsumuse ajal. „Tänan Jumalat, et Ta päästis mu abikaasa ja poja elu,“ ütleb ta. „See kogemus õpetas mulle, kui tähtis on veeta rohkem aega oma perekonnaliikmetega. Ma polnud varem märganud väikese Joshua juures nii mõndagi erilist omadust, mida nägin siis, kui ta oli haiglas. Näiteks on tal imeline anne laulda ja ma ei mõistnud seda päriselt enne, kui kuulsin teda haiglavoodis laulmas. Pika haiglasoleku jooksul oli meil aega saada headeks sõpradeks teineteise ja Jumalaga.“

Pärast õpinguid Solusi Ülikoolis Zimbabwe tegutseb Wesley Banda nüüd ordineeritud jutlustajana Malawi Vabariigis. Solusis elades käis ka Oliva Banda mõnes ainetunnis, nii kuidas aeg võimaldas.

Jeruusalemma hävitamine

Hingamispäeva päraslõuna

Selle nädala õppeaine: Hs 8. ptk; Rm 1:22–25; Jr 37:1–10; 38:1–6; Jr 29:1–14; Tn 9:2.

Meelespeetav tekst: „Ja taotlege selle linna heaolu, kuhu ma olen lasknud teid viia, ja paluge selleks Issandat; sest selle hea põli on teie hea põli“ (Jr 29:7).

„Mõne lühikese aasta pärast asus Jumal kasutama Babüloonia kuningat oma viha tööriistana meeltparandamatu Juuda vastu. Nebukadnet-sari piiramissalgad olid tulemas ikka ja jälle ahistama Jeruusalemma ja tungima linna. Esialgu väikeste salkkondade kaupa, hiljem tuhandeliste ja kümnetuhandeliste salkadena viidi Juuda pagulusse Sinearimaale. Juuda kuningad Joojakim, Joojakin ja Sidkija said järgemööda Babüloonia valitseja vasallideks ja igaüks neist püüdis tõsta mässu. Mässulist rahvast hakati karistama järjest rängemalt, kuni viimaks tehti kogu maa elanikest tühjaks. Jeruusalemm laastati ja põletati maha. Saalomoni poolt ehitatud tempel hävitati ning Juuda kuningriik langes ega saanud enam iialgi endist kohta maailma rahvaste seas.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 422, 423.

Nagu näinud oleme ja veel näeme, ei juhtunud midagi ilma rikkalike hoiatusteta ja prohvetite, eriti Jeremija anumiseta. Inimeste kuulamast keeldumine tõi kaasa varemed. Oh, et meie nende vigadest õpiksime!

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 5. detsembriks.

Kuigi Jeremija võis ennast aeg-ajalt väga üksildasena tunda, ei olnud ta üksildane. Jumal oli äratanud Hesekieli, kaasaegse Babüloonia vangide hulgas, nii pagendatute julgustamiseks ja hoiatamiseks kui ka selleks, et kinnitada seda, mida Issand oli pikkadel ja rasketel aastatel Jeremija kaudu rääkinud. Oma teenistusaja jooksul hoiatas Hesekiel vange meeletuse eest, et nad ei usuks valesid ettekuulutusi, mis ennustasid peatset tagasipöördumist Babülooniast. Temal tuli ka mitmesuguste sümbolite ja sõnumite kaudu kõneleda laastavast piiramisest, mille tõttu Jeruusalemm lõpuks langes, kuna inimesed keeldusid kahetsemast enda patte ja pöördumast oma ärataganemisest.

Loe Hs 8. ptk. Mida prohvetile näidati? Mida räägib see meile valitseva kultuuri jõulisest mõjust ja sellest, kuidas see saab mõjutada ka pühimaid asju? Milline hoiatus peaks siin leiduma meie jaoks?

Vaatamata sellele, kui sageli ja selgelt hoiatasid Moosese ja prohvetite kirjutised ebajumalateenistuse ja teiste jumalate kummardamise eest, näitavad need salmid, et just nimelt seda tehti, isegi templi pühal pinnal. „Tammuse taganutmine“ oli kaebusrituaal ühele Mesopotaamia jumalale. Pole ime, et 2Aja ütleb: „Nõndasamuti ka kõik Juuda vürstid, preestrid ja rahvas lisisid üha üleastumisi paganate igasugu jäleduste eeskujul ja rüvetasid Issanda koja, mille ta Jeruusalemmas oli pühitsetud“ (2Aja 36:14).

Vaata hoolikalt Hs 8:12. Tõlge „oma kuju kambris“ on natuke ebaselge. See võib tähendada kambreid, kus nad oma ebajumalaid hoidsid, või nende ettekujutuse kambreid, südant. Nii või teisiti, kuid rahvavaned ja rahvajuhid olid langenud piisavalt madalale, ütlemaks, et Issand ei näe, mida nad teevad, et Issand on nad maha jätnud. Teisiti võib sama öelda nii: „Issand ei hooli neist asjust; need ei ole tähtsad.“ Otse sealsamas Jumala templi pühal pinnal viljelesid need inimesed jämedaimat ebajumalateenistust, tehes kõike seda, mida Jumala sõnad neil erilisel olid keelanud teha. Veel halvem, oma meeltes õigustasid nad enda tegusid. Siin näeme jälle seda, mida Paulus pidas silmas siis, kui ta rääkis neist, kes teenisid lootut Looja asemel (vaata Rm 1:22–25).

Esmaspäev, 30. november

Kuningas Sidkija õnnetu valitsemine

Sidkija, kelle nimi tähendab „Jahve õigus“, oli viimane kuningas Juuda troonil enne, kui babüloomlased selle 586. aastal eKr hävitasid. Alguses näis ta olevat valmis kuuletuma Jeremija sõnadele ja allutama ennast babüloomlastele. Kuid selline suhtumine ei jäänud püsima.

Loe Jr 37:1–10. Missugune oli Jeremija hoiatus kuningas Sidkijale?

Oma alamate, kõige tõenäolisemalt ülikute poolt tuleneva surve tõttu ei hoolinud Sidkija Jeremija hoiatustest ja sõlmis sõjaliidu egiptlastega, lootes purustada babüloomlastelt tuleva ohu. (Vaata Hs 17:15–18.) Vastavalt varasemale hoiatusele ei tulnud egiptlastelt mingit päästet.

Loe Jr 38:1–6. Mis juhtus Jeremijaga (jälle), kuna ta kuulutas rahvale Jumala sõna?

Nagu Jeesus ütles: „... kusagil ei austata prohvetit vähem kui ta oma kodukohas ja oma sugulaste juures ja oma majas“ (Mk 6:4). Jeremija-vaeseke vaatas jälle otsa oma kaasmaalaste vihale. Samas ei saanud ei Jeremija ega ka ülejäänud rahvas öelda et neid pole hoiatatud. Antud juhul käis hoiatus katsumuste kohta, millele ta pörkub siis, kui ta jääb ustavaks, täpselt nii, nagu ta tegi!

Küllap pidi see olema ka Jeremija jaoks raske, sest teda süüdistati rahva moraali nõrgestamises. Kui inimesed vaatasid otsa väljastpoolt tulevale vaenlasele, kelle vastu nad tahtsid võidelda, ning Jeremija oli käinud aastaid ja aastaid ringi, öeldes, et see ei lähe korda, et nad ei võida ja et isegi Issand on nende vastu, siis on arusaadav, et nad püüdsid tema suu sulgeda. Patust väga paadunuina ei kuulunud nad Issanda häält, kes nendega rääkis; nad mõtlesid hoopiski, et see oli vaenlase hääl.

Augus olla oli raske, kuid mõtle sellele, kui palju raskem oli Jeremija jaoks kuulda tema vastu suunatud süüdistusi, et ta tahab oma rahvale halba teha, mitte ei seisa heaolu eest. Kuidas tunned ennast, kui sind süüdistatakse neile halva tegemises, keda sa püüad aidata?

Jeruusalemma piiramine algas jaanuaris aastal 588 eKr ja kestis kuni 586. a hilissuveni eKr. Jeruusalemm suutis püsida rohkem kui kaks aastat enne, kui Jeremija prohvetlikud sõnad täitusid ning babüloonia väed müürid maha murdsid ja linna hävitasid. Nälg linnas oli nii suur, et kaitsjad kaotasid jõu ega suutnud enam vastu panna. Kuningas Sidkija põgenes koos perega, kuid asjata. Ta võeti kinni ja viidi Nebukadnetsari ette, kes laskis tema pojad ta silme all hukata. Võime lugeda sellest kurvast loost Jr 39:1–10.

Loe Jr 40:1–6. Millise tähendusega olid Nebusaradani sõnad Jeremijale?

Kas pole kõitev, et see paganlik väejuht mõistis olukorda palju paremini kui Jeremija enda rahvas! Ilmselt teadsid babüloonselased üht-teist Jeremijast ja tema tööst ning nad kohtlesid teda teisiti kui muid inimesi, näiteks Sidkijat (vaata Jr 39.11, 12). Kirjakoht ei ütle, kas see paganlik juht omistas Jeruusalemma vallutamise Issandale, kes karistas niimoodi oma rahvast nende pattude eest, või oma jumalate üleolekule Juuda omast. Oli kuidas oli, kuid siin on jahmatamapanev tunnistus sellest, kuidas ka keset niisugust tarbetut õnnetust ilmutas Issand endast üht-teist paganatele.

Millise valiku langetab Jeremija – kas läheb vangivõetutega Babüloonia sse või jääb järelejääjatega kohale? Kõiki asjaolusid arvestades polnud kumbki väljavaade eriti palju pakkuv. Muidugi olid mõlema grupi vaimulikud vajadused suured ja Jeremija oleks saanud teenida kummagi valiku puhul. Jeremija otsustas jääda maale järelejäänud rühma juurde, vaeste inimeste juurde, kes kahtlemata vajasid vägagi seda julgustust ja abi, mida nad said (vaata Jr 40:6, 7).

Kuidas õpid sa teenima kaasinimesi, vaatamata olukordadele, milles oled? Miks on ka su enda jaoks tähtis, et sa teeniksid niimoodi, kuidas vähegi saad?

Kolmapäev, 2. detsember

Kõigest oma südamest

„Ja te otsite mind ja leiate minu, kui te nõuate mind kõigest oma südamest“ (Jr 29:13). Missugune on sinu enda kogemus selle töötusega? Mida tähendab „kõigest oma südamest“?

Issand teab lõppu juba algusest. Ka siis, kui inimesed Jeruusalemmas võitlesid babüloomlastega, lootes ikka veel, et valeprohvetite sõnad olid õiged, kasutas Issand Jeremijat selleks, et rääkida tulevikust, et rääkida neile, kes juba olid Babülooonias, ja neile, kes lõpuks sinna viidi. Ning milliseid sõnu ta rääkis!

Loe Jr 29:1–14. Kuidas avaldub neis salmides Jumala armastus ja halastus?

Siin oli õige armusõnum, erinev vale „armu“ sõnumist, mida inimesed olid kuulnud prohvetite suust, kes rääkisid neile, et nende pagendus saab otsa lühikese ajaga, ehk isegi ainult kahe aastaga. Jumala plaan ei olnud selline ja nii ei juhtunud. Neil tuli hoopis Moosese selgetele õpetustele tuginedes võtta omaks, et nende saatus oli selline, vähemalt käesoleval hetkel; kuid nagu Mooses oli öelnud, juhul kui nad kahetsevad, antakse nende maa neile tagasi.

Loe 5Ms 30:1–4. Kuidas kajastavad need salmid seda, mida Jeremija rahvale ütles? (Vaata ka 5Ms 4:29.)

Meile on antud Ellen G. White'i töö näol imeline prohvetlik and. Kuidas tagada, et meie ei näitaks tänapäeval tema suhtes üles samasugust hoiakut, nagu paljud (aga mitte kõik) näitasid üles Jeremija suhtes?

Jeremija prohvetikuulutustel pidi olema kahekordne mõju vangide mõtlemisele: ühest küljest pidid nad lõpetama valeprohvetite öeldu uskumise ja teisest küljest ei pidanud nad olema rusutud. Ta palus oma vangiviidud kaasmaalasi palvetada Baabüloni pärast. Selline palve võis küüditatutele tunduda üllatav. Jeremija palus vangiviidutelt midagi sellist, mis oli Iisraeli varasemas ajaloos ennekuulmatu. Täiesti tundmatu oli palve vaenlaste eest, kes olid neile, Jumala valitud rahvale, teinud midagi sellist nagu babüloonlased. Prohvet rebis maha kogu nende arusaama templi ja Jeruusalemma kohta; nad pidid palvetama paganlikul maal ning igavene Jumal pidi neid kuulama.

Pööra tähelepanu ka sellele, mida Jeremija ütleb Jr 29:7 – et nende „peremeesrahva“ hea põli tähendab ka nende head põlve. Olles sellel maal võõrad ja majalised, olid nad eriti haavatavad juhul, kui Babüloonia rahval tervikuna oleksid asjad halvasti läinud. Ajaloo jooksul oleme näinud kurbi näiteid sallimatusest, mis muutub eriti halvaks siis, kui üks rahvas seisab silmitsi halbade aegadega; inimesed otsivad patuoinaid, kedagi, keda süüdistada, ning vähemus, võõramaalased, saavad sageli sihtmärgiks. See on õnnetu reaalsus.

Missugune imeline lootus antakse pagenduses olijaile Jr 29:10? (Vaata ka Jr 25:11, 12; 2Aja 36:21; Tn 9:2.)

Kõik, mille toimumist Issand oli kuulutanud, juhtuski, seega oli neil väga suur põhjus usaldada, et Tema täidab ka selle prohvetikuulutuse (Jr 29:10). Me ei tea, miks oli vangipõlveaeg just 70 aastat, aga kindlasti seondub see mõttega maa puhkeaegadest (vaata 3Ms 25:4; 26:34, 43). Selle prohvetikuulutuse juures on väga tähtis tõsiasi, et juhul, kui vangid oleksid selle usus ja allumises vastu võtnud, siis andnuks see neile palju lootust ja kinnitust Issanda täielikust üleolekust. Vaatamata nähaolevale, vaatamata kohutavale õnnetusele, mis nende peale langes, võisid nad teada, et kõik ei ole kadunud ja Issand ei ole neid maha jätanud. Nad olid endiselt lepingurahvas ning Issand ei olnud nendega või Iisraeli rahvaga lõpparvet teinud. Lunastus oli saadaval kõikidele, kes olid valmis tingimusi täitma.

Missugune prohvetikuulutus annab sulle suurt lootust tulevikuks? Millised töötused tugevdavad su usku ja aitavad sul õppida Issandat usaldama, tulgu siis mis tahes?

Edasiseks uurimiseks: „Meil on pidev oht libiseda üle evangeeliumi lihtsusest. Paljudel on tungiv soov jahmatada maailma millegi originaalsega, mis viiks inimesed vaimulikku joovastusse ning muudaks praeguse kogemuse korda. Kindlasti vajatakse väga muutust praeguse kogemuse korras, sest käesoleva aja tõe pühadust ei tajuta nii, nagu seda peaks, kuid muutus, mida vajame, on südame muutus ja saavutatakse ainult individuaalselt Jumalat otsides Temalt õnnistuste saamiseks, Temalt Tema jõudu anudes, tungivalt palvetades, et Tema arm võiks meie üle olla ning et meie iseloom saaks muudetud. Me vajame sellist muutust täna ning sellise kogemuse saavutamiseks peaksime harjutama sihikindlat energiat ja ilmutama südamepõhjust tulevat innukust. Peaksime küsima tõelise siirusega: „Mida ma peaksin tegema, et saada päästetud?“ Peaksime teadma just milliseid samme tuleb taeva poole astumiseks teha.“ – Ellen G. White, *Valitud kuulutused*, 1. raamat, lk-d 187, 188.

Küsimused aruteluks:

1. Nagu nägime, käskis Jeremija rahval „otsida Issandat“. Kuidas me seda teeme? Kui keegi ütleks sulle: „Ma tahan Jumalat isiklikult tunda; kuidas ma Ta leian?“, mida sa vastaksid?

2. Mõtiskle veelkord mõtte üle, miks on ajaloo jooksul prohveteid omas ajas nii väärtalt koheldud ja väärsti mõistetud. Mida peaks see meile õpetama ja saaks õpetada, kuidas tuleks meil suhtuda Ellen G. White'i töösse? Mõttele temale Jeeseuse sõnade kontekstis: „Häda teile, kirjatundjad ja variserid, te silmakirjatsejad, sest te ehitate prohvetite hauamärke ja ehite õigete hauakambreid ja ütlete: „Kui meie oleksime elanud oma esiisade päevil, siis meie küll ei oleks olnud nende kaasosalised prohvetite vere valamisel.“ Nõnda te tunnistate ise eneste kohta, et teie olete prohvetite tapjate pojad“ (Mt 23:29–31).

3. Mõttele pikemalt neljapäevase osa viimasele küsimusele. Minevikus on täitunud palju Piibli prohvetikuulutusi ning meie võime oma vaatenurgast täna nende täitumist näha. Mismoodi saavad need täideminekud aidata meil usaldada kuulutusi, mille täitumine on meie jaoks alles ees?

Kuumalained tantsisklesid kõrvetava liiva kohal. Väikene tõmmu bušman sammus sihikindlalt ida poole üle tohutu Kalahari kõrbe, heites sageli pilgu pisikesele hallile pilvele eespool taevaserval. Sekoba kuuletus juhistele, mida ta oli unenäos saanud. Ingel oli teda juhendanud, et ta otsiks üles mehe nimega William, kes saaks teda õpetada tõelise Jumala asjus.

Targad mehed liikusid kord tähe järgi, Sekoba liikus pilve järgi, kuni see ühe küla kohal peatuma jäi. Aga siis, kui ta külaelanikele oma unenäost rääkis, pilkasid ja naersid nad tema üle. Samal öösel ilmus ingel uuesti ja käskis tal jätkata teekonda ida poole. Olles rännanud läbi kõrbe peaaegu kuu aega, leidis Sekoba üles pastor William Moyo, kes oli tema tulekuks ette valmistatud unenäo kaudu.

Mitu nädalat õpetas pastor William Sekobale Jumalaga seotut. Bušman omakorda jutustas imepärase loo Jumala juhtimisest. Noore mehena oli ta tugevasti tundnud, et peab õppima lugema ja kirjutama, nii et nüüd oli ta võimeline ise pastori Williami Piiblit lugema. Mitu aastat varem, kui näljased lõvid olid palju kariloomi tapnud, oli tal mulje, et lõvid olid kõrgema võimu kontrolli all. Kui ta selle võimu poole palvetas, siis lõvid lahkusid sellest piirkonnast. Kui ta kuulis ristiusust ja hakkas innukalt Jumalat otsima, oli ingel unenäos juhtinud teda pastori Williami juurde.

Pärast seda, kui Sekoba oli õppinud tundma evangeeliumi häid sõnumeid, võttis ta pastori Williami endaga kaasa, et mees räägiks Jumalast tema pere teistelegi liikmetele ja valmistaks nad ette ristimiseks. Just nii sai teoks, et 1948. aastal ristiti esimesed uskutulnud bušmanid.

Bušmanid on lühikest kasvu inimesed, keskmiselt viie jala pikkused, kes rändavad traditsiooniliselt väikeste salkadena ringi ning elatuvad küttimisest ja korilusest. Nad on rändrahvas, kes on õppinud elus püsima Botswana karmis kõrbepiirkonnas.

Kliima Botswanas on üldiselt sademetevaene; Kalahari kõrbes, mis katab riigi edelaosa, sajab vähem kui üheksa tolli vihma aastas. Bušmanid on palju aastaid olnud seitsmenda päeva adventistidega kontaktis pühendunud arstide kaudu Kanye haiglas. Järgmises misjoniloos jutustab dr K. Seligman ühest kohtumisest.

Jätkub

Leping

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 1Ms 9:1–17; 12:1–3; Gl 3:6–9, 15–18; 2Ms 24. ptk; Jr 31:31–34; 1Kr 11:24–26.

Meelespeetav tekst: „Vaata, päevad tulevad, ütleb Issand, mil ma teen Israeli sooga ja Juuda sooga uue lepingu“ (Jr 31:31).

Kuigi Piibel räägib mitmuses „lepingutest“ (Rm 9:4; Gl 4:24), on ainult üks põhileping, armuleping, millega Jumal omistab pattulange-
nud olevustele pääste; neile, kes seda usu kaudu taotlevad. Mitmuslik „lepingute“ mõiste tuleneb mitmesugustest viisidest, kuidas Jumal on põhilepingu töötuse taaskäivitanud, et rahuldada oma rahva vajadusi eri aegadel ja paigus.

Mõte on aga sama, olgu siis tegu aadamliku lepinguga (leping Aadama-
maga; 1Ms 3:15), aabrahamliku lepinguga (leping Aabrahamiga; 1Ms 12:1–3; Gl 3:6–9); siinailiku lepinguga (leping Siinai mäe juures; 2Ms 20:2), taavetliku lepinguga (leping Taavetiga Hs 37:24–27) või uue lepinguga (Jr 31:31–33). Lunastus, mida Jumal pakub, on and, pälvi-
matu ja ärateenimatu, ning inimese vastus sellele annile – selles mõttes, et inimkond peab kinni selle kokkuleppe omast poolest – on ustavus ja sõnakuulmine.

Uut lepingut nimetatakse esimest korda Jeremija raamatus Israeli pagendusest tagasipöördumise kontekstis, koos õnnistustega, mida Jumal neile tagab. Ka keset õnnetust ja häda sirutub Issand oma ise-
meelse rahva poole, pakkudes lootust ja taastamist.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 12. detsembriks.

Jumala leping kogu inimkonnaga

Näeme, kui halb maailm tänasel päeval on; see tähendab, et me näeme kõike seda kurjust ja ometi on Jumal meiega ikka veel kannatlik. Nii et võime vaid ette kujutada, kui halvad pidid asjalood olema siis, kui Issand hävitas kogu maailma veeputusega.

„Jumal oli andnud inimestele elu juhtnööriks oma käsud, kuid käskudest astuti üle ja anduti kõikmõeldavatele pattudele. Inimeste kurjus oli avalik ja jultunud; õiglus tallati jalge alla ning rõhutute hädahüüded tõusid taeva poole.“ – Ellen G. White, *Patriarhid ja prohvetid*, lk 91.

Loe 1Ms 9:1–17. Missugune leping tehti Jumala ja inimkonna vahel ning kuidas peegeldab see Jumala armu oma kätetöö suhtes?

Leping, mille Jumal Noale teatavaks tegi, oli piibellikest lepingutest kõige universaalsem, kõikehaaravam; see tehti kogu inimkonnaga ning see hõlmas ka loomad ja looduse (1Ms 9:12). Pealegi oli see ühepoolne lepe: Issand ei pannud nende peale, kellega Ta selle lepingu tegi, ühtki nõudmist või eritingimust. Ta lihtsalt ei hävita seda Maad enam veega ja kõik. Erinevalt teistest lepingutest polnud miski selle puhul tingimuslik.

Siis pitseeris Jumal oma lepingu nähtava tähisega, vikerkaarega, mis sümboliseerib lepingutootust, et seda Maad ei hävitata enam uue veeputusega. Iga kord, kui näeme vikerkaart, tõestab puhtalt tõsiasi, et oleme siin ja näeme seda, Jumala iidset lepingutootust. (Lõpuks, kui üldine veeputus oleks meid minema pühkinud, siis ei oleks me siin vikerkaart vaatamas!) Selle Maa pideva patu ja kurjuse keskel õnnistatakse meid aeg-ajalt vikerkaare iluga, kogu maailma jaoks antud Jumala armu tähisega. Võime vaadata sellele ja saada lootust, mitte üksnes sellest, kui kaunis on vikerkaar, vaid ka teadmises, et see on sõnum Jumalalt, sõnum Tema armastusest meie armetu planeedi suhtes.

Mõtiskle vikerkaare hiilgusest ja ilust. Eriti selle valgel, mida Piibel meile vikerkaarest räägib, mismoodi tõmbab see meid Jumala, inimmoistust ületava, millegi suurema poole kui üksnes see maailm?

Esmaspäev, 7. detsember

Leping Aabrahamiga

Loe IMs 12:1–3; 15:1–5; 17:1–14. Mida räägivad need salmid meile sellest, mida kavatses Issand teha lepingu kaudu Aabrahamiga?

Armuleping Aabrahamiga on kogu lunastusloo käigus põhiline. Just seepärast kasutas Paulus seda, et aidata selgitada lunastusplaani nii, nagu see täitus Jeesuses.

Loe Gl 3:6–9, 15–18. Kuidas ühendab Paulus Aabrahamiga tehtud lepingu Jeesusega ja ainult usu läbi pääste saamisega?

Aabrahami soo kaudu – ei viidata mitte tema paljudele järeltulijatele, vaid eelkõige ühele, Jeesusele (vaata Gl 3:16) – õnnistab Jumal kogu maailma. Kõik, kes saavad Aabrahami soo osaks, mis toimub Kristusesse uskumise kaudu (Gl 3:29), leiavad, et Aabrahami Jumal on ka nende Jumal. Juba tollal Aabraham „uskus Jumalat ja see arvestati talle õiguseks“ (Gl 3:6). Aabrahami päästsid teod sama vähe nagu röövli risti; alati ja ainult on Jumala päästev arm see, mis toob päästmise. Aabraham täitis lepingutootuse omapoolse osa. Tema sõnakuulelikkus tõi ilmsiks usu, mis hoidis kinni päästetootusest. Tema teod ei mõistnud teda õigeks; teod näitasid hoopis, et ta oli juba õigeks mõistetud. See on lepingu ja selle usuelus väljendamise põhiolemus (vaata Rm 4:1–3).

Mõtiskle suure tõe üle, et sinu päästelootus tuleb ainult Jeesuse õigusest, mis pannakse sinu arvele usu tõttu. Milline suur lootus ja rõõm saab tulla sellest imelisest sulle antud lubadusest?

Kuidas tehti leping Iisraeli ja Jumala vahel Siinai mäel? (2Ms 24. ptk.)

Mooses ja osa rahvajuhte läksid Siinai mäele. Nende juhtide hulgas olid Aaron ja tema kaks poega, kes esindasid preestreid, ning 70 rahvanemat ja juhti, kes esindasid rahvast. Moosesega kaasas olevad mehed pidid pidama jääma eemale, kuid Moosesel lubati astuda üles sinna, kus Jumal ilmus.

Hiljem Mooses tuli ja kinnitas lepingu koos kogu rahvaga. Ta tegi teatavaks selle, mida Jumal oli talle rääkinud, mispeale vastas rahvas selliste sõnadega: „Me tahame teha iga sõna järgi, mis Issand on rääkinud.“ (Vaata 2Ms 24:3.)

Muidugi, nii nagu Jumala rahva ajalugu on näidanud ja nagu meie enda kogemus sageli tõendab, on üks asi öelda, et oled sõnakuulelik, ja hoopis teine asi astuda edasi usus ning alistuda selleks, et tarvitada igapäevase tegevuse juures jumalikku jõudu, mis annab meile armu teha nii, nagu me lubame.

Loe Hb 4:2. Kuidas selgitab see salm Iisraeli luhtumist? Kuidas õppida vältima sama vea tegemist?

Ainult usu ja sellest tulenevatest tootustest kinnihaaramise kaudu saame olla sõnakuulelikud; jutt on kuulekusest, mis väljendub Jumala seaduste järgimises. Seadusele kuuletumine polnud Moosesel ajal igavese lepinguga rohkem vastuolus kui meie ajal. Tavaline valearusaam seadusest ja lepingust, mis kerkib harilikult esile Paulust lugedes, tuleb sellest, et ei õnnestu arvesse võtta kaasteksti, milles Paulus kirjutab – ta tegeles oma judaistlike vastastega. Nemat tahtsid teha seaduse ja sõnakuulmise usus keskseks; Paulus soovis tahtis teha keskseks Kristuse ja Tema õiguse.

Kui sageli oled sa öelnud: „Ma tahan teha iga sõna järgi, mida Issand on rääkinud!“ ja siis läbi kukkunud? Kuidas teeb see õnnetu reaalsus armu-töötuse veel väärtuslikumaks? Kas ilma selleta oleks sul üldse lootust?

Kolmapäev, 9. detsember

Uus leping: I. osa

Loe Jr 31:31–34. Mida tähendavad need salmid nii vahetus kontekstis kui ka meie jaoks tänapäeval?

Jeremija tõi need sõnad kuuldavale keset suurimat kriisi, millele see rahvas otsa vaatas: Babüloonia peatne vallutusretk, mille puhul ähvardas neid kindel häving. Siin, nagu paljudes teisteski kohtades, pakub Issand neile jälle lootust, töotust, et tegemist pole päris lõpuga ning nad saavad veel võimaluse elada õnnelikult Issanda juuresolekul.

Esimene töotus „uue lepingu“ kohta, mis Piiblis leidub, on Iisraeli tagasipöördumise kontekstis Babüloonia vangipõlvest ja selle õnnistuse võtmes, mida Jumal neile tagasipöördumisega võimaldab. Just nii nagu Siinail tehtud lepingust (Jr 31:32) üleastumine tõi neile kaasa vangipõlve, kaitseb selle lepingu uuesti tegemine neid ja nende lootust tulevikuks. Sarnaselt Siinai lepinguga saab uus lepingki olema tingimuslik ning see hõlmab sama seaduse, kümme käsku, kuid nüüd ei ole käsud kirjutatud lihtsalt kivilaudadele, vaid nende meelde ja südamesse, kus need pidanuks kogu aeg olema.

„Sama käsu, mis uurendati kivilaudadesse, uurendab Püha Vaim südame laudadele. Selle asemel, et püüaksime saavutada oma õigust, võtame me vastu Kristuse õiguse. Tema veri lepitab meie patud. Tema sõnakuulmine arvatakse meie sõnakuulmiseks. Siis toob Püha Vaimu läbi uuendatud süda esile „Vaimu vilja“. Kristuse armu läbi elame kuulekuses Jumala käsule, mis on kirjutatud meie südamesse. Kui Kristuse Vaim jääb pidevalt meisse, siis läheme läbi elu nii nagu läks Tema.“ – Ellen G. White, *Patriarhid ja prohvetid*, lk 372.

Uues lepingus andestatakse nende patud, nad tunnevad Issandat isiklikult ning nad kuuletuvad Jumala seadusele neis tegutseva Püha Vaimu abil. Vana leping varjudes ja sümbolites, uus leping tegelikkuses, pääste tuli alati usust, sellest usust, mis toob esile „Vaimu vilja“.

Jeremija prohvetikuulutust uuest lepingust saab kahte moodi rakendada: esiteks osutab see Iisraeli tagasipöördumisele Jumala juurde ja sellele, et Tema toob nad koju; teiseks osutab see Jeesuse tööle Messiana, kelle surm kinnitas ametlikult selle lepingu ning võib muuta inimeste ja Jumala vahelise suhte. Just uus leping väljendab meile kõige täielikumal määral lunastusplaani, mida varem ilmutati ainult kehas-tuste ja näidistena (Hb 10:1).

Loe Lk 22:20 ja 1Kr 11:24–26. Kuidas seostuvad need kirjakohtad Jeremija prohvetikuulutusega?

Kristuse murtud ihu ja Tema valatud veri ilmneseid Vanas Testamen-dis paasatalle ohverdamises. Viinamarjamahl kujutab Jeesuse verd, mis valati ristil, nagu ilmneb Uues Testamendis. Uus Testament ei olnud Jeesuse tegevuse algus; Tema tegevus hõlmas sama hästi ka Vana Testa-mendi, ning osasaamisteenistuses võime näha lüli, mis seob üheks kõik selle, mida Jeesus lunastusloo kestel on teinud.

Leib ja viinamarjamahl pakuvad sel juhul lühima kokkuvõtte lunas-tusloost. Ehkki need on ainult sümbolid, mõistame meie ikkagi nende sümbolite kaudu Jumala hämmastavat tegevust meie heaks.

Osasaamisteenistus osutab Kristuse surmale, kuid vähe sellest – ka Tema tagasitulekule, ilma milleta oleks Tema surm olnud mõttetu. Sest mis head oleks Kristuse esimesest tulekust ilma teise tulekuta, mil meid äratatakse üles hauast (1Ts 4:16; 1Kr 15:12–18)? Jeesus pani selle lüli paika siis, kui Ta ütles: „Aga ma ütlen teile: Mina ei joo siitpeale sellest viinapuu viljast kuni päevani, mil ma joon koos teiega uut oma Isa riigis“ (Mt 26:29). Kahtlemata on Kristuse esimene tulek lahutamatu seotud Tema teise tulekuga. Ainult teises leiab esimene oma lõpliku täitumise.

Järgmisel korral, kui sa osaled osasaamisteenistusel, siis mõtle Kristuse vande le mitte juua viinapuu viljast enne, kui Ta teeb seda koos meiega Jumala riigis. Kuidas sa ennast seda kuuldes tunned? Mida räägib see meile lähedusest, mida Kristus meiega otsib?

Edasiseks uurimiseks: Nagu nägime, õpetab Piibel, et vikerkaar on tähis Jumala lepingutöötusest seda maad enam mitte iialgi veega üle ujutada. Tänu teadusele teame nüüd, et vikerkaar tekib siis, kui päikese kiired murduvad ja peegelduvad veetilkadel, hajutades valguse eri nurkade all. Valgus tungib vihmapiiska ühes punktis, peegeldub tagasi piisa teises punktis ja väljub järgmisest, luues värvid, mida me näeme. Poet John Keats kartis, et teadus „punub vikerkaare lahti“, kuid isegi siis, kui suudame vikerkaare kohta kõike kirjeldada, mõõta, ette ennustada, selle kogust ja hulka määrata ning muukida selle sisemuse lahti footoniteks ja kvarkideks, mida muud see tõestab, kui ainult seda, et mõistame paremini neid looduseadusi, mida Jumal kasutas oma lepingutöötuse tähise loomiseks? Ühel päeval võib teadus olla suuteline seletama kõike sellest, kuidas vikerkaar on tehtud – lausa täpsusega 25 numbrikohta kümnendmurrust paremal –, kuid mitte iialgi ei saa see selgitada, miks vikerkaar on tehtud.

Meie aga teame, miks. Sest Jumal lõi meie maailma sel viisil, et siis, kui päikese kiired ja uduvihm on üksteisega õiges suhtes, lõhestab uduvihm valguse, murdes ja peegeldades seda erinevate nurkade all, mis loovad elektromagnetiliste lainete vöödid, mis meie silma puutudes tekitavad meie meeltes vikerkaare kujundi. Ja Ta tegi seda (see „miks“, mida teadus ei saa iial seletada) selleks, et tuletada meile meelde oma lepingutöötust, et Ta ei hävita maad enam iial teist korda veega.

Küsimused aruteluks:

1. Nimeta veel mõningaid üliolulisi tõdesid, mida Piibel avab, kuid mida teadus meile iial õpetada ei saa. Tegelikult kas saad väita, et tähtsaimaid asju, mida teame, ei saa teaduse kaudu kunagi avaldada? Juhul kui jah, siis millised tõed võiksid need olla?
2. Vaadake klassis üle oluline seos usu ja tegude vahel lunastusplaanis. See tähendab, mis osa on usu ja mis osa on tegudel ning kuidas kuuluvad need kristlase kogemusse?
3. Mida tähendab öelda, et seadus on uurendatud meie südamesse? Kuidas näitab see arusaam seaduse püsivust, ka uues lepingus?

Kõrbepäike kuumutas halastamatult, kui väike mees oma vibuga edasi roomas. Tema kõhna kortsulise väljanägemise järgi võis arvata, et ta oli seitsmekümnendais eluaastais, kuid tema keha oli harjunud vähese toidu ja veega ning tema liigutused olid välkkiired.

Temasse imbunud tarkusega, mis oli kogutud eelkäijate kaudu, liikus ta ettevaatlikult lähemale isahirvede karjakesele rohumaal. Olles küllalt lähedal, sobitas ta vibusse mürginoole, sihtis hoolikalt ja laskis noole lendu. See tabas märki, kuid hirve nahk oli sitke ja nool ei tunginud sügavale. Isahirv vaatas ringi ja ründas siis bušmanit, haaras ta oma kohutavatele sarvedele ja raputas teda, kuni mehel sooled kõhust välja tulid ning liivaseks said. Pärast seda, kui hirv lahkus, ajas bušman end jalule ning pihuga määrdunud kõhumassi hoides suundus ainsa abi poole, mida ta teadis, miilide kaugusel asuva adventistide haigla poole!

Mees oli peaaegu meelemärkuseta, kui ta haigla tarastatud õuele jõudis. Kohkunud personal ruttas temaga operatsioonisaali, imestades hulljulge visaduse üle, mis oli ta sinnamaani toonud. Kirurg palvetas väga innukalt, kui ta soolestikku puhastas, selle kõhuõõnde tagasi pani ja haigutava haava kinni õmbles. Ta teadis, et ainult Jumal saab bušmanile tervist anda.

Hoolsa põetuse ja paljude palvete tulemusena paranes mees lõpuks ja naasis oma pere juurde, jättes haiglapersonali arutlema selle üle, kas ta oli haiglas viibimise ajal Jumala armastust tundma õppinud või mitte.

Mitu kuud hiljem tõi väike mees, kelle kõhul oli kohutav arm, haiglasse nelja jala pikkuse helmesketi, mis oli primitiivsete vahenditega püüdlikult käsitsi tehtud, tänutäheks arstidele, kes olid ta elu päästnud.

Osa käesoleva kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusest aitab rajada seitsmenda päeva adventistide algkooli Botswanas. Palun anneta heldelt kolmeteistkümnendal hingamispäeval või igal teile sobival ajal meie turvalise veebilehe kaudu giving.adventistmission.org.

Dr K. Seligman on tegev arst Gaborones, Botswana Vabariigis.

Tagasi Egiptusesse

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Jr 40:7–16; Jr 41., 42. ja 43. ptk; 2Ms 16:3; 4Ms 16:13; Jr 44. ptk.

Meelespeetav tekst: „Issand olgu meie vastu tõsine ja ustav tunnistaja, kui me ei tee iga sõna järgi, millega Issand, su Jumal, läkitab sind meie juurde“ (Jr 42:5).

Selle nädala õppetükk viib meid prohvet Jeremija saaga lõppu. See ei ole aga „ja nad elavad õnnelikult edasi“ lõpp. Teatud mõttes võiks selle nädala õppetüki ja isegi suure osa Jeremija raamatust kokku võtta sõnades, et see, mida siin näeme, on näide armu piiridest. See tähendab, et arm ei päästa neid, kes ikkagi keelduvad seda vastu võtmast. Olenevata sellest, kui palju Issand neile rääkis, neile päästet, kaitset, lunastust, rahu ja õitsengut pakkus, põlgasid ja tõrjusid kõik peale väikese jäägi selle eemale.

Ja mida öelda Jeremija kohta? Tema elu ja töö näis inimlikust vaatenurgast võttes tagajärjetu! „Nutval prohvetil“ oli palju, mille pärast nutta. Isegi pärast seda, kui juhtus kõik, mille eest ta hoiatas, jäid inimesed ikka oma pattude ja paganluse ja mässumeele juurde, trotsides avalikult prohvetit ja pilgates neile antud Issanda Sõna.

Kuivõrd ettevaatlikud tuleb meil olla. Arm on arm sellepärast, et seda antakse vääritutele, kuid seda ei suruta kellelegi peale. Me peame olema valmis seda vastu võtma.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 19. detsembriks.

Pühapäev, 13. detsember

Poliitiline anarhia

Võiks mõelda, et linna purustamise ja babüloomlaste käest täielikult lüüa saamisega said kõik inimesed oma õppetunni kätte. Kahjuks ei võtnud kõik inimesed õppust ning draama ei lõppenud veel.

Loe Jr 40:7–16. Milline sõnum (jälle) inimestele edastati? Mida tähendab 11. salmis kasutatud väljend *osa alles jätnud*?

Hoolimata rahuõnumist ning isegi sellest tulenenud öitsengust (vaata Jr 40:12) ei rahuldunud kõik senise olukorraga.

Loe Jr 41. ptk. Milliste uute probleemide ees „allesjäänud“ nüüd seisid?

Kuigi salamõrva põhjust pole öeldud, siis tõsiasi, et selle sooritas keegi „kuninglikust soost ja üks kuninga pealikuid“ (Jr 41:1), annab mõista, et eliidi hulka kuuluvad isikud polnud ikkagi omaks võtnud mõtet, et valitud rahval oli vaja alluda Babüloonia valitsusele. Kuna Babüloonia kuningas oli Gedalja troonile pannud (vaata Jr 40:5), võis olla, et inimesed pidasid teda reetlikuks marionetiks, kes oli oma rahvusele ebalojaalne ja kes tuli seepärast koos õukonnaga kõrvaldada.

Peatüki jätkudes näeme, et see jääk vaatas nüüd otsa uuele ohule: hirmule babüloomlaste ees, kes – võib-olla juhtunu üksikasju teadmata – võis otsida kättemaksu Gedalja ja babüloonia sõdurite surma eest (vaata Jr 41:3).

Israeli ja tema meeste patud tekitasid hirmu nende hulgas, kellel polnud nende pattudega midagi pistmist. Mida peaks see meile rääkima, kuidas meie oma sõnakuulmatuse tõttu võime tekitada valu ja kannatusi kaasinimestele, ka neile, kellel pole meie pattudega mingit pistmist?

Esmaspäev, 14. detsember

Jumalikku juhtimist otsides

Loe Jr 42. ptk. Milline võimas sõnum siin leidub ja mitte ainult neile, vaid igaühele, kes otsib palves Issandalt juhtimist?

Babüloonlasi kartes otsisid inimesed Jeremija üles ja palusid tal palvetada jumaliku juhtivuse pärast nende elus. Nüüdseks pidid nad juba küll teadma, et Jeremija oli tõepoolest Jumala prohvet ning see, mida ta ütles siis, kui ta Issanda nimel rääkis, läks täide.

Samuti andsid nad vande, et teevad kõike seda, mida Jumal palub või käsib neil teha. Edasi lugedes näeme inimesi, kes näivad olevat õpetunni saanud, kes tahavad teada Jumala tahet, kuid veel tähtsam – tahavad ka selle järgi teha. Sõnad „olgu see hea või kuri, me kuulame Issanda, oma Jumala häält. Tema juurde me läkitame sinu, et meil võiks olla hea põli, kui me kuulame Issanda, oma Jumala häält“ (Jr 42:6) oli võimsaks usutunnistuseks. Oli ka aeg, pärast kõike seda, mis oli juhtunud.

Märkad siin paralleeli Jeremija varasemate sõnumitega: *ärge usaldage võõrvõime. Toetuge Issandale ning Tema toob teile õitsengu ja vabastab teid siis, kui aeg selleks on käes. Päästet ei tule kelleltki teiselt ega kusagilt mujalt. Võõrvõimud ei aidanud teid varem ja nad ei aita teid ka nüüd.*

Jumalal tuli neid hoiatada, sest Ta teadis nende südame kalduvust: tema teadis, et nad mõtlesid Egiptusesse tagasiminekest (mõtles siinsele sümbolikalale), selleks et leida kaitset, mida nad tahtsid. Niisiis andis Issand neile väga selge ja eriomase korralduse mitte teha seda, sest asjade selline kulg laastaks nad.

Jälle selline terav valik, valik, millele meil kõigil tuleb otsa vaadata: elu ja rahu Jeesusesse uskumises ja Talle kuuletumises või viletsus ja surm usupuuduse ning sõnakuulmatuse tõttu. Ükskõik, kui erinevad on olukorrad, teema on meie kõigi jaoks ikkagi sama. Erinevalt noist inimestest ei pruugi hoiatus olla meile antud nii eriomaselt ja selgelt väljendatuna, kui meid on täpselt samamoodi hoiatatud.

Elu või surm, õnnistus või needus. Millise valiku langetad sina, kas eluks või surmaks?

Teisipäev, 15. detsember

Tagasimineks Egiptusesse

Juhul, kui sa pole ette lugenud, siis ootad Jr 42. peatükki suure põnevusega. Mida rahvas teeb? Kas nad astuvad edasi usus, usus, mis avaldub sõnakuulmises, ja jäävad Juudasse? Või teevad nad sama vea, mida tehti minevikus, ning selle asemel, et minna selge „nii ütleb Issand“ järgi, teevad nad seda, mida teha tahavad, vaatamata 42. peatüki viimastes salmides olevale Issanda kindlale hoiatusele selle kohta, mis ootab neid ees juhul, kui nad lähevad tagasi Egiptusesse?

Loe Jr 43:1–7. Mida nad tegid?

Siis, kui Jumala Sõna ei käi kokku meie kavatsuste või soovidega, kaldume kahtlema selle jumalikus algupäras. Samamoodi avaldasid rahvas ja juhid kahtlust Jeremijale. Silmnähtavalt olid Iisraelis muutunud ainult olud, kuid inimesed jäid oma mõtlemiselt ja südame poolest samaks. Nad ütlesid oma vandest lahti sellega, et ründasid prohvet Jeremijat. Nad ei tahtnud aga eakat Jeremijat otseselt mõttes rünnata. Niisiis süüdistasid nad tema sõpra ja mõnikord ka kirjutajat Baarukit ning suunasid oma viha temale, väites, et tema oli pööranud prohveti nende vastu.

Loe 2Ms 16:3 ja 4Ms 16:13. Millised paralleelid on olemas selle vahel, mida inimesed Jeremijale ütlesid, ja selle vahel, mida nende eelkäijad Moosesele ütlesid?

Inimloomus on inimloomus, alati otsib see kedagi teist, keda oma probleemides süüdistada, alati otsib see vabandusi, miks teha nii, nagu ta tahab. Ühel või teisel põhjusel süüdistati Baarukit, et ta soovib kõikide oma kaasmaalaste surma babüloomlaste käe läbi või Babüloomiasse vangid viimise kaudu. Jr 43:1–7 ei ütle, miks inimesed mõtlesid, et Baaruk tahab seda kõike sündida lasta, samamoodi nagu Pühakiri ei selgita pikemalt, miks iisraellased mõtlesid, et Mooses tahtis nad kõrbes surma saata pärast seda, kui nad Egiptusest välja tulid.

Inimeste mõttekäik tunnete ja kirgede võimuses ei pruugi kõlada arukalt. Seepärast on väga oluline, et hoiaksime oma kired ja tunded Issanda kontrolli all!

Kui sageli lubame tunnetel või ihadel varjutada oma otsustusvõimet või lausa tallame jalge alla selge „nii ütleb Issand“? Kuidas kaitsta ennast, et emotsioonid ja ihad meie üle võimust ei saaks? (Vaata 2Kr 10:5.)

Loe Jr 43:8–13. Mida Issand Jeremija kaudu ütles?

Tahpanhees oli linnake Egiptuse kirdepiiril, millel olid silmapaistvad kindlustused ja kus elas suur hulk juudi asunikke.

Siin soovib Issand jälle, et Jeremija esitaks prohvetikuulutuse sümbolitena. Kuigi sõnadel on suur jõud, on mõnigi kord nii, et kui midagi päriselt läbi tehakse, kui see meie ees kehasatakse, jõuab mõte veel tugevamalt kohale.

Kuidas pidi Jeremija täpselt matma kivi vaarao koja ukse ette, pole meile öeldud. Mõte aga oli ilmne: isegi võimsad vaarad ei ole Issandaga võrreldavad ning Tema teeb oma sõnad tõeks just nii, nagu Ta need ütles. Pögenikud, kes mõtlesid, et leiavad kaitse ja varju Egiptusesse minekus, eksisid sama palju nagu need inimesed, keda nägime natuke aega tagasi ning kes mõtlesid, et leiavad kaitse ja varju selles, kui Egiptus nende juurde tuleb (Jr 37:7, 8). Egiptuse jumalad olid kasutatud, väändunud ettekujutuste väljamõeldised; need jumalad olid paganlikud jälkused, mis hoidsid inimesi tõe suhtes orjalikult teadmatuses. Iisraellased pidanuksid teadma, nii nagu ka meie peaksime teadma, et ainus tõeline kaitse ja turvalisus on meie kuuletumises Issandale.

„Kui meie usu osaks saab enesesalgamine, siis mõistame ja teeme Jumala tahtmist; sest meie silmi võitakse silmasalviga, nii et me näeme Tema seaduse imeasju. Näeme kuulekuse teed kui ainsat ohutut teed. Jumal ootab oma rahvalt vastutust, mis on võrdeline nende arusaamisesse paistva tõe valgusega. Kinnitame, et Tema seadus on õige ja arukas ning et Kristuse armu läbi ootab Ta meilt, et täidaksime Tema nõuded.“ – Ellen G. White, *The Review and Herald*, 25. veebruar 1890.

Mõtle ka selle teo sümboolsusele, et iisraellased läksid tagasi Egiptusesse igatsusega leida varjupaika. Vägagi irooniline! Mismoodi võime olla vaimulikus mõttes kiusatud „minema tagasi Egiptusesse“, et leida seda, mida me oma meelest Issandaga koos olles ei leia?

Loe Jr 44:1–10. Mida vangid Egiptuses tegid?

Egiptuse vangipõlves vaatas Jeremija otsa samale probleemile, mis oli temal ja ta rahval siis, kui nad elasid Juudas. Tol korral pidi ta rääkima rahvajuhtidele; nüüd tuli tal rääkida lihtrahvale, kes tegi vangipõlves samu patte, mis töid neile selle hävingu, millest kõik pihta hakkas.

Millise jahmatava vastuse nad Jeremijale andsid, kui nad talle vastu astusid? (Jr 44:15–19).

Nende südamekangus ja pettus, mis oli nad vallanud, on hämmastav. Sisuliselt vaatasid nad Jeremijale otsa ning trotsisid teda ja seda, mida ta neile „Issanda nimel“ ütles.

Kaalutus oli lihtne: varasemal ajal, enne Joosija usupuhastust, kui nad olid rängalt läbi imbunud paganlike jumalate teenimisest, nad isegi suitsutasid „taeva kuningannale“ ja valasid tema ees välja joogiohvreid ning nende käekäik oli hea. Neil oli materiaalselt kõik hästi ja nad elasid kaitstult. Aga alles *pärast* Joosija usupuhastust (mil oli juba hilja ja rahvas sedagi poole südamega tegi), tuli õnnetus. Nii et miks nad peaksid kuulama Jeremijat ja kõiki tema hoiatusi?

Jeremija vastus (Jr 44:20–30) oli *ei, te ei saa aru. Just sellepärast see juhtuski, et te tegite kõike seda, mis need hädad teile kaela tõmbas. Kõige halvem, teie kangekaelne keeldumine tähendab seda, et häda tuleb veel ning kaitse, mida te mõtlesite Egiptuselt saava, on pettus ja vale, just samuti nagu paganlikud jumalad, keda te teenite. Te ju teate tõde, aga on juba hilja.*

Mida öelda nende kohta, kellel, kuigi nad on patust ja uskmatusest läbi imbunud, näib minevat väga hästi, samas kui ustavad kristlased teevad läbi kohutavaid katsumusi? Kuidas sellise reaalsusega hakkama saada?

Edasiseks uurimiseks: Kogu Jeremija raamatus, nii nagu kogu Piiblis, seisame vastakuti küsimusega heast ja kurjast. Ning kristlastena tunneme head ja kurja, sest Jumal on määratlenud need mõisted meie jaoks mitmel erineval viisil. (Vaata näiteks Rm 7:7; Mi 6:8; Jos 24:15; Mt 22:37–39; 5Ms 12:8.) Aga mis siis, kui sa Jumalasse ei usu? Kuidas saad tunda head ja kurja? Ateist Sam Harrisel on ettepanek. Ta kirjutas raamatu pealkirjaga *The Moral Landscape*, kus ta arutleb, et heast ja kurjast peaks aru saama ainult teaduse mõistetes. See tähendab, et samal moel, nagu teadus on aidanud meil mõista erinevust tugeva aatomijõu ja nõrga aatomijõu vahel, peaks see aitama tunda õiget ja vale, head ja kurja. Ta mõtiskleb isegi nii, et teadus võib ühel päeval kurja ära ravida. „Mõtlege, mis juhtub, kui me avastame ühel päeval ravimi inimese kurjuse vastu. Kujutlege selle väite põhjal, et iga kohast muutust inimajus saab teha odavalt, valutult ja ohutult. Ravimi psühhopaatia vastu saab panna otse toidulisandisse nagu D-vitamiini. Kurjus pole nüüd midagi rohkemat kui toitainete puudus.“ – *The Moral Landscape*, lk 109 (Simon&Scuster, Incm, Kindle Edition). Enamik teadlasi aga, ka need, kes Jumalat ei usu, on hädas uskumisega, et teadus suudab need probleemid lahendada. Juhul kui sa Jumalasse ei usu, kust sa siis veel sellised lahendused leiad?

Küsimused aruteluks:

1. „Meie puhul sõltub kõik sellest, kuidas võtame vastu Issanda tingimused.“ – Ellen G. White, *Valitud kuulutused*, 1. raamat, lk 118. Miks on viga eeldada, et pääste tuleb tingimusteta? Tingimused ei ole samad mis teod ehk midagi, mis meile Jumala ees teeneks oleks. Kuidas õppida eristama valeõpetust pääsemisest tegude kaudu (käsu-meelsus) ja valeõpetust, et pääste on tingimusteta (odav arm)?

2. Mõtiskle veel selle keerulise küsimuse üle, mis on neljapäevase osa lõpus. Juhul kui keegi ütleks: „Ma ei usu Jeesusesse. Ma ei usu üldse Jumalasse ja vaata ometi, kui hästi mu elu läheb. Tegelikult võin öelda, et mu elu läheb paremini kui sinul ja sina oled kristlane!“, siis kuidas vastaksid?

Kõik tuleb lõpuks heaks

Nagu paljud noored inimesed Aafrikas, rändas ka Siyoka oma kodukülalt suuremasse linna tööd otsima. Noormees elas sugulaste juures ning saatis iga teenitud penni oma lebestunud emale ja kahele nooremale vennale.

Muusika oli see, mis köitis teda kõigepealt, kui pastor Mbena koosolekuid pidas, aga siis, kui ta kuulis jutustust Jeesusest, ei suutnud Siyoka enam lakata mõtlemast sellele, kui imeline oleks koos Jeesusega taevasse minna. Mismoodi see välja näeks, arutles ta, kui sa pole enam kunagi nälgjane, kurb, üksik ega karda millegi pärast.

Kui koosolekud läbi said, otsustas Siyoka koju tagasi minna ja koolis käia, lootes, et ehk võib ühel päeval temastki jutlustaja saada. Kohalik kogudusevanem, kes kandis hoolt koosolekul käinud inimeste edasise õpetamise eest, mõtles, et Siyoka oli huvi kaotanud, kuna ta lahkus linnast. Noormees tegi igasugust tööd, mida sai, et õppemaksu maksta, ning haris perekonnale kuuluvat aeda. Kuid sellel aastal jäid vihmad tulemata. Kurvalt vaatasid külaelanikud, kuidas nende viljad kuivasid ja kärbusid. Mõnikord oli pilvi ja natuke isegi vihma, kuid mitte pikemaäegset, läbiletavat vihma, mida oli vaja viljatust maast elu esiletoomiseks.

Näljahäda oli kohutav. Paljud surid ja paljud teised, nende hulgas Siyoka, jäid haigeks. Tema meeleheitel ema, kes kartis, et noormees sureb, organiseeris poja viimise lähedal asuva linna haiglasse. Just sealt leidis pastor Mbena ta siis, kui külastas üht koguduseliiget.

Neid sündmusi omavahel seostades lõi Siyoka kõhn nägu särama ning ta ütles nõrgal sosinal: „Jumal on hea, pastor Mbena. Ta hoidis mind nälga suremast ja nüüd elan ma selleks, et näha oma rahva ristimist. Sa ju tuled mu külla, eks?“

„Jah, Siyoka, ma pean tulema su külla ja pidama mõne koosoleku, et sinu rahvas õpiks Jeesust tundma,“ vastas pastor soojalt.

„Oo, nad juba tunnevad Jeesust, pastor!“ kinnitas Siyoka innukalt. „25 inimest on ristimiseks valmis. Ma rääkisin neile kõike, mida kuulsin siis, kui sinu koosolekutel käisin, ja õpetasin neile ka laule. Saime igal hingamispäeval kokku. Isegi siis, kui nälg oli väga hull, me palvetsime ja Jumal vastas meie palvetele. Tema tõi mind siia, et ma sinuga kohtuaksin. Millal sa saad tulla?“

Pastor Mbena uskus vaevalt oma kõrvu. Poiss, kellel oli olnud nii vähe võimalust õppida, oli hakanud Jumala jutlustajaks! Kui Siyoka nii palju paranes, et koju tagasi minna võis, tuli pastor temaga kaasa. Ta külastas inimesi ja leidis, et nad olid tõepoolest hästi õpetatud. Imeline oli päev, mil Siyoka ja koos temaga 25 uskutulnud inimest ristiti.

Õppetunnid Jeremijalt

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Jr 2:13; 6:20; 7:1–10; Mt 9:12; 5Ms 6:5; Jr 10:1–15; 23:1–8.

Meelespeetav tekst: „Vaata, päevad tulevad, ütleb Issand, mil ma lasen tõusta Taavetile ühe õige võsu; tema valitseb kui kuningas ja talitab targasti, tema teeb maal õigust ja õiglust“ (Jr 23:5).

Oleme nüüd Jeremija raamatu õppetükkide lõpul. Oleme olnud põneval rännakul; meie prohvet on kogenud selles saagas küllalt draamat ja emotsioone ning kulutanud energiat.

Nii nagu kõik prohvetid, ei kirjutanud ka Jeremija vaakumis; tema sõnum oli Issanda sõnum edastamiseks inimestele kindlal ajal ja kindlas kohas ning konkreetsetes olukordades.

Ja kuigi tema olustik oli vägagi erinev meie omast või paljude nende teiste põlvkondade omast, kes on Jeremija raamatut lugenud, on siin väljendatud olulised põhimõtted Jumala rahva jaoks samad iga põlvkonna ajal.

Ustavus Jumalale ja kuulekus Tema käskudele. Tõeline religioon, südameusk, vastandina tühjadele ja surnud rituaalidele, mis võivad panna inimesed väärasse rahulolu seisundisse. Inimeste valmidus kuulata vigade parandust ka siis, kui see käib vastu sellele, mida tahaks kuulda. Tõeline usuline ärkamine ja usupuhastus. Issanda ja Tema töotuste usaldamine inimliku käsivarre asemel. Ja...

Nimekiri jätkub. Sellel nädalal heidame pilgu mõnele neist paljudest õppetundidest, mida õpime Jumala armastuse ilmutamisest oma rahvale ka keset mürisevaid hoiatusi, kuhu viib tee siis, kui nad oma tegusid jätkavad.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 26. detsembriks.

Seitsmenda päeva adventistid saavad aru, et suure võitluse keskmes on väga oluline teema: milline on Jumala iseloom? Missugune on Jumal tegelikult? Kas Ta on kohut mõistev hirmuvalitseja, millisena Saatan Teda kujutab, või on Ta armastav ja hooliv Isa, kes tahab meie jaoks ainult parimat? Need küsimused on tähtsaimad kogu kosmoses. Lõpude lõpuks, milline oleks meie olukord juhul, kui kui Jumal ei oleks armastav ja ennastohverdav, vaid süüdimõistev ja sadistlik? Kui Jumal oleks selline, siis oleks meil parem, kui Teda üldse ei oleks.

Nii et need küsimused on tohutu tähtsusega. Õnneks on meil vastused olemas ja kõige paremini saame neid näha ristil.

„Nad ei unusta kunagi seda, et Tema, kelle vägi löi ja hoidis ülal loendamatud maailmad ääretus ilmaruumis, Jumalast Armastatu, taeva Majesteet – Tema, keda keerubid ja hiilgavad seeravid vaimustatult austasid – alandus selleks, et tõsta üles langenud inimene; et Ta kandis patu süüd ja häbi ning et Ta läks nii kaugele, et Isa varjas Tema eest oma palge, kui kadunud maailma hädad murdsid Ta südame ja kustutasid Tema elu Kolgata ristil. Tõsiasi, et kõigi maailmade Looja, kõigi inimeste kohtunik, pani kõrvale oma au ja alandas ennast armastuses inimeste vastu, äratub pidevalt universumi imetlust ja austust.“ – Ellen G. White, *Suur võitlus*, lk 651.

Kuidas avatakse Jumala olemust ja iseloomu Jeremija raamatu järgnevates kohtades? See tähendab, mida need salmid meile Temast räägivad?

Jr 2:13 _____

Jr 5:22 _____

Jr 11:22 _____

Jr 31:8 _____

Jr 3:7 _____

Need on vaid osa selles raamatus kasutatud paljudest kujunditest ja väljenditest kasutatud on, mis räägivad meile midagi Jumala iseloomust. Tema on elu allikas, võimas Looja, kohut mõistev Jumal, Jumal, kes armastab meid ning kutsub meid ikka ja jälle patte kahetsema ja pöörduma ära teedelt, mis viivad hävingusse.

Missuguseid tõendeid oma kogemuses oled sa näinud Jumala armastavast iseloomust?

Esmaspäev, 21. detsember

Rituaalid ja patt

„On üks dokument, mis talletab Jumala lõputu, heidutava võitluse organiseeritud religiooniga; seda tuntakse Piibli nime all.“ – Terry Eagleton, *Reason, Faith, and Revolution: Reflections on the God Debate*, lk 8, Kindle Edition.

Pole just päris tõsi ja seda sellepärast, et Piibli religioon, religioon, mille Jumal on inimkonnale andnud, on alati olnud „organiseeritud religioon“.

Teisest küljest pole kahtlust, et Jeremija raamatus püüdis Issand juhtida inimesi eemale külmadest, surnud, kuid väga organiseeritud rituaalidest, mis hakkasid nende usus domineerima, rituaalidest, mis, nagu nad uskusid, katsid kinni nende patu.

Nagu varem öeldud, kuid väärub kordamist, toimus suurem jagu Jeremija võitlustest rahvajuhtide ja preestritega ning inimestega, kes uskusid, et kuna nad olid Jumalast valitud, Aabrahami lapsed, lepingurahvas, siis oli neil Issandaga kõik korras. Milline kurb pettus, seesama, mille suhtes meie, samuti Aabrahami sugu (Gl 3:29), peame valvel olema.

Mis on Jeremija raamatu järgmiste kohtade sõnum? Tähtsaim aga, kuidas saame neid põhimõtteid rakendada oma teekonnal koos Issandaga?

Loe Jr 7:9, 10. Juhul, kui keegi tahaks leida olukorra, mis sobib sellega, mida nimetatakse „odavaks armuks“, siis käib see mõiste kindlasti järgneva kohta. Inimesed teevad kõiki selliseid patte ja siis tulevad *tempelisse*, „teenivad“ tõelist Jumalat ning nõuavad andestust oma pattudele? Jumal pole väljanaermiseks. Kui need inimesed oma eluviise ei muuda, eriti seda, kuidas nad kohtlevad endi keskel olevaid jõuetuid, vaatavad nad otsa karmile karistusele.

Vaat millises pettuses nad on, uskudes, et saavad nõuda Jumala andestust ja jätkata selle tegemist, mida tahavad, arvestamata lepingu tingimusi, nii et nad saaksid oma patte edasi teha.

Mis vahe on sellel, mille eest Jeremija siin hoiatab, ja sellel, mida Jeesus Mt 9:12 ütles? Miks on oluline seda vahet tunda?

„Nõnda peab siis igaüks meist enda kohta Jumalale aru andma“ (Rm 14:12).

Väga suur osa Jeremija raamatust on suunatud rahvale kui tervikule. Ikka ja jälle rääkis ta Iisraelile ja Juudale ühiselt, neile kui „heale viinapuule“ (Jr 2:21) või Issanda „armsamale“ (Jr 11:15, 12:7), Jumala „pärisosale“ (Jr 12:7–9), Tema „viinamäele“ (Jr 12:10) ja Tema „karjale“ (Jr 13:17). Pole kahtlust, et Jeremija raamatut lugedes tajume Issanda kutse olemust ühiselt kogu rahvale.

Muidugi on sama lugu Uues Testamendis, kus kogudust käsitletakse ikka ja jälle ühtse tervikuna (vaata Ef 1:22; 3:10; 5:27).

Ometi on pääste isiklik, mitte ühine. Meid ei päästeta pakatina. Nii nagu Uue Testamendi kogudus, koosnes ka Juuda üksikisikuist ja sellel tasandil, üksikisiku tasandil, kerkivad esile tõeliselt olulised teemad. Tuntud salm 5Ms 6:5: „Armasta Issandat, oma Jumalat, kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest ja kõigest oma väest“ on küll räägitud rahvale kui tervikule, kuid on kirjutatud ainsuse teises isikus. See tähendab, et Jumal räägib igale inimesele eraldi. Lõpuks ju peab igaüks meist isiklikult endast Jumalale aru andma.

Leiame sama ka Jeremija raamatus.

Mida ütlevad järgmised kirjakohad meile isiklikust, individuaalsest teekonnast Issandaga?

Jr 17:7

Jr 17:10

Jr 29:13

Jr 9:22, 23

Kuigi Piibli mõlemad Testamendid räägivad Jumala koguduse koon-dolemusest, on tõeline usk iga inimese isiklik asi – igapäevane enese allutamine Issandale, isiklik valik käia usus ja kuulekuses.

Kuigi pole kahtlust, et oleme isiklikult vastutavad oma hinge eest, kuidas saada kindlus, et teeme kõik, mida saame, tõstmaks kaasinimesi üles ja julgustamaks neid? Keda sa just praegu tead, kellele saad öelda mõne lahke ja ülestõstva sõna?

Kolmapäev, 23. detsember

Ebajumalate loojang

Mis oli üks suur patt, millega Jeremijal tuli pidevalt tegemist teha? (Jr 10:1–15.)

Nende tekstide puhul pole huvitav mitte niivõrd see, mismoodi prohvet näitab, kui asjatud ja kasutud ja rumalad sellised ebajumalad on, vaid see, kuidas ta neid elava Jumalaga kõrvutab. Sellised asjad on jõuetud, kasutud, tühised ja valed; niivõrd erinevad Issandast, kes tegi taeva ja maa! Tema kestab igavesti, samas kui sellised ebajumalad kaovad igaveseks. Seega, keda me peaksime teenima ja kellele oma elu pühendama: kas sellele, mis on nõder, vale, mõttetu ja jõuetu, või Issandale, kelle vägi ja võim on nii tohutu, et Ta lõi universumi ja hoiab seda alal? Vastus on mõistagi selge.

Olgu vastus nii selge kui tahes, tõsiasi on, et meilgi on oht langeda ebajumalateenistusse. Kuigi me ei pruugi tänapäeval teenida samalaadseid ebajumalaid nagu teeniti Jeremija ajal, kubiseb meie modernne elu väärjumalatest. Sellisteks modernseteks ebajumalateks võib olla kõik see, mida armastame rohkem kui Jumalat; mida me iganes „teenime“ (ning teenimine ei tähenda iga kord laulmist ja palvetamist), saab meie jumalaks ning me oleme süüdi ebajumalateenistuses.

Mis on see, mille puhul on oht, et teeme sellest endale ebajumala? Mida öelda näiteks digitaalseadmete, raha, kuulsuse ja isegi kaasinimeste kohta? Tee nimekiri sellistest võimalikest ebajumalatest ja küsi siis endalt: millist tegelikku päästet need lõpuks mulle pakuvad?

Muidugi, mõistusega teame, et miski selles nimistus ei vääri jumaldamist. Me teame, et lõpuks ei suuda mitte miski, mida see maailm meile pakub, miski, mida muudame ebajumalaks, meie hinge rahuldada ja kindlasti mitte seda päästa. Me teame kõike seda ja ometi – kui me pole hoolikad, kui me ei hoiä silme ees Jeesust ning seda, mida Tema meie heaks tegi ja miks Ta seda tegi – võib kaasaegne ebajumalateenistuse vorm pühkida meist üle samamoodi, nagu see, mille vastu Jeremija nii kirglikult kõneles.

„Juuda ususttaganemise viimastel aastatel oli prohvetite manitsustest näiliselt vähe kasu; ning kõik kaotasid lootuse, kui kaldealased kolmandat ja viimast korda Jeruusalemma piirasid. Jeremija ennustas täielikku hävingut ja viimaks heideti ta vanglasse, kuna ta nii järjekindlalt palus, et linn alistuks. Jumal aga ei jätnud linnas ikka veel leiduvat vähest ustavat jääki lohutamatusse lootusetusesse. Isegi siis, kui Jeremija oli kuulutatud pilkavate inimeste kindla valve all, sai ta värskeid ilmutusi Taeva tahtlikkusest andestada ja päästa. Samad sõnumid on olnud kindlaks lohutuseks Jumala kogudusele toonasest tänini.“ – Ellen G. White, *Prohvetid ja kuningad*, lk 466.

Ka keset üleüldist ärataganemist ja hukatust on Jumalal alati olnud ustav rahvas, küll arvu poolest väike. Kuigi paljude prohvetite ja ka Jeremija puhul oli rõhk ärataganemisel ja ustavusetusel – sest Issand tahtis just sellest oma rahvast päästa –, on kogu Jumala rahva ajaloo jooksul olnud Issandal ustav jääk. See jätkub ka maailma ajaloo lõpuni (vaata Ilm 12:17).

Kuidas väljendab jäägi mõistet Jr 23:1–8? Kuidas käib see Uue Testamendi päevade kohta? (Vaata ka Jr 33:14–18.)

Salmides 5–7 on õpetlased juba kaua näinud prohvetikuulutust Messia kohta, prohvetikuulutust Jumalale ustava rahva lunastamisest. Kuigi on tösi, et pärast Babüloonia vangipõlve pöördus jääk tagasi, polnud tegemist aulise tagasitulekuga. Ometi täitusid Jumala eesmärgid Taaveti sugupuu kaudu, „õige võsu“ kaudu, Kuninga kaudu, kes saab ühel päeval valitsejaks.

See prohvetikuulutus täitus osaliselt Jeesuse esimese tulekuga (vaata Mt 1:1; 21:7–9; Jh 12:13). Lõplikult läheb see täide aga Jeesuse teisel tulekul (vaata Tn 7:13, 14), mil kõik Jumalale ustavad inimesed, Tema õige jääk, hakkavad igavesti elama rahu ja turvalisuses. Pääsemine, mida algselt sümboliseeris rahva väljatulek Egiptusest, viiakse täielikult ellu.

Millele paned sina oma lootused? Kuidas saad õppida järjest rohkem usaldama Jumala töotusi ja nende lõplikku täitumist sinu elus? Mida muud peale nende sul olekski?

Edasiseks uurimiseks: Palju aastaid tagasi pidas üks seitsmenda päeva adventtööline, W. D. Frazee, jutluse pealkirjaga „Võitjad ja kaotajad“. Selles jutluses käsitles ta erinevate piiblitegelaste elu, vaatles nende tegevust ja teenimistööd ning küsis siis igaühe kohta küsimuse: *Kas ta oli võitja või kaotaja?*

Näiteks vaatles ta Ristija Johannest, kes elas üksildast elu kõrbes. Kuigi Johannesel oli lõpuks pisut järelkäijaid, ei tõusnud see arv kunagi väga suureks ja kindlasti polnud see nii suur kui tema järel tulnud Jeesusel. Lisaks veetis Johannes oma viimased elupäevad niiskes vanglas, kus ühel ja teisel korral haaras teda kahtlus, ning lõpuks löödi tal pea otsast (Mt 14. ptk). Pärast kõige selle esiletoomist küsis vend Frazee: „Kas Johannes oli võitja või kaotaja?“

Mida öelda prohvet Jeremija kohta? Kui edukas tema elu oli? Ta kannatas suurel määral ja ta ei kartnud selle pärast ka kurta ja ägada. Mõned erandid välja arvatud, näis, et preestritele, prohvetitele, kuningatele ja lihtrahvale ei meeldinud see, mida tal öelda oli – nad panid seda lausa pahaks. Temas nähti oma enda rahva reeturit. Lõpuks saabus see hävitus ja hukk, mille eest ta kogu eluaja oli hoiatanud, sest ikka ja jälle hülgasid inimesed tema sõnad. Nad heitsid ta porisesse kaevu, lootes, et ta sureb sinna. Ta elas edasi ja nägi, kuidas tema rahvas viidi kohutavasse vangipõlve ning Jeruusalemm ja tempel hävitati. Nii et inimlikust vaatenurgast vaadatuna läks Jeremijal hästi ainult pisut. Sellest vaatenurgast võttes võib leida, et tal oli üsna õnnetu elu.

Küsimused aruteluks:

1. Kas Jeremija oli võitja või kaotaja? Mille põhjal sina oma valiku langetad? Juhul, kui ütled, et ta oli võitja, siis mida räägib see meile, kuivõrd tähtis on, et me ei hindaks tegelikkust maailma mõõdupuude järgi? Millist mõõdupuud peaksime kasutama selleks, et mõista, mis on õige, mis vale, mis hea, mis halb, mis edukas, mis luhtumine?

2. Mismoodi näeme Jeremijas Jeesuse elu ja töö prototüüpi? Millised paralleelid nende vahel on?

3. Selle nädala algupoolel nägime, kui petlik on religioosne teenistus ilma südame muutuseta. Milline on tegelik arm, vastandina odavale, väärtusetule ja lausa petvale variandile armust, mille eest meid hoiatatakse?